

Analýza města Česká Skalice

Podklad pro zpracování Strategického plánu rozvoje města

Zpracovatel:

Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Mgr. Tomáš Gremlica

Kateřinská 26

128 00 Praha 2

Česká Skalice, listopad 2013

Obsah	Stránka
1. Úvod a základní charakteristika	4
1.1 Začlenění města Česká Skalice do vnějšího územněsprávního systému	4
1.2 Vnitřní administrativní členění města Česká Skalice	5
2. Stručná historie města	6
3. Geologické, geomorfologické, klimatické a přírodní podmínky	13
3.1 Geologické podmínky	13
3.2 Geomorfologické podmínky	16
3.3 Pedologické podmínky	17
3.4 Klimatické podmínky	20
3.5 Hydrologické a hydrogeologické podmínky	22
3.6 Přírodní podmínky	27
4. Funkční využití území, územní rozvoj, územní plán	46
5. Obyvatelstvo, domácnosti, domy a byty	53
6. Ekonomická situace	68
6.1 Trh práce a míra podnikatelské aktivity	68
6.2 Zaměstnanost	71
6.3 Struktura rozpočtu města a ukazatele hospodaření města	76
7. Infrastruktura	89
7.1 Technická infrastruktura	89
7.2 Dopravní infrastruktura	95
8. Služby, vzdělávací soustava, kulturní a sportovní zařízení	100
8.1 Komunální služby	100
8.2 Komerční služby	102
8.3 Zdravotnictví a sociální služby	102
8.4 Zařízení vzdělávací soustavy	103
8.5 Kulturní a sportovní zařízení	103
9. Doprava	104
10. Životní prostředí	112
10.1 Ekologická stabilita krajiny	112
10.2 Ekosystémy	118

Obsah	Stránka
10.3 Zvláště chráněná území	120
10.4 Vodní hospodářství	121
10.5 Ochrana ovzduší	126
10.6 Odpadové hospodářství	126
11. Veřejný pořádek a bezpečnost	130
12. Cestovní ruch, turismus, rekreace	132
13. Samospráva města Česká Skalice	134
14. Vnější vztahy Česká Skalice	135
15. Závěr	136

1. Úvod a základní charakteristika

Město Česká Skalice ležící na 50° 23' 38'' severní šířky a na 16° 2' 55'' východní délky v průměrné nadmořské výšce 284 m má rozlohu 1 736,04 ha, tj. 17,36 km². Ke 31. 12. 2012 zde žilo 5 178 trvale bydlících obyvatel, což představuje hustotu osídlení 298 obyv./km². V současnosti je Česká Skalice typickým příkladem malého českého města s bohatou historií, širokým spektrem turisticky zajímavých cílů a s tradicí textilního průmyslu i zemědělské produkce. Velký podíl z administrativního území zaujímá zemědělská půda a nezanedbatelnou rozlohu mají také vodní plochy. Značně vysoká je hustota osídlení. Město se rozkládá v Úpsko-metujské tabuli mezi městy Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř a Dvůr Králové nad Labem.

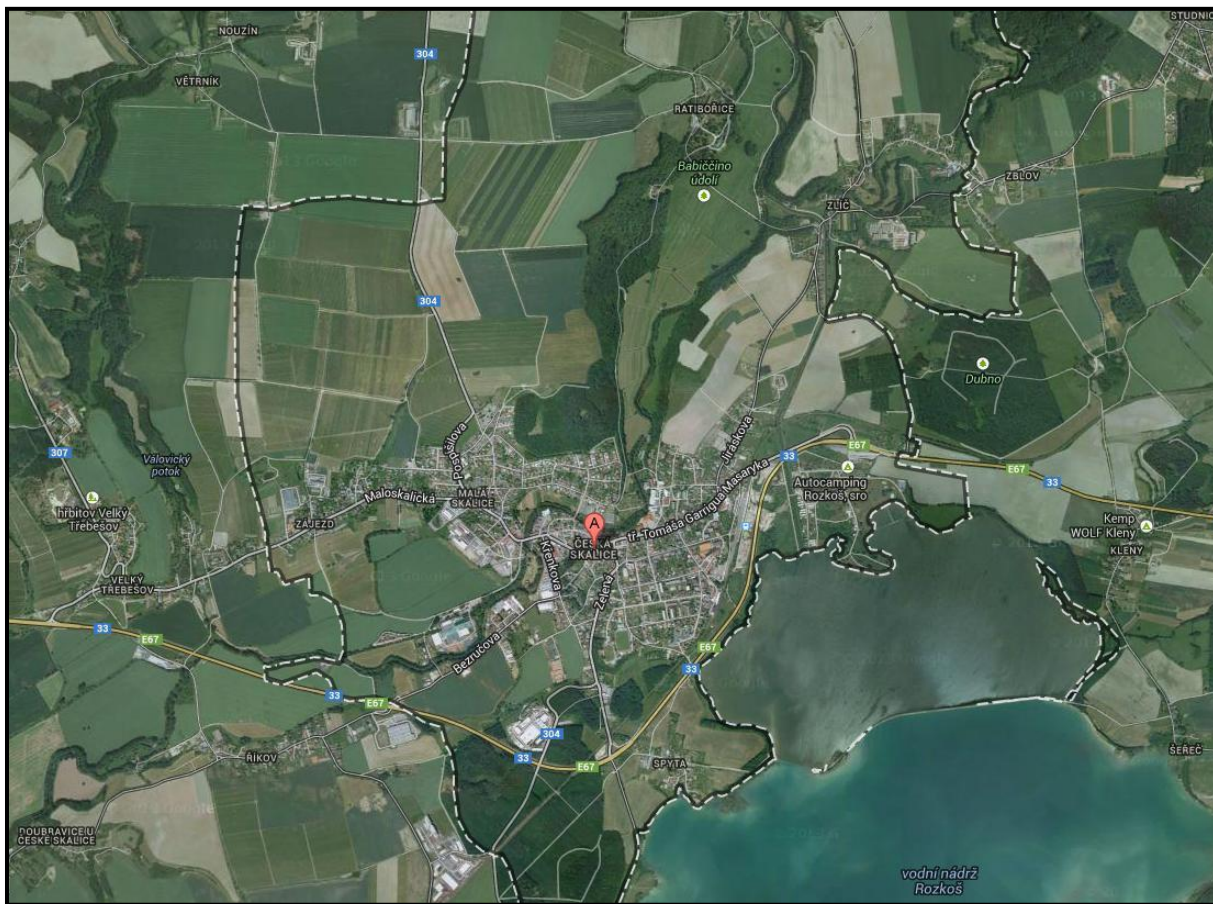
1.1 Začlenění města Česká Skalice do vnějšího územněsprávního systému

Město **Česká Skalice** (kód obce ČSÚ: **573990**; kód obce MMR: **02168 7**) se nachází v oblasti Severovýchod (kód NUTS2: **CZ05**), v Královéhradeckém kraji (kód kraje NUTS3: **CZ052**), v okrese Náchod (kód okresu: **3605**; kód NUTS4: **CZ0523**). Je součástí správního obvodu obce s rozšířenou působností – Náchod (kód ORP: **1066**; kód podle ČSÚ: **5209**), která zde, v souladu s ustanoveními zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů, vykonává státní správu v přenesené působnosti.

Česká Skalice spadá do správního obvodu Finančního úřadu pro Královéhradecký kraj – územní pracoviště v Náchodě (číslo FÚ: **243**).

Česká Skalice je v souladu s ustanoveními zákona č. 314/2002 Sb. a vyhlášky č. 388/2002 Sb. pověřeným obecním úřadem pro správní obvod, do nějž patří 10 obcí – Brzice, Česká Skalice, Hoříčky, Lhota pod Hoříčkami, Litoboř, Mezilečí, Říkov, Velká Jesenice, Vestec a Žernov.

Obr. č. 1: Administrativní území města Česká Skalice

Zdroj: <https://maps.google.cz>

Městský úřad Česká Skalice – Stavební úřad je v souladu s ustanovením § 13 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, obecným stavebním úřadem, který tuto působnost vykonává pro ucelený správní obvod, do nějž náleží 12 obcí – Brzice, Česká Skalice, Hoříčky, Chvalkovice, Lhota pod Hoříčkami, Litoboř, Mezilečí, Říkov, Velká Jesenice, Velký Třebešov, Vestec a Žernov.

Městský úřad Česká Skalice – Matrika je v souladu s ustanovením § 2 a souvisejících zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, matričním úřadem, který tuto působnost vykonává pro ucelený správní obvod, do nějž náleží 4 obce – Česká Skalice, Říkov, Velká Jesenice a Žernov.

1.2 Vnitřní administrativní členění města Česká Skalice

Vnitřně je město Česká Skalice administrativně rozděleno na:

6 částí obce:

- Česká Skalice (kód části obce: **021687**);
- Malá Skalice (kód části obce: **021695**);
- Ratibořice (kód části obce: **021709**);
- Spyta (kód části obce: **021725**);
- Zájezd (kód části obce: **021733**);
- Zlích (kód části obce: **021741**).

6 katastrálních území:

- Česká Skalice (kód katastrálního území: **621684**);
- Malá Skalice (kód katastrálního území: **621692**);
- Ratibořice u České Skalice (kód katastrálního území: **621706**);
- Spyta (kód katastrálního území: **621722**);
- Zájezd u České Skalice (kód katastrálního území: **621731**);
- Zlích (kód katastrálního území: **621749**).

8 základních sídelních jednotek:

- Česká Skalice (kód základní sídelní jednotky: **02168**);
- Malá Skalice (kód základní sídelní jednotky: **02169**);
- Pod Vinicí (kód základní sídelní jednotky: **32414**);
- Ratibořice (kód základní sídelní jednotky: **02170**);
- Spyta (kód základní sídelní jednotky: **02172**);
- U Domků (kód základní sídelní jednotky: **32415**);
- Zájezd (kód základní sídelní jednotky: **02173**);
- Zlích (kód základní sídelní jednotky: **02174**).

Z hlediska typu je všech osm základních sídelních jednotek sídelními lokalitami.

2. Stručná historie města

Českou Skalici vedla již před tisícem let tzv. Polská či Kladská obchodní stezka spojující Prahu se Slezskem a Polskem. Je doložena poprvé v Kosmově kronice k roku 1068, ale nálezy římských mincí z druhého století našeho letopočtu dovolují soudit, že tudy procházeli kupci již mnohem dříve. Vlastní historie města Česká Skalice sahá až do počátku 13. století. Rozkládaly se zde dvě malé obce s tvrzemi, Malá a Velká Skalice. První nepřímá zmínka o Skalici pochází z roku 1238. Na závěti Zbraslava Vchynice vysokého dvorního hodnostáře,

krále Václava I. a správce královského dvora v Miletíně, je uveden jako svědek Petr ze Skalice. Jiná část závěti Zbraslava Vchynice z let 1238 – 1241 mluví o koupi blíže neurčeného újezdu za 170 hřiven od manželky Petra ze Skalice. Při tvrzi velkoskalické, v místech dnešního starého města České Skalice, vznikla záhy osada a později městečko nazývané již roku 1490 Česká Skalice nad Úpou (nejstarší písemný záznam místního jména). Původně samostatné zboží velkoskalické připojil roku 1393 Jetřich z Janovic k panství náchodskému, zboží maloskalické zůstalo samostatné až do roku 1575. Tehdy je i s tvrzí přikoupila k náchodskému panství za 4 100 kop českých grošů Hedvika Smiřická ze Smiřic. Malá Skalice byla až do roku 1942 samostatnou obcí.

Dne 6. ledna 1424 porazil Jan Žižka z Trocnova s Hradeckými husity v bitvě ve Skalici u Jaroměře vojsko východočeských pánů Jana Městeckého z Opočna, Hynka z Dubé na Červené Hoře, Arnošta z Černčic a s nimi spolčeného Půty III. z Častolovic.

Českou Skalici nad Úpou povýšila na město roku 1575 Hedvika Smiřická, dcera Jana Zajíce z Házmurky a Markéty z Minsterberka a vnučka Jiřího z Poděbrad. Jako vdova po Albrechtu Smiřickém ze Smiřic spravovala náchodské panství nejprve za nezletilého syna Václava a po jeho smrti v roce 1593 také za vnuka Albrechta Václava. Smiřičtí přáli rozvoji města, proto povolili zdejším řemeslníkům sdružovat se v cechy. Nejstarším cechem byl cech ševcovský (privilegium obdržel 12. května 1575). Starší českoskalického cechu ševcovského si dali získané privilegium téhož roku potvrdit od cechovních starších města Náchoda, jak dokládá nejstarší městská listina dochovaná v originále. Dne 13. července 1582 vydal jeden z poručníků dědice náchodského panství Václava Smiřického, Jaroslav Smiřický ze Smiřic a na Kostelci nad Černými Lesy, cechovní artikule českoskalickým tkalcům.

Velké škody přinesla České Skalici válka třicetiletá. Po útěku majitelky náchodského panství Markéty Salomeny Smiřické s družinou „zimního“ krále Bedřicha Falckého v listopadu 1620 ze země se stal správcem panství Smiřických poručník slabomyslného Jindřicha Smiřického, Albrecht z Valdštejna. Dne 23. února 1623 prodal náchodské panství Marii Magdaléně Trčkové a ta je postoupila nejstaršímu synovi, Adamu Erdmanu Trčkovi z Lípy. Adam Trčka z Lípy udělil městu 24. června 1631 právo na dva výroční trhy na dobytek, dva výroční trhy na vlnu a týdenní trh na obilí. Po zavraždění Albrechta z Valdštejna 25. února 1634 v Chebu, při němž zahynul také Adam Erdman Trčka z Lípy, daroval císař Ferdinand II. náchodské panství hlavnímu aktéru chebského krveprolití, generálu jízdy Octaviu Piccolomini de

Aragona. Ten českoskalická privilegia záhy zrušil a v omezeném rozsahu je obnovil teprve roku 1650. O rok později byla v České Skalici náhradou za zrušenou faru utrakvistickou zřízena znovu fara a na ni dosazen katolický duchovní.

Roku 1707 vyhořela v České Skalici radnice, městský pivovar na náměstí, městský špitál, shořely obecní knihy a privilegia. Nový zděný městský špitál na místě původní dřevěné chalupy pro chudé z roku 1632 byl nákladem města a vrchnosti postaven roku 1722, nová radnice s renesančním štítem až roku 1797. Roku 1723 začala vrchnost stavět u řeky pod špitálem vlastní pivovar a sladovnu s bečkárnou, o něco později panský mlýn se dvěma mlýnskými koly, pálenku a pilu. Na ni museli obyvatelé města místo roboty navalovat klády.

V 19. století postihlo město několik povodní. Tři největší byly 11. července 1829, 24. ledna 1834 a 19. června 1843. Při požáru 24. května 1846 vyhořelo v České Skalici 39 domů a 8 stodol. Lehla popelem celá severní strana náměstí a několik domů v dnešní ulici Boženy Němcové. Na radnici shořela střecha s věží, hodiny a zvonek, zůstaly zachovány pouze zdi a stropy. Na počátku padesátých let byla provizorně zastřešená radnice stržena a do základů zbourána. Na stejném místě byla roku 1864 dostavěna ve slohu novogotickém radnice nová. Požárem 8. září 1848 bylo na starém městě zničeno 16 domů s hospodářskými staveními.

V průběhu prusko-rakouské války došlo den po bitvě u Náchoda 28. června 1866 k bitvě u České Skalice. Při ní V. sbor pruské armády pod velením generála Karla von Steinmetz porazil VIII. sbor rakouské armády arcivévody Leopolda podporovaný brigádou generálmajora Gustava Fragnera.

V 18. století byl pro Českoskalicko určující rozvoj řemesla přadláckého, soukenického a punčochářského. Na přelomu 18. a 19. století bylo plátenictví po zemědělství druhým nejdůležitějším zdrojem obživy obyvatel regionu. Po napoleonských válkách a vídeňském kongresu v letech 1814 – 1815 poptávka po lněných plátnech ve světě prudce klesla a rychle se rozšířily výrobky z bavlny. Ve druhé polovině 19. století nastal prudký rozmach tovární textilní a jiné výroby. První přádelnu bavlny a lnu na Náchodsku začal stavět 22. června 1837 na louce zvané Volovnice pod maloskalickým dvorem kladský a později vídeňský podnikatel Hermann Dietrich Lindheim (11. 3. 1790 – 30. 7. 1860). Měla 11 tisíc vřeten a patřila k největším v kraji. Domácí tkalci nemohli takové přádelně v žádném případě konkurovat, proto opouštěli své stavy a nechali se hromadně najímat na práci v továrně. Také staré

cechovní zřízení se postupně stávalo brzdou dalšího rozvoje, a proto 30. dubna 1860 došlo ke zrušení cechů.

První poštovní úřad byl v České Skalici zřízen v domě č.p. 28 v roce 1847. Poštovní expedice měla spojení z jedné strany se stanicí náchodskou, z druhé s jaroměřskou. Bývala na různých místech ve městě, většinou tam, kde bydleli expedienti nebo později poštmistři. Telegraf byl v České Skalici zaveden v roce 1872 a telefon v roce 1899.

Velký význam pro rozvoj obcí a měst na Náchodsku i Trutnovsku měla stavba železniční trati Pardubice – Jaroměř – Liberec. Listem povolení Františka Josefa I. ze dne 15. června 1856 byla vydána koncese pro podnikatele Liebiga, Kleina a bratry Lannovy na výstavbu a provoz železnice z Pardubic do Liberce a rovněž na výstavbu odbočné trati z Josefova do Malých Svatoňovic. V roce 1856 bylo v souvislosti se stavbou trati Pardubice – Liberec zahájeno vyměřování odbočky z Josefova na Českou Skalici a dále pak povodím Úpy směrem na Ratibořice – Slatinský mlýn – Havlovice – Úpici a Suchovršice do Poříčí u Trutnova a do konečné stanice v Trutnově. Tento záměr byl však záhy zmařen. Na Svatoňovicku se totiž už od roku 1846 hloubilo pod vrchem Kozinec největší důlní dílo štola Ida, která měla dosáhnout podložních i nadložních slojí svatoňovického souvrství a zpřístupnit a zkoncentrovat v širokém rozsahu těžbu uhlí na Svatoňovicku i z ostatních děl v oblasti Jestřebích hor. Majitel dolů kníže Jiří Vilém Schaumburg – Lippe i důlní správa ve Svatoňovicích si uvědomovali, že trvalou prosperitu Svatoňovickým dolům zajistí stavba železnice k samotným dolům, neboť by umožnila rozvoz uhlí do vzdálenějších míst za konkurenceschopné ceny. Z těchto důvodů a především vzhledem ke smluvnímu závazku knížete Jiřího Viléma Schaumburg – Lippe, že bude přepravovat po železnici ze Svatoňovic 98 500 t uhlí ročně, byla vyjednána změna projektu dráhy z Josefova přes Českou Skalici, Starkoč, Červený Kostelec a Rtyni v Podkrkonoší do Svatoňovic. Nově projektovaný úsek ke Starkoči a Červenému Kostelci musel překonávat značné výškové rozdíly, takže bylo nezbytné probírat četné kopce, zavážet svahy a údolí a stavět mosty a propustky. Výstavbu dráhy financovala společnost akcionářů, vedená libereckým průmyslníkem Liebiegem. Na podzim roku 1856 zahájila společnost Jihoseveroněmecká spojovací dráha (SNDVB) stavební práce. Stavba byla zahájena v květnu 1857 a pracovalo na ní 3 000 dělníků. Celá trať byla dokončena v roce 1859 a celkové náklady na její vybudování činily 1.792.000 zlatých. Významnou stavbou na trati bylo zbudování dřevěného železničního mostu přes řeku Labe a luka od „Ptáků“ na Brdce mezi stanicemi Josefov a Česká Skalice. Most postavený 1858 –

1859 na silných, hustě postavených pilotových pilířích s masivním dřevěným zábradlím byl svého času nejdelším dřevěným mostem v celém tehdejší Rakousku. Jeho udržování v provozuschopném stavu vyžadovalo celoroční přítomnost několika tesařů. Most sloužil až do roku 1890, kdy byl z bezpečnostních důvodů nahrazen mostem železným. Dne 3. února 1859 projel po trati první zkušební vlak. Dne 16. února 1859 byly na Svatoňovickém nákladisti naloženy první vagóny uhlí pro Hradec Králové a Prahu. Pravidelná přeprava nákladních i osobních vlaků byla na trati zahájena po její kolaudaci dne 1. května 1859.

Dne 5. července 1868 se v České Skalici konala ustavující valná hromada Tělocvičné jednoty Sokol, 19. června 1878 byl ustanoven sbor dobrovolných hasičů, 3. prosince 1879 vznikla Čtenářská beseda Boženy Němcové, 22. června 1886 Zpěvácký spolek Bendl, 28. března 1891 místní okrašlovací spolek a postupně přibývaly organizace a spolky další.

Dne 1. července 1876 zahájily v České Skalici činnost tři instituce: okresní soud, okresní zastupitelství a berní úřad. Českoskalický soudní, samosprávní a berní okres zahrnoval obce: Červená Hora, Česká Skalice, Doubravice, Hoříčky, Kleny, Lhota pod Hoříčkami, Litoboř, Malá Skalice, Olešnice, Říkov, Slatina nad Úpou, Spyta, Stolín, Svinišťany, Třebešov, Újezdec, Velká Jesenice, Vestec, Všeliby, Zlích a Žernov.

Významným technickým dílem na katastru České Skalice ve druhé polovině 19. století byly rozsáhlé meliorační práce a stavba závlahového systému na lukách náchodského velkostatku v Ratibořicích a u České Skalice. Projekt závlahového systému vypracoval pro majitele panství prince Schaumburg-Lippe roku 1874 prof. dr. Dunkelberg ze zemědělského ústavu ve Weilburgu. Meliorace byly provedeny na 66,25 ha půdy a vyžádaly si nákladu 35 563 zlatých. Po dokončení stavby se výnos z luk podstatně zvýšil. Před melioracemi se odtud v roce 1875 sklídilo 170 tun sena a otavy, v roce 1876 už 332 tuny a roku 1881 byly svezeny 384 tuny. Do Ratibořic začaly jezdit exkurze předních zemědělských odborníků a náchodský velkostatek obdržel za toto dílo na Světové výstavě v Paříži roku 1888 vysoké vyznamenání.

V roce 1899 bylo pro soudní okresy Náchod a Česká Skalice zřízeno v Náchodě okresní hejtmanství, jehož vznik byl urychlen mimo jiné také stávkovým hnutím dělníků v místních textilních závodech a živelnými protizidovskými výtržnostmi.

Na počátku 20. století, při sčítání lidu v roce 1910, měla Česká Skalice 3 297 obyvatel. V roce 1914 bylo ve městě 391 domů. Při sčítání lidu v roce 1921 bylo v České Skalici 422 domů, z toho obývaných 399 a neobývaných (dílňů) 23. Ve městě žilo 829 rodin, 2 675 obyvatel, z toho 1 238 mužů a 1 437 žen.

Obr. č. 2: Česká Skalice – bývalý Steidlerův hostinec a kovárna stojí na troskách středověké tvrze, později přestavěné na klášter. Dnes je zde muzeum textilu a B. Němcové

Foto: J. Sokol, 2012

Německá okupace přinesla změny ve vlastnictví českoskalických továren. Židovský majetek Němci zkonfiskovali a podnikatelské rodiny internovali v koncentračním táboře Osvětimi, kde všichni členové těchto rodin až na dvě osoby zahynuli. Továrníka Winternitze zachránilo před deportací jen smíšené manželství. Reichovu a Winternitzovu továrnu získal do vlastnictví sudetský Němec Franz Kuhn. Zatímco závody řízené Němci měly po celou dobu okupace dostatek práce, české továrny trpěly vleklou krizí. Českoskalické textilní závody, které vznikly v roce 1935 spojením majetků Josefa Bartoně z Náchoda a Jiřího Čerycha a Aloise Dyntera z České Skalice, zastavily nejprve provoz v barvárně a v roce 1942 zavřely také tiskárnu látek. V těchto továrnách byla zavedena nouzová válečná výroba.

V roce 1942 se město rozrostlo připojením dosud samostatné obce Malá Skalice.

Českokladským pomezím fronta 2. světové války neprošla. Poslední válečné měsíce byly však i zde dramatické. Od ledna 1945 tudy utíkali před Rudou armádou uprchlíci z Horního i Dolního Slezska a německého vojska všude náhle přibývalo. Ve městech byly posílány německé posádky a zřizovány výcvikové prostory pro frontu. Ve školách obsazených Němci se přestalo vyučovat a obyvatelstvo muselo vykovávat nucené práce. Přibývalo mohutných protitankových zátarasů i zákopů, dodržovalo se zatemnění, chyběla elektrická energie, uhlí, dříví, oblečení i potraviny. V lesích se skrývali uprchlí sovětští zajatci i partyzánské oddíly a od března 1945 působila na Pohodlí v Babiččině údolí sovětská výzvědná jednotka. V ratibořickém zámku se usídlil štáb pořádkové policie posledního velkého německého armádního seskupení. Počátkem května začala německá armáda ustupovat do Čech a hrozilo nebezpečí, že se zde bude zoufale bránit a při ústupu za sebou zanechá pustou spálenou zemi. V této situaci propuklo 5. května 1945 v České Skalici stejně jako v okolních městech ozbrojené revoluční povstání. Na českokladském pomezí neskončila válka 8. května 1945 kapitulací Německa. Ještě v podvečer 9. května se střetly oddíly SS 17. německé armády v krvavém boji s předsunutou motorizovanou sovětskou jednotkou u celnice v Bělovsi u Náchoda a téhož dne večer se bojovalo také na několika místech v České Skalici. Teprve 10. května 1945 přijelo ve 2,45 ráno do České Skalice na náměstí první sovětské průzkumné vozidlo. V 5 hodin bylo město obklíčeno a v 6 hodin začaly Českou Skalici projíždět první jednotky 21. armády 1. ukrajinského frontu.

K významným změnám došlo po roce 1989 v souvislosti s transformací ekonomiky a zásadní proměnou sociálního rozvrstvení i hodnotového systému společnosti. Na Českoskalicku došlo k rozvoji soukromého podnikání, zejména v oblasti cestovního ruchu a s ním spojených aktivit.

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů měla Česká Skalice v roce 2011 celkem 5 171 obyvatel, z toho 2 433 mužů a 2 738 žen. Evidováno zde bylo 2 131 hospodářských domácností. Ve městě se nacházelo 1 302 domů (1 135 obydlených), z toho 1 141 rodinných domů (988 obydlených), 129 bytových domů (120 obydlených) a 32 ostatních budov (27 využívaných). Dále bylo zaregistrováno 2 010 obydlených bytů, z toho 1 163 v rodinných domech, 817 v bytových domech a 30 v ostatních budovách.

3. Geologické, geomorfologické, klimatické a přírodní podmínky

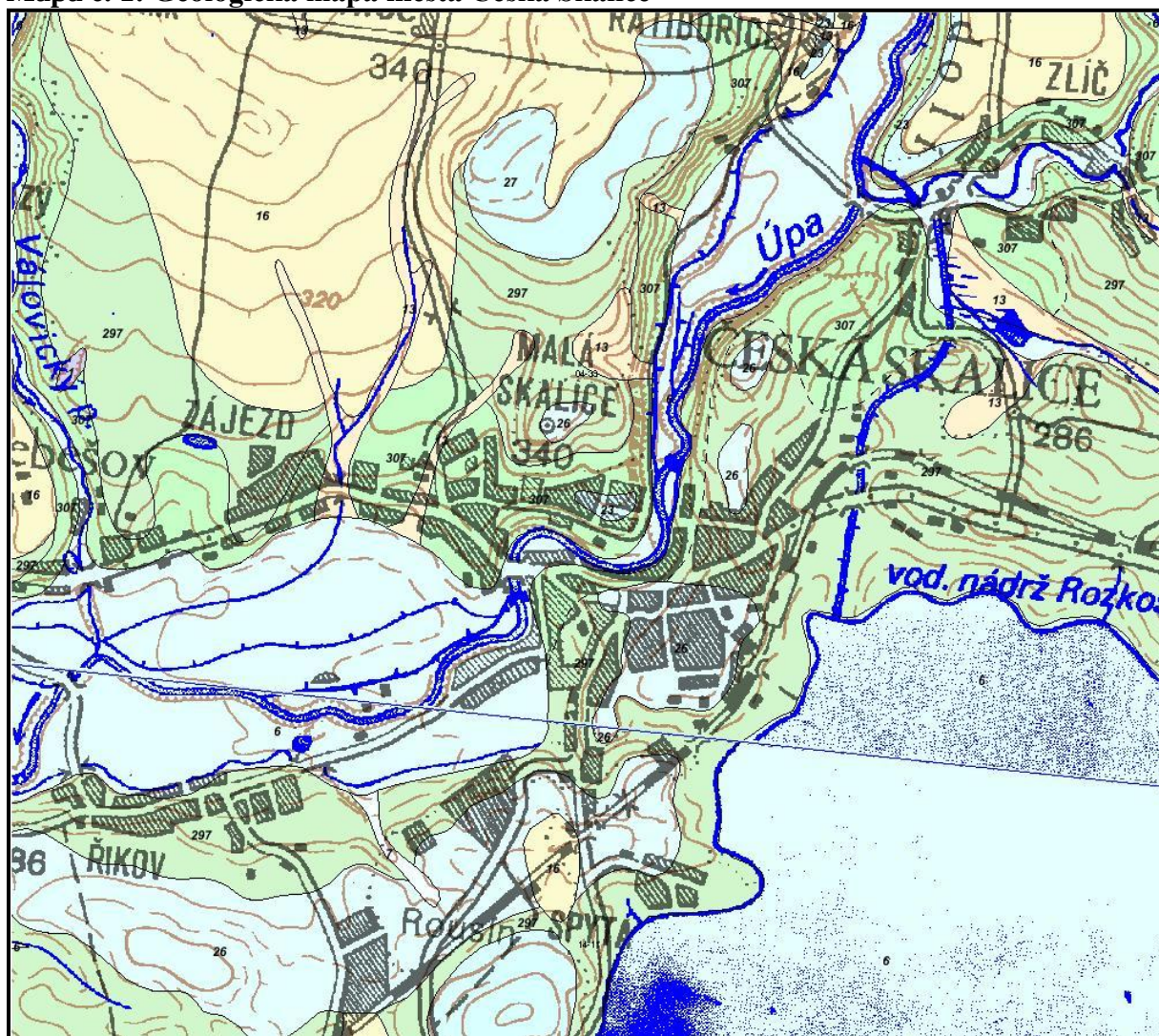
3. 1 Geologické podmínky

Město Česká Skalice leží v Českém masívu (soustava: Český masiv – pokryvné útvary a postvariské magmatity; oblast: křída Českého masívu; region: Česká křídová pánev). Spodní strukturní patro je v zájmovém území budováno horninami krkonošsko-jizerského krystalinika. Na tomto podkladu se nacházejí sedimenty české křídové pánve.

Údolí Úpy je zaříznuto do různých typů usazených hornin, ojediněle (např. v Babiččině údolí) do krystalického podloží fylitů novoměstské skupiny. V severní části údolí jsou zastoupeny červené pískovce a slepence permského stáří v podloží cenomanských svrchnokřídových souvrství. Ve střední části údolí vystupují kromě svrchnokřídových sedimentů též arkózy a slepence svrchního karbonu. V jižní části Babiččina údolí již převažují jemnozrnné usazeniny svrchní křídý – opuky (vápnité jílovce a slínovce, a jílovce bělohorského souvrství) vystupující severně od České Skalice. Plošinu nad údolní hranou místy pokrývají pleistocenní říční štěrky. Údolní svahy jsou z větší části překryty zvětralinami. Pozoruhodný je výskyt holocenního travertinu (pěnovce – sintr) pod pramenným horizontem na bázi vápnitých svrchnokřídových sedimentů (např. pod Rýzmburkem). V jižní části pod Ratibořicemi se údolí Úpy rozšiřuje až na 0,5 km širokou říční nivu pokrytou fluvialními a deluviofluvialními sedimenty.

Kolem České Skalice se vyskytují slínovce s polohami či konkracemi vápenců, rytmy či cykly slínovec – vápenec (jílovito vápnité prachovce – lužický vývoj) turonského (střední až svrchní) stáří a fluvialní štěrkopískové sedimenty. Severozápadně, severně a severovýchodně od České Skalice jsou místy rovněž zastoupeny písčité slínovce až jílovce spongilitické a místy i silicifikované (opuky) turonského (spodní až střední) stáří, které jsou překryty pleistocenními eolickými sprašemi a sprašovými hlínami.

Mapa č. 1: Geologická mapa města Česká Skalice

Zdroj: <http://www.geology.cz>

Vysvětlivky:

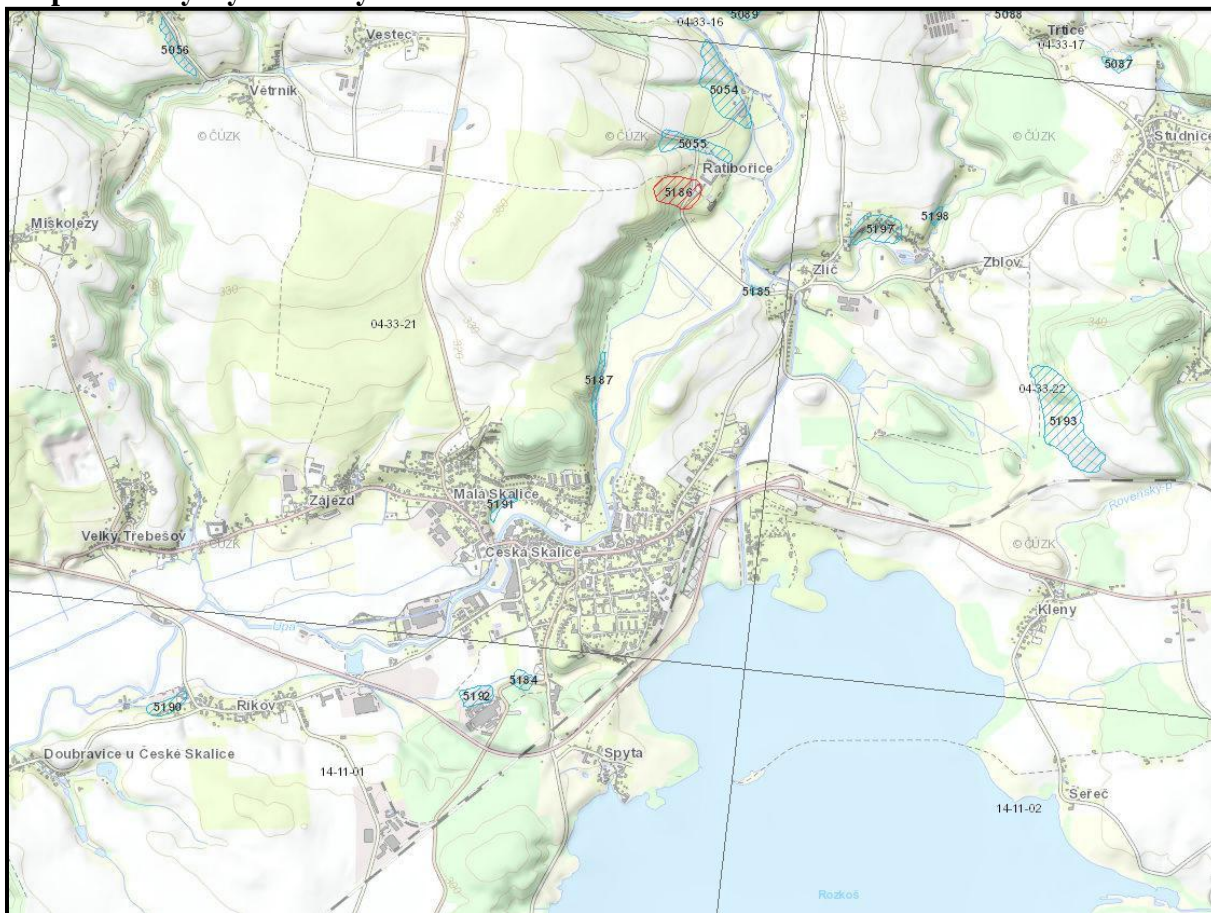
- 1 – **navážka, halda, odval** (Eratém: **kenozoikum**, Útvar: **kvartér**, Oddělení: **holocén**, Horniny: **navážka, halda, odval**, Typ hornin: **sediment nezpevněný**, Mineralogické složení: **proměnlivé**, Zrnitost: **různá**, Barva: **různá**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **kvartér**).
- 6 – **nivní sediment** (Eratém: **kenozoikum**, Útvar: **kvartér**, Oddělení: **holocén**, Horniny: **hlína, písek, štěrk**, Typ hornin: **sediment nezpevněný**, Zrnitost: **hlína, písek, štěrk**, Poznámka: **inundovaný za vyšších vodních stavů**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **kvartér**).
- 7 – **smíšený sediment** (Eratém: **kenozoikum**, Útvar: **kvartér**, Oddělení: **holocén**, Horniny: **sediment smíšený**, Typ hornin: **sediment nezpevněný**, Zrnitost: **jemnozrnná převážně**, Poznámka: **včetně výplavových kuželů**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **kvartér**).
- 13 – **kamenitý až hlinito-kamenitý sediment** (Eratém: **kenozoikum**, Útvar: **kvartér**, Horniny: **kamenitý až hlinito-kamenitý sediment**, Typ hornin: **sediment nezpevněný**, Mineralogické složení: **pestré**, Zrnitost: **kamenitá až hlinito-kamenitá**, Barva: **různá**, Poznámka: **místy bloky nebo eolická příměs**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **kvartér**).
- 16 – **spraš a sprašová hlína** (Eratém: **kenozoikum**, Útvar: **kvartér**, Oddělení: **pleistocén**, Suboddělení: **pleistocén svrchní**, Horniny: **spraš, sprašová hlína**, Typ hornin: **sediment nezpevněný**, Mineralogické složení: **křemen + příměsi + CaCO₃**, Barva: **okrová**, Poznámka: **místy klastická příměs**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **kvartér**).
- 23 – **sediment fluviální** (Eratém: **kenozoikum**, Útvar: **kvartér**, Oddělení: **pleistocén**, Suboddělení: **pleistocén střední, pleistocén svrchní**, Poznámka: **nízké terasy**, Horniny: **písek, štěrk**, Typ hornin: **sediment nezpevněný**, Mineralogické složení: **pestré**, Zrnitost: **písek, štěrk**, Barva: **šedohnědá**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **kvartér**).

- 26 – *písek, štěrk* (Eratém: **kenozoikum**, Útvar: **kvartér**, Oddělení: **pleistocén**, Suboddělení: **pleistocén střední**, Poznámka: **Riss (hlavní terasa)**, Horniny: **písek, štěrk**, Typ hornin: **sediment nezpevněný**, Mineralogické složení: **pestré**, Zrnitost: **písek, štěrk**, Barva: **šedohnědá až rezavá**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **kvartér**).
- 27 – *písek, štěrk* (Eratém: **kenozoikum**, Útvar: **kvartér**, Oddělení: **pleistocén**, Suboddělení: **pleistocén spodní, pleistocén střední**, Poznámka: **pleistocén nerozlišený (střední + spodní)**, Horniny: **písek, štěrk**, Typ hornin: **sediment nezpevněný**, Mineralogické složení: **pestré**, Zrnitost: **písek, štěrk**, Barva: **šedohnědá až rezavá**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **kvartér**).
- 297 – *slínovce s polohami či konkrecemi vápenců, rytmy či cykly slínovec – vápenec (jílovito vápnité prachovce – lužický vývoj)* (Eratém: **mezozoikum**, Útvar: **křída**, Oddělení: **křída svrchní**, Stupeň: **turon**, Podstupeň: **turon střední, turon svrchní**, Souvrství: **jizerské**, Poznámka: **pásmo VIII + IX'**, Horniny: **slínovec, vápenec**, Typ hornin: **sediment zpevněný**, Mineralogické složení: **vápnitý**, Poznámka: **rytmy slínovec a vápenec**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **křída**, Region: **česká křídová pánev**, Jednotka: **labský vývoj, ohárecký vývoj, orlicko-žďárský vývoj, lužický vývoj**).
- 307 – *písčité slínovce až jílovce spongilitické, místy silicifikované (opuky)* (Eratém: **mezozoikum**, Útvar: **křída**, Oddělení: **křída svrchní**, Stupeň: **turon**, Podstupeň: **turon spodní, turon střední**, Souvrství: **bělohorské**, Poznámka: **pásmo IIIb**, Horniny: **slínovec písčitý, jílovec spongilitický**, Typ hornin: **sediment zpevněný**, Poznámka: **spongilitický, silicifikovaný**, Soustava: **Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity**, Oblast: **křída**, Region: **česká křídová pánev**, Jednotka: **vltavo-berounský vývoj, orlicko-žďárský vývoj**).

Z pohledu potenciálního využívání ložisek nerostných surovin je zájmové území poměrně chudé. Nachází se zde řada typů nerostných surovin, v naprosté většině se ale jedná o indicie a výskyty, jejichž využití v současné době ani v dohledné budoucnosti nepřipadá v úvahu. Podle databáze České geologické služby – Geofondu ČR se na administrativním území města nenacházejí žádné evidované dobývací prostory ani chráněná ložiska nerostných surovin.

Z hlediska inženýrské geologie je rizikovým faktorem výskyt svahových pohybů. V předmětném území jsou podle údajů Geofondu ČR registrovány 1 aktivní sesuv a 4 potenciální sesuvná území. Náchylnost k sesouvání projevují strmé svahy s kvartérním pokryvem a dále křídové sedimenty. Nebezpečné jsou zejména situace, kdy pevné propustné horniny spočívají na měkkých nepropustných jílovitých sedimentech; v přirozených erozních údolích i umělých zářezech pak snadno dochází i k rozsáhlým sesuvům. Evidovaná potenciální sesuvná území se nacházejí v lokalitách Česká Skalice (2 území), Česká Skalice – Malá Skalice a Zlích. Aktivní sesuv je v lokalitě Ratibořice (viz *Mapa č. 2*). S touto skutečností je nutné počítat při navrhování a zakládání staveb, především liniových a při realizaci různých zemních prací, například v rámci plošných úprav terénu.

Mapa č. 2: Výskyt svahových nestabilit na administrativním území města Česká Skalice

Zdroj: <http://www.geology.cz>

Vysvětlivky:

- 5184 – lokalita Česká Skalice** (Klasifikace: *sesuv*; Typ sesuvu: *plošný*; Aktivita: *potenciální*; Stav: *suchý*; Geologické poměry: *turon střední*; Sanace: *nesanováno*; Sklon: **10**; Expozice: *sever*).
- 5191 – lokalita Česká Skalice – Malá Skalice** (Klasifikace: *sesuv*; Typ sesuvu: *plošný*; Aktivita: *potenciální*; Stav: *suchý*; Geologické poměry: *turon spodní*; Sanace: *nesanováno*; Sklon: **5**; Expozice: *jihovýchod*).
- 5192 – lokalita Česká Skalice** (Klasifikace: *sesuv*; Typ sesuvu: *plošný*; Aktivita: *potenciální*; Stav: *suchý*; Geologické poměry: *turon střední*; Sanace: *nesanováno*; Sklon: **6**; Expozice: *severozápad*).
- 5197 – lokalita Zlích** (Klasifikace: *sesuv*; Typ sesuvu: *plošný*; Aktivita: *potenciální*; Stav: *suchý*; Geologické poměry: *turon spodní*; Sanace: *nesanováno*; Sklon: **5**; Expozice: *jih*).
- 5186 – lokalita Ratibořice** (Klasifikace: *sesuv*; Typ sesuvu: *plošný*; Aktivita: *aktivní*; Stav: *suchý*; Geologické poměry: *turon spodní*; Sanace: *nesanováno*; Sklon: **10**; Expozice: *východ*).

3.2 Geomorfologické podmínky

Administrativní území města Česká Skalice je součástí Hercynského systému, subsystému Hercynská pohoří, provincie Česká vysočina (I), subprovincie Česká tabule (I₆) z větší části tvořené horninami křídového útvaru (Vyšší geomorfologické jednotky České republiky, ČÚZK Praha, 1996) a do geomorfologické oblasti Východočeská tabule (I₆C). To je plochá a členitá pahorkatina, na svrchnokřídových horninách reliéf stupňovin, kuest, hřbetů, kotlin a říčních teras. Dále patří do geomorfologického celku Orlická tabule (I₆C-2), která je východní partií Východočeské tabule. Jedná se o plochou pahorkatinu na slínovcích, jílovcích a

spongilitech svrchní křídly o střední výšce 290 m n. m. (nejvyšší vrch: U rozhledny 451 m n. m.) charakteristickou pleistocenními říčními terasami a údolními nivami Úpy, Metuje a Orlice, strukturně denudačními plošinami a plochými hřbety. Její severní část tvoří geomorfologický podcelek Úpsko-metujská tabule se střední výškou 285 m n. m., která se rozkládá v povodí Úpy a Metuje (Geomorfologické členění ČSR, 1987). Skládá se z okrsků Českoskalická tabule na severu (v severních partiích kuesty, místy sprašové pokryvy; významné lokality: Babiččino údolí a Dubno) a Novoměstská tabule na jihu (významná lokalita: předhradní nádrž Rozkoš).

Nejvyššími body v okolí České Skalice jsou zalesněný vrch Vinice (340 m n. m.) na severním okraji urbanizovaného území a vrchy Rousín (316 m n. m.) a Jedliny (313 m n. m.), které leží jižně od města. Vlastní zastavěné území se nachází v ploché nivě řeky Úpy v průměrné nadmořské výšce 284 m.

3.3 Pedologické podmínky

Půdní mozaika na území města je dána především petrografickými a jen zcela okrajově reliéfovými poměry. Horninové podloží je poměrně jednotné, tvořené svrchnokřídovými sedimenty různé granulometrie. Typ sedimentu dále určuje jeho zvětrávací schopnosti a zrnitostní složení výsledné půdy. Poloha půdy v reliéfu má značný vliv na její hydromorfní ovlivnění. V profilu křídovými uloženinami je zastoupen téměř celý sled sedimentů od spodního po svrchní turon. Z hlediska faciálního dělení České křídly náleží území do tzv. labské oblasti, kde jsou sedimenty turonu kompletně vyvinuty v monotónní slinité a vápnito-jílovité facii. Typickými horninami v celé oblasti jsou slínovce, jílovce a spongility. Z pokryvných útvarů jsou nejvíce zastoupeny nivní uloženiny a spraše.

Na většině území města převládají modální hnědozemě, na východě částečně zasahují pelické kambizemě. Ze skupiny střídavě vodou ovlivňovaných půd jsou v území zastoupeny hlavně glejové půdy, které jsou vázány na bezkarbonátové nivní sedimenty. Podle vyhlášky MZe č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci, ve znění pozdějších předpisů, patří zdejší půdy především k následujícím hlavním půdním jednotkám:

- **09** Šedozemě modální včetně slabě oglejených a šedozemě luvické na spraších, středně těžké, bezskeletovité, s příznivými vláhovými poměry.

- **10** Hnědozemě modální včetně slabě oglejených na spraších, středně těžké s mírně těžší spodinou, bez skeletu, s příznivými vláhovými poměry až sušší.
- **11** Hnědozemě modální včetně slabě oglejených na sprašových a soliflukčních hlínách (prachovicích), středně těžké s těžší spodinou, bez skeletu, s příznivými vlhkostními poměry.
- **13** Hnědozemě modální, hnědozemě luvické, luvizemě modální, fluvizemě modální i stratifikované, na eolických substrátech, popřípadě i svahovinách (polygenetických hlínách) s mocností maximálně 50 cm uložených na velmi propustném substrátu, bezskeletovité až středně skeletovité, závislé na dešťových srážkách ve vegetačním období.
- **14** Luvizemě modální, hnědozemě luvické včetně slabě oglejených na sprašových hlínách (prachovicích) nebo svahových (polygenetických) hlínách s výraznou eolickou příměsí, středně těžké s těžkou spodinou, s příznivými vláhovými poměry.
- **16** Luvizemě modální a hnědozemě arenické, eventuelně i slabě oglejené na lehkých až zahliněných terasách, pískovcích a štěrkopíscích s překryvem písčitých spraší a prachovic v mocnosti 30 až 60 cm, zrnitostně středně těžké lehčí, až slabě skeletovité, vláhově méně příznivé až nepříznivé.
- **17** Luvizemě arenické i slabě oglejené, na lehkých, propustných substrátech, výsušné, závislé na srážkách nebo závlaze.
- **20** Pelozemě modální, vyluhované a melanické, regozemě pelické, kambizemě pelické i pararendziny pelické, vždy na velmi těžkých substrátech, jílech, slínech, flyši, terciérních sedimentech a podobně, půdy s malou vodopropustností, převážně bez skeletu, ale i středně skeletovité, často i slabě oglejené.
- **23** Regozemě arenické a kambizemě arenické, v obou případech i slabě oglejené na zahliněných píscích a štěrkopíscích nebo terasách, ležících na nepropustném podloží jílu, slínů, flyše i terciérních jílu, vodní režim je značně kolísavý, a to vždy v závislosti na hloubce nepropustné vrstvy a mocnosti překryvu.
- **31** Kambizemě modální až arenické, eubazické až mezobazické na sedimentárních, minerálně chudých substrátech – pískovce, křídové opuky, permokarbon, vždy však lehké, bez skeletu až středně skeletovité, málo vododržné, výsušné.
- **56** Fluvizemě modální eubazické až mezobazické, fluvizemě kambické, koluvizemě modální na nivních uloženinách, často s podložím teras, středně těžké lehčí až středně těžké, zpravidla bez skeletu, vláhově příznivé.

- **64** Gleje modální, stagnogleje modální a gleje fluvické na svahových hlínách, nivních uloženinách, jílovitých a slinitých materiálech, zkulturněné, s upraveným vodním režimem, středně těžké až velmi těžké, bez skeletu nebo slabě skřetovité.

Zemědělská půda je klasifikována prostřednictvím bonitovaných půdně-ekologických jednotek (BPEJ). BPEJ vyjadřuje pětímístným číselným kódem hlavní půdní a klimatické podmínky, které mají vliv na produkční schopnost zemědělské půdy a její ekonomické ohodnocení. Příslušnost zemědělské půdy ke konkrétní BPEJ znamená příslušnost k jedné z pěti tříd ochrany zemědělského půdního fondu (ZPF). Třída ochrany I. zahrnuje bonitně nejvyšší půdy v jednotlivých klimatických regionech, třída ochrany V. půdy s velmi nízkou produkční schopností, většinou pro zemědělské účely postradatelné. Pro půdy zařazené do I. a II. třídy ochrany je Metodickým pokynem definován vysoký stupeň ochrany.

Půdy na administrativním území města Česká Skalice jsou vcelku kvalitní a produkčně významné. V souladu s ustanoveními § 22 odst. 2 zákona ČNR č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 48/2011 Sb., o stanovení tříd ochrany, patří většinou do I. třídy ochrany zemědělské půdy.

Tab. č. 1: Kvalita zemědělského půdního fondu na administrativním území města Česká Skalice

Katastrální území	Procentuální podíl tříd ochrany ZPF						Zemědělská půda	
	I. TO	II. TO	I.+II. TO	III. TO	IV. TO	V. TO	ha	%
Česká Skalice	47,2117	28,0829	75,2946	79,5675	53,1175	16,9928	224,9746	31,53
Malá Skalice	52,1710	92,6928	144,8638	6,1714	35,1801	10,9601	197,1754	75,05
Ratibořice u České Skalice	135,4022	75,7412	211,1434	7,6987	6,3578	/	232,8074	80,19
Spyta	/	/	/	3,1671	17,4362	/	20,6033	37,82
Zájezd u České Skalice	111,8237	23,3568	135,1805	6,8606	5,8557	1,3716	149,2684	89,01
Zlích	56,3271	43,4731	99,8002	16,1809	38,7539	37,1424	191,8774	77,47

Zdroj: MZe ČR; Město Česká Skalice

Podle klasifikace (Quitt, E. *Klimatické oblasti Československa*, 1971) leží město Česká Skalice na rozhraní **dvou mírně teplých klimatických oblastí MT9 a MT11** (viz Mapa č. 3).

ORP NÁCHOD - klimatické oblasti

mírně teplé

- MT2
- MT3
- MT5
- MT7
- MT9
- MT11

chladné

- CH7

Map showing the distribution of climate zones (ORP Náchod - klimatické oblasti) across the region. The legend indicates six 'mírně teplé' (moderately warm) zones (MT2, MT3, MT5, MT7, MT9, MT11) and one 'chladné' (cold) zone (CH7). The map shows a clear gradient from cold (blue) in the north to warm (red) in the south. The town of Náchod is highlighted in a darker brown color (MT9).

Mírně teplá klimatická oblast MT9 je charakterizována 40 – 50 letními dny, 140 – 160 dny s teplotou alespoň 10 °C, 110 – 130 mrazovými dny, 30 – 40 ledovými dny, průměrnými teplotami – 3 až – 4 °C v lednu, 6 až 7 °C v dubnu, 17 až 18 °C v červenci a 7 až 8 °C v říjnu.

Dále se vyznačuje 100 – 120 dny se srážkami alespoň 1 mm, srážkovým úhrnem 400 – 450 mm ve vegetačním období a 250 – 300 mm v zimním období, 60 – 80 dny se sněhovou pokrývkou, 40 – 50 dny s jasnou oblohou a 120 – 150 dny se zataženou oblohou. Tato klimatická oblast se vyznačuje dlouhým, teplým a suchým až mírně suchým létem, krátkými přechodnými obdobími s mírným až mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem a krátkou mírnou a suchou zimou s krátkým trváním sněhové pokrývky.

Mírně teplá klimatická oblast MT11 je charakterizována 40 – 50 letními dny, 140 – 160 dny s teplotou alespoň 10 °C, 110 – 130 mrazovými dny, 30 – 40 ledovými dny, průměrnými teplotami – 2 až – 3 °C v lednu, 7 až 8 °C v dubnu, 17 až 18 °C v červenci a 7 až 8 °C v říjnu. Dále se vyznačuje 90 – 100 dny se srážkami alespoň 1 mm, srážkovým úhrnem 350 – 400 mm ve vegetačním období a 200 – 250 mm v zimním období, 50 – 60 dny se sněhovou pokrývkou, 40 – 50 dny s jasnou oblohou a 120 – 150 dny se zataženou oblohou. Pro tuto klimatickou oblast je charakteristické dlouhé, teplé a mírně suché léto, krátká přechodná období s mírně teplým jarem i podzimem a velmi suchá, mírně teplá, krátká zima s krátkým trváním sněhové pokrývky.

Česká Skalice a správní obvod obce s rozšířenou působností Náchod nebyly v roce 2011 evidovány Ministerstvem životního prostředí ČR v registru oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší, které byly, podle původního zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů, charakterizovány jako území, kde došlo k překročení hodnoty imisního limitu pro jednu nebo více znečišťujících látek a cílových imisních limitů pro ochranu zdraví obyvatel.

Celková produkce emisí v okrese Náchod z velkých, středních a malých zdrojů v roce 2011 činila 299,4 t tuhých znečišťujících látek; 1 384,4 t SO₂; 319,4 t NO_x; 1 653,5 t CO a 497,1 t těkavých organických látek (VOC). V porovnání s ostatními okresy Královéhradeckého kraje byla v okrese Náchod produkce tuhých znečišťujících látek třetí nejvyšší za okresy Trutnov a Rychnov nad Kněžnou, produkce SO₂ druhá nejvyšší za okresem Trutnov, produkce NO_x třetí nejvyšší za okresy Trutnov a Rychnov nad Kněžnou, produkce CO nejvyšší v kraji a produkce VOC čtvrtá nejvyšší za okresy Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové a Trutnov.

V okrese Náchod se podle údajů Českého hydrometeorologického ústavu v roce 2011 nacházelo 31 významných stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, z toho na administrativním území města Česká Skalice se jednalo o:

- spalovací a další zařízení (uvedené pod body 11.1 – 11.9 Přílohy č. 2 zákona č. 201/2012 Sb.) firmy PLATEX, spol. s r. o. (lokalizace: 50° 23' 38.733'' severní šířky a na 16° 2' 21.422'' východní délky). Firma Platex je tradičním výrobcem technických tkanin – knihařská plátna a vrstvený papír pro polygrafii a podkladové tkaniny pro brusná plátna. Roční produkce emisí z tohoto zdroje činila 0,109 t tuhých znečišťujících látek; 0,018 t SO₂; 1,956 t NO_x; 0,343 t CO; 0,085 t organických látek (vyjádřených jako celkový organický uhlík – TOC) a 1,258 t těkavých organických látek (VOC).
- ČOV, udrny a další zařízení (uvedené pod body 11.1 – 11.9 Přílohy č. 2 zákona č. 201/2012 Sb.) firmy Skaličan a. s. – Česká Skalice (lokalizace: 50° 23' 11.597'' severní šířky a na 16° 2' 0.101'' východní délky). Firma je významným zpracovatelem a výrobcem masa a masných výrobků. Roční produkce emisí z tohoto zdroje činila 0,095 t tuhých znečišťujících látek; 0,028 t SO₂; 2,437 t NO_x; 0,310 t CO; 0,036 t organických látek (vyjádřených jako celkový organický uhlík – TOC); 0,015 t těkavých organických látek (VOC) a 0,005 t amoniaku.

Významným podílem přispívají k celkovému znečišťování ovzduší v České Skalici emise z mobilních zdrojů, tedy ze silniční osobní a nákladní dopravy.

V souladu s ustanoveními aktuálně platného zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, je v současnosti určena přípustná úroveň znečištění, to znamená, že jsou stanoveny imisní limity a povolený počet jejich překročení za kalendářní rok.

3.5 Hydrologické a hydrogeologické podmínky

Město Česká Skalice patří podle hydrologického členění do povodí Labe, které je povodím řeky 1. řádu a je součástí úmoří Severního moře. Severní hranicí správního obvodu obce s rozšířenou působností Náchod prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Baltským mořem. V souladu s ustanoveními vyhlášky č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí, je část mezinárodní oblasti povodí Labe na území České republiky vymezena dílčím povodím:

- a) Horní a střední Labe;

- b) Horní Vltava;
- c) Dolní Vltava;
- d) Berounka;
- e) Ohře, Dolní Labe a ostatní přítoky Labe.

Česká Skalice přitom náleží do **dílčího povodí Horního a středního Labe** a do **povodí 3. řádu Úpa a Labe od Úpy po Metuji** (číslo hydrologického pořadí **1-01-02**). Přímou přes administrativní území města protéká řeka Úpa a říčka Olešnice.

Úpa (číslo hydrologického pořadí **1-01-02-001**) je česká řeka pramenící v Krkonoších. Jméno řeky pochází z baltského nebo keltského slova znamenajícího „řeka“. Povodí zaujímá plochu 513,1 km², délka toku je 78,7 km a průměrný dlouhodobý průtok u ústí dosahuje hodnoty 6,68 m³/s. Úpa je se svým prameništěm ve výšce 1 432 m n. m. nejvyšší pramenící českou řekou. Nedaleko od svého prameniště spadá do Úpské jámy o téměř 400 m. V této části také protéká Horním a Dolním úpským vodopádem, a míří k jihu Obřím dolem a Bukovým údolím do známého zimního střediska Pece pod Sněžkou. V Peci se obrací k východu až jihovýchodu ke středisku Velká Úpa. Za Velkou Úpou se stáčí k jihovýchodu, pod Hrádkem se dostává do Temného Dolu a následně do Horního Maršova, a otáčí se k jihu směrem k Dolnímu Maršovu a městu Svoboda nad Úpou. Pod Svobodou opouští Úpa geomorfologický celek Krkonoše a dostává se do Krkonošského podhůří, konkrétně do Mladobucké vrchoviny. V Mladých Bukách se otáčí k jihovýchodu k největšímu městu na jejím toku – k Trutnovu. Vstupuje tak do Trutnovské pahorkatiny. V Trutnově se na 4 km obrací k severovýchodovýchodu a u Elektrárny Poříčí opět mění směr k jihovýchodu. Protéká Bohuslavicemi, pod kterými velkým obloukem obtéká ostroh, dosahuje 39 kilometru a dostává se tak do své druhé poloviny. Protéká Suchovršicemi a Úpicí. Od Havlovic, kde řeka protéká Zvičinsko-kocelářovským hřbetem, po Českou Skalici je údolí Úpy nazýváno Babiččiným údolím. Na levém břehu Úpy mezi Havlovicemi a Ratibořicemi leží tři ruiny středověkých hradů – Vízmburku, Červené hory a Rýzmburku. Pod Boušínem se Úpa klikatí a pod Slatinským mlýnem je Babiččino údolí chráněno jako Národní přírodní památka Babiččino údolí. V této části se nacházejí známá místa jako je Staré bělidlo, Viktorčin splav, zámek Ratibořice. U České Skalice řeka vtéká na území Úpsko-metujské tabule. Ta již je součástí České tabule, stejně jako Pardubická kotlina, v jejímž nejsevernějším výběžku řeka ústí. V dolní části u Vilémova mostu přibírá Úpa vody Olešnice, kousek proti proudu odvádí vodu z řeky kanál dlouhý 2,3 km, který zásobuje vodní nádrž Rozkoš. Od Ratibořic teče Úpa k jihozápadu, opouští Krkonošské

podhůří a Krkonošsko-jesenickou soustavu a u Velkého Třebešova přibírá zprava Valovický potok. U Jaroměře končí Úpa svou pout' a ústí ve 250 m n. m. zleva do Labe. Na administrativním území města Česká Skalice má hlavní tok řeky Úpy délku 6,4 km.

Říčka **Olešnice** (číslo hydrologického pořadí **1-01-02-052**) protéká správními obvody obcí Červený Kostelec, Studnice a Česká Skalice, kde ústí do řeky Úpy. Celková délka toku je 17,9 km, z toho na administrativním území města Česká Skalice se nachází 3,7 km.

Jihovýchodní hranicí sousedí administrativní území města Česká Skalice s **vodní nádrží Rozkoš** (ID útvaru povrchových vod **101030560004**), která je vodním dílem na potoku Rozkoš v Úpsko-metujské tabuli. O výstavbě nádrže u České Skalice se uvažovalo již v roce 1923. Podle povšechného projektu měla být zemní přehrada umístěna na potoku Rozkoš v místě bývalé rybníční hráze Na Končinách a do nádrže měly být převáděny zvýšené průtoky z Úpy. V roce 1939 byl zpracován generální projekt, který kromě přehradní hráze dále navrhoval výstavbu jezu na Úpě ve Zličí s průběžnou vodní elektrárnou a přivaděčem vody do nádrže a výstavbu přehrady v Pekle na Metuji s průběžnou vodní elektrárnou, přivaděčem vody a špičkovou přečerpávací vodní elektrárnou u Domkova. Podle tohoto projektu probíhala v letech 1946 – 1950 příprava stavby s tím, že přehradní profil byl pro lepší geologické podmínky posunut o 800 m po proudu k Velké Jesenici. V roce 1951 byly zahájeny práce na příjezdové komunikaci a domcích pro obsluhu, které byly o rok později zastaveny pro nedostatečnou přípravu celé stavby z hlediska nových právních předpisů a technických norem. V roce 1958 se hledaly nové vodní zdroje pro zemědělské závlahy podél Labe od Jaroměře po Opatovice nad Labem a akumulární nádrž u Velké Jesenice mohla odpouštěním vody během vegetačního období tento problém vyřešit. Proto byl v roce 1960 schválen nový investiční záměr, který však řešil pouze výstavbu na potoce Rozkoš a jezu na Úpě s přivaděčem vody do nádrže. Metujská větev včetně energetického využití všech objektů byla přesunuta do 2. etapy výstavby. Výstavba vodního díla byla prováděna v letech 1965 – 1972 a povolení k trvalému provozu udělilo Ministerstvo lesního a vodního hospodářství ke dni 1. 1. 1976. Druhá etapa výstavby dosud nebyla realizována. Vodní nádrž Rozkoš má maximální rozlohu vodní plochy 1 001,3 ha a průměrnou rozlohu vodní plochy 987 ha. Díky těmto parametrům je osmou největší přehradou v České republice a říká se jí Východočeské moře. Maximální objem nádrže činí 76,327 m³, průměrný objem 76,154 m³. Maximální hloubka je 17 m. Hlavní výtoková přímá sypaná zemní hráz se středním těsněním ze sprašových hlín má v koruně délku 412,5 m, šířku 8,5 m a výšku nad okolním terénem 19 m.

Vede po ní 6 m široká asfaltová silnice. Rovenská hráz dělíci přehradu na dvě části je v koruně dlouhá 1 760 m a nad okolním terénem ční do výšky 12 m.

Obr. č. 3: Vodní nádrž Rozkoš

Zdroj: <http://www.leteckaturistika.cz>

Hlavním účelem vodního díla Rozkoš je převádění vody z řeky Úpy a její akumulace v zásobním prostoru nádrže s využitím pro:

- a) kompenzační zlepšování průtoků v Labi do profilu Opatovice nad Labem – k zajištění minimálního průtoku pod jezem Opatovice ($5 \text{ m}^3/\text{s}$), odběrů vody pro Elektrárnu Opatovice a k převodu vody do Opatovického kanálu ($1,5 \text{ m}^3/\text{s}$).
- b) dotaci průtoků Rozkošského potoka pod nádrží – k zajištění minimálního průtoku ($0,08 \text{ m}^3/\text{s}$) odběrů vody pro závlahy z Rozkošského potoka a odběrů vody pro průtočné sádky.

Dalším účelem je částečná ochrana města Česká Skalice a dalších obcí ležících v okolí řeky Úpy až po město Jaroměř zadržováním povodňových průtoků Úpy a Rozkošského potoka. Vodní nádrž Rozkoš slouží také k rybářským aktivitám (klecový odchov ryb a sportovní rybolov) a je velmi oblíbeným rekreačním střediskem nabízejícím koupání a provozování vodních sportů. Na jižním břehu přehrady je areál pro jachting a windsurfing. Na severním

břehu funguje kemp s celoročním provozem. Tato velká vodní nádrž plní rovněž nezanedbatelnou ekologicko-biologickou funkci v kulturní krajině.

Celé administrativní území města Česká Skalice patří do **hydrogeologického rajonu Podorlická křída v povodí Úpy a Metuje** (ID útvaru podzemních vod **42400**; číslo hydrogeologického rajonu **4221**), který byl vymezen v souladu s ustanoveními § 21 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle vyhlášky č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod.

Jedná se o plošně i vodohospodářsky významný rajon o rozloze 252,5 km², budující celou západní a jižní část územního celku Náchod, svou významnější jižní částí však zasahuje do sousedního územního celku Rychnov nad Kněžnou. Základní stratigrafickou jednotkou dané hydrogeologické struktury je svrchní křída. Podle litofaciálního rozlišení je zdejší křída řazena do slinitojílovité oblasti labské a přechodné oblasti orlicko-žďárské.

Z celého vrstevního sledu české křídly jsou zde zachovány pouze tři nejstarší souvrství, tj. cenomanské, spodnoturonské a střednoturonské. Jejich povrchové rozšíření je u cenomanu velmi malé a je vázáno zejména na severní a severovýchodní okraj. Spodní turon zaujímá jen několik km široký pruh, navazující jednak na cenomanské výchozy, jednak je obsažen ve sníženině labského údolí u Jaroměře.

Zvrásnění do základních vrás umožnilo vytvoření vydatné artéské nádrže v pokračování ústecké synklinály a v jaroměřické synklinále, které od sebe částečně odděluje antiklinála opočenská. Její ponoření v axiální depresi SZ od Opočna však podzemní vody těchto dvou struktur propojuje, stejně tak jako radiální tektonika, na kterou jsou zejména vázány průběhy údolí Úpy a Metuje. V lokálních elevacích došlo v oboru rigidních hornin spodního turonu k vytvoření husté sítě puklin, směrem vzhůru se otvírajících, čímž došlo k vytvoření okrsků s vysokým zvodněním, ve většině případů majících funkci přirozeného odvodnění podzemních vod. Infiltrační území je tvořeno výše položenými čely cenomanských a spodnoturonských vrstev, zejména na severním a severovýchodním okraji rajonu a ve vyzdvižené části opočenské a libřické antiklinály a antiklinály potštejské.

Region lze rozdělit na několik celků, navzájem však do jisté míry hydraulicky souvisejících. Odběrová vodárenská centra jsou víceméně vázána na tyto celky, v případě územního celku Náchod se jedná především o českoskalicko a jaroměřsko. Komisi pro klasifikaci zásob nerostných surovin byly v roce 1991 pro kolektor B schváleny následující zásoby podzemní vody:

- Přírodní zdroje v kategorii C2 1 – 698 l/s
- Využitelné zásoby v kategorii C1 1 – 168 l/s

Při absenci perucko-korycanského souvrství je v podorlické křídě hlavním kolektorem bělohorské souvrství (kolektor B) ve facii spikulitových prachovců a prachovitých vápenců. Nadložní mladší křídová souvrství jsou nepropustná a tvoří stropní izolátor. Puklinově propustný kolektor B má vysokou průtočnost, a tak je jeho souvislé zvodnění – nádrž podzemní vody – omezeno na strukturní deprese ústecké a jaroměřské synklinály. Ve zdviženém východním okraji křídý a elevacích libřické a opočenské antiklinály není kolektor nasycen vodou, je oblastí stoku.

Nádrž podzemní vody je doplňována infiltrací atmosférických srážek na výchozech kolektoru a influkcí z toků přitékajících z Orlických hor, hlavně z Bělé a Dědiny. Vzhledem k mírně zvlněnému terénu nevystupuje piezometrická úroveň artéské nádrže vysoko nad terén. Konfigurace piezometrické úrovně je plochá, s depresiemi v okolí drenážníchází. Pozice proudnice, která dělí nádrž na rajony 4221 a 4222, není fixní, ale mění se podle intenzity dotace a drenáže.

Drenáž podzemní vody rajonu 4221, který zaujímá severní brachysynklinální uzávěr podorlické křídý, je vázána na soutok Labe, Úpy a Metuje v Jaroměři. Obdobně i nejvýznamnější vodárenské odběry jsou v Jaroměři, dalším odběrným místem je Česká Skalice.

3.6 Přírodní podmínky

Podle biogeografického členění České republiky (Culek, M. a kol., 1996 a 2005) je administrativní území města Česká Skalice zařazeno do geobiomu opadavých listnatých lesů, do provincie středoevropských listnatých lesů, do hercynské podprovincie, do **Cidlinsko-Chrudimského biogeografického regionu** (republikový kód biogeografického regionu **1.9**),

a to do jeho severovýchodního okraje – **Cidlinského podregionu** (republikový kód biogeografického podregionu **1.9a**) v blízkosti kontaktu s Podkrkonošským bioregionem (1.37). Cidlinsko-chrudimský bioregion je tvořen křídovou tabulí a je typickým přechodem 2. bukodubového vegetačního stupně a 3. dubobukového stupně. Dominuje zde teplejší varianta mezofilní (hájové) bioty, přičemž do ní mírně přesahují méně náročné teplomilné prvky hercynského charakteru a z východu pronikají karpatské prvky. V depresích se vyskytují hydrofilnější typy acidofilních doubrav a rašelinné březiny. Nereprezentativními částmi bioregionu jsou bučiny na severních svazích, které tvoří přechod do okolních vrchovin a dále širší nivy tvořící přechod k Pardubickému bioregionu (1.8). V současné době zde jednoznačně převažuje orná půda, lesy mají v krajině minimální podíl a vyznačují se velkým zastoupením kulturních smrčů a doubrav.

V rámci fytogeografického členění České republiky (Skalický, V., 1988) předmětná lokalita spadá do oblasti termofytika (*Thermophyticum*) charakteristického výskytem převážně teplomilné květeny a zahrnujícího výškový vegetační stupeň planární (nížinný) a kolinní (pahorkatinný), a do fytogeografické podoblasti České termofytikum (*Thermophyticum Massivi Bohemici*). V podrobnějším členění náleží do **fytogeografického okresu Východní Polabí** (kód fytogeografického okresu **15**) a do **fytogeografického podokresu Jaroměřské Polabí** (kód fytogeografického podokresu **15a**). Silně zastoupenými biotopy ve Východním Polabí jsou podle Katalogu biotopů ČR (Chytrý a kol., 2001) intenzivně obhospodařovaná pole (X2) s kulturami obilovin, olejnin a okopanin pěstovaných na rozsáhlých lánech pravidelně ošetřovaných herbicidy a hnojených průmyslovými hnojivy a trvalé zemědělské kultury (X4) tvořené intenzivně obhospodařovanými sady a zahradami. Častěji se vyskytujícími vegetačními útvary jsou hercynské dubohabřiny (L3.1), tj. lesy s převahou habru obecného (*Carpinus betulus*), dubu zimního (*Quercus petraea*) a dubu letního (*Quercus robur*), s častou příměsí lípy malolisté (*Tilia cordata*). V keřovém patru se vyskytují semenáče, výmladky a nižší jedinci dřevin stromového patra doplněné svídou krvavou (*Cornus sanguinea*), lískou obecnou (*Corylus avellana*) a zimolezem obecným (*Lonicera xylosteum*). V bylinném patru má významnější indikační hodnotu zejména jaterník podléška (*Hepatica nobilis*) a další hájové druhy, jako např. sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), jestřábník zední (*Hieracium murorum*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), strdivka nicí (*Melica nutans*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*), aj.

V místech s vysokou hladinou podzemní vody v okolí vodních toků i v pravidelně zaplavovaných sníženinách za agradačními valy v říčních a potočních nivách se vyskytují údolní jasanovo-olšové luhy (L2.2) představované asociací ptačincových olšin (*Stellario nemorum-Alnetum glutinosae*) s ptačincem hajním (*Stellaria nemorum*) a olší lepkavou (*Alnus glutinosa*), asociací udatnových olšin (*Arunco sylvestris-Alnetum glutinosae*) s udatnou lesní (*Aruncus vulgaris*) a olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) a asociací jasanových olšin (*Carici remotae-Fraxinetum*) s ostřicí řídkovlasou (*Carex remota*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) a olší lepkavou (*Alnus glutinosa*).

Na plochách bezlesí jsou častější mezofilní ovsíkové louky (T1.1), typické porosty nížin a pahorkatin s dominantním ovsíkem vyvýšeným (*Arrhenaterum elatius*) a s příměsí dalších druhů trav, jako např. srha laločnatá (*Dactylis glomerata*), medyněk vlnatý (*Holcus lanatus*) a lipnice luční (*Poa pratensis*). Ekotony souše a vodní hladiny i přilehlé plochy břehů vodních nádrží jsou typickými biotopy rákosin eutrofních stojatých vod (M1.1), což je strukturně jednoduchá, obvykle jedno až dvouvrstevná vegetace s převahou mohutných bahenních travin. V hustě zapojených porostech tvořených obvykle rákosem obecným (*Phragmites australis*), zblochanem vodním (*Glyceria maxima*), orobincem širokolistým (*Typha latifolia*) a orobincem úzkolistým (*Typha angustifolia*) je nižší bylinné patro často tvořeno jen několika málo druhy s nízkou pokryvností, např. svízelem bahenním (*Galium palustre*), kyprejem vrbicí (*Lythrum salicaria*) a šišíkem vroubkovaným (*Scutellaria galericulata*). Naopak vysoké pokryvnosti mohou dosáhnout liány, např. opletník plotní (*Calystegia sepium*).

Podle Mapy potenciální přirozené vegetace České republiky (Neuhäuslová, Z. a kol., 1998) by měla přirozená rostlinná společenstva na většině rozlohy administrativního území města Česká Skalice tvořit **asociace 7 černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*)**. Toto společenstvo se vyskytuje v nadmořských výškách od 250 m do 450 m. Představuje klimaxovou vegetaci planárního až suprakolinního stupně naší republiky s optimem ve stupni kolinním. V rámci uvedeného výškového rozpětí se jedná o jednotku značné ekologické variability. Osidluje různé tvary reliéfu – nížinné roviny, různě orientované svahy i mírné terénní deprese. Půdy vznikající větráním různých geologických substrátů od kyselých hornin krystalinika po krystalické vápence, svahoviny, spraše nebo aluviální náplavy, aj. odpovídají různým typům. Nejčastější jsou kambizemě (eutrofní, mezotrofní nebo oligotrofní hnědozem) s různým množstvím živin a velkým rozpětím acidity nebo luvizem (parahnědozem), oba typy s případným oglejením nebo pseudooglejením. Na kontaktu se

suťovými lesy nebo břekovými doubravami se vyskytují též rankerové kambizemě. Půdy na aluviu odpovídají hnědozemnímu gleji, na vápníkem bohatých, mělkých substrátech rendzině. Ve stromovém patru je dominantním druhem dub zimní (*Quercus petraea*) a habr obecný (*Carpinus betulus*) s častou příměsí lípy malolisté (*Tilia cordata*), na vlhčích stanovištích lípy velkolisté (*Tilia platyphyllos*), dubu letního (*Quercus robur*) a stanovištně náročnějších listnáčů, jako např. jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mlč (*Acer platanoides*) a třešeň obecná (*Prunus avium*). Dobře vyvinuté keřové patro tvořené mezofilními druhy opadavých listnatých lesů nalezneme pouze v prosvětlených porostech. Vyskytují se v něm semenáče, výmladky a nižší jedinci dřevin stromového patra doplněné svídou krvavou (*Cornus sanguinea*), lískou obecnou (*Corylus avellana*) a zimolezem obecným (*Lonicera xylosteum*). Charakter bylinného patra určují mezofilní druhy, především jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), černýš hajní (*Melampyrum nemorosum*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), řimbaba chocholičnatá (*Pyrethrum corymbosum*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*), méně často pak trávy, jako kostřava různolistá (*Festuca heterophylla*) a lipnice hajní (*Poa nemoralis*).

V nivě řeky Úpy by měla být potenciální přirozenou vegetací **asociace 1 střemchová jasenina (*Pruno-Fraxinetum*)**, **místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*)**. Jedná se o společenstvo širokých niv potoků a řek v kolinním stupni, převážně mezi 220 až 320 m n. m., navazující na polohy úvalových luhů. Porůstá též okraje slatinišť i mírné deprese s pomalu tekoucí podzemní vodou. Půdním typem jsou v těchto podmínkách gleje, anmór, fluvizem (hnědá vega, černice). Střemchovou jaseninu tvoří třípatrové až čtyřpatrové, druhově bohaté fytocenózy s dominantním jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*), řidčeji, ve vlhčích typech, s převažující olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) nebo, v sušších typech, s převažující lípou malolistou (*Tilia cordata*) a často s příměsí střemchy obecné (*Prunus padus*) nebo dubu letního (*Quercus robur*). Také keřové patro je velmi pestré a místy velmi husté. Nejhojněji se v něm vyskytuje brslen evropský (*Euonymus europaea*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) a střemcha obecná (*Prunus padus*). Dobře zapojené je také bylinné patro s převahou hygrofyt a mezohygrofyt, zejména bršlice kozí nohy (*Aegopodium podagraria*), pcháče zelinného (*Cirsium oleraceum*), škardy bahenní (*Crepis paludosa*), metlice trsnatá (*Deschampsia cespitosa*), popence obecného (*Glechoma hederacea*),

netýkavky nedůtklivé (*Impatiens noli-tangere*), vrbiny obecné (*Lysimachia vulgaris*) a čistce lesního (*Stachys sylvatica*). Časté jsou rovněž mezofyty, jako válečka lesní (*Brachypodium sylvaticum*), strdivka nicí (*Melica nutans*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), violka Rivinova (*Viola riviniana*), aj. Nejčastějším druhem mechového patra, pokrývajícího místy až třetinu plochy je měřík čeřitý (*Plagiomnium undulatum*).

Krajina je na většině rozlohy Cidlinsko-Chrudimského biogeografického regionu kulturní, plně antropogenizovaná, zcela přeměněná a ovlivněná lidskými aktivitami. Většinu rozlohy území zabírá zemědělská půda intenzivně obhospodařovaná v nevhodně velkých celcích, které nejsou vzájemně odděleny funkčními ekostabilizačními prvky v podobě mezí, pásů křovin a stromů a ve kterých téměř zcela absentují solitérní stromy a skupiny dřevin rostoucích mimo les. Uvedené ekostabilizační prvky by přitom měly být součástí provázané fungující sítě územních systémů ekologické stability (ÚSES) na lokální úrovni, jejichž prvořadým úkolem je kompenzovat intenzivně využívané antropoeosystémy a zvýšit dlouhodobě neudržitelně nízkou ekologickou stabilitu postmoderní kulturní krajiny. Přímým důsledkem obdělávání polí těžkou zemědělskou technikou a minimálního využívání organických hnojiv je neúnosné zhutnění a degradace půdního horizontu současně s výrazným úbytkem svrchní, humusové vrstvy. To vede ke snížení úrodnosti, jež vyžaduje aplikaci velkého množství drahých průmyslových hnojiv a také k zásadnímu snížení retenčních schopností půd, tedy schopností vstřebávat vodu vsakováním a dlouhodobě ji zadržovat. Při déle trvajících srážkách proto voda z krajiny rychleji odtéká a čím dál častěji dochází k povodním, které mají v urbanizovaných územích ničivé následky. Lesy zejména na administrativním území města Česká Skalice zaujímají minimální rozlohu. Souvislejší porosty jsou pouze severně od urbanizovaného území na vrchu Vinice a v navazující Národní přírodní památce (NPP) Babiččino údolí, resp. v EVL Babiččino údolí – Rýzmburk (Bažantnice, Dubina), severovýchodně v Přírodní rezervaci (PR) Dubno, resp. v Evropsky významné lokalitě (EVL) Dubno – Česká Skalice (Dubenská obora) a také jižně od urbanizovaného území na vrších Rousín a Jedliny. V úzkém pruhu se lesní porosty vyskytují v říční nivě Úpy. V širším okolí České Skalice, např. u Náchoda, Červeného Kostelce a Dvora Králové nad Labem jsou lesní porosty tvořené většinou stejnověkými smrkovými monokulturami, které neodpovídají druhovou skladbou ani věkovou a prostorovou strukturou přirozeným lesům, které se v daných zeměpisných šířkách, nadmořských výškách a stanovištních podmínkách mají vyskytovat.

Ve vegetačním krytu vrchu Rousín dominuje lesní společenstvo hercynské dubohabřiny (L3.1). Bylinné patro je bohaté, vyskytují se v něm ohrožené druhy: okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), jedle bělokorá (*Abies alba*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*), medovník meduňkolistý (*Melittis melissophyllum*), prvosenka jarní (*Primula veris*), violka divotvárná (*Viola mirabilis*), jeřáb břeč (*Sorbus torminalis*). Ve složení stromového patra se uplatňují především habr obecný (*Carpinus betulus*), dub zimní (*Quercus petraea*) s příměsí lípy malolisté (*Tilia cordata*). Dubohabřiny jsou v horních partiích svahu vystřídány suchými acidofilními doubravami (L7.1) vysoké kvality. Ve stromovém patře se kromě dubu zimního (*Quercus petraea*) uplatňuje lípa malolistá (*Tilia cordata*), v podúrovni jsou přítomny i další druhy dřevin. V bylinném patře se místy šíří netýkavka malokvětá (*Impatiens parviflora*). Dalším typem vegetace jsou travní společenstva, vyskytující se na jihu a na severovýchodě lokality. Jedná se o širokolisté suché trávníky (T3.4D) a mezofilní ovsíkové louky (T1.1). Xerothermní trávníky nejsou sečeny, přesto jsou druhově bohaté, jako dominanty se uplatňují sveřep přímý (*Bromus erectus*) a kostřava žlábkatá (*Festuca rupicola*). Mezofilní trávníky náleží k asociaci *Arrhenatheretum elatioris*, v jižní části se pak objevuje přechodová asociace *Arrhenatheretum elatioris-brometosum erecti* s tendencí k suchomilnějším společenstvům. Mozaika nelesních společenstev je zpestřena lemovými biotopy – vysoké mezofilní a xerofilní křoviny (K3), nízké xerofilní křoviny (K4C), mezofilní bylinné lemy (T4.2) – s výskytem mnoha ohrožených druhů: pýchava slatinná (*Sesleria uliginosa*), černohlávek velkokvětý (*Prunella grandiflora*), vítod nahořklý (*Polygala amarella*), třešeň křovitá (*Cerasus fruticosa*), smldník jelení (*Peucedanum cervaria*) a růže galská (*Rosa gallica*). Na jihovýchodním okraji se nachází malé lesní prameniště (L2.2B). Severně od vrchu Rousín je lesní porost tvořen stejnověkou monokulturou smrku ztepilého (*Picea abies*).

Výskyt velmi zajímavých druhů planě rostoucích rostlin byl inventarizačními průzkumy prokázán ve zvláště chráněných územích v okolí České Skalice, např. v PR Dubno, resp. v EVL Dubno – Česká Skalice, kde byla determinována celá řada druhů vzácných a ohrožených. Nejvíce jich je přítomno na zachovalé střídavě vlhké louce svazu *Molinion caeruleae* v severozápadní části lokality, která místy vykazuje již mírnou inklinaci k vápnitým slatiništím svazu *Caricion davallianae*. Bezesporu nejvzácnějším druhem lokality je kriticky ohrožená pětiprstka hustokvětá (*Gymnadenia densiflora*), která zde roste v celkem bohaté populaci. Dále se zde vyskytují v regionu velice vzácné silně ohrožené druhy krušík bahenní (*Epipactis palustris*) a bahnička jednoplevá pravá (*Eleocharis uniglumis subsp. uniglumis*),

bohatou populaci zde má prstnatec pleťový (*Dactylorhiza incarnata*), velmi vzácně se vyskytuje prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), hojně je přítomna hadilka obecná (*Ophioglossum vulgatum*), dále se vyskytují např. vítod nahořklý (*Polygala amarella*), ostřice Davallova (*Carex davalliana*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*) aj. V lesních porostech se vyskytují ze vzácnějších druhů např. orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), kruštík modrofialový (*Epipactis purpurata*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*), v lesích i na loukách je přítomen vemeník zelenavý (*Platanthera chlorantha*).

Fauna je typická pro plošiny a pahorkatiny Hercynika se střídajícími se velkými plochami orné půdy, ovocných sadů a zahrad a trvalých travních porostů, doplněnými menšími plochami lesů a nepříliš rozsáhlými urbanizovanými územími obcí a měst.

Typickými druhy ryb v řece Úpě jsou na horním toku pstruh obecný (*Salmo trutta*), pstruh duhový (*Oncorhynchus mykiss*) a lipan podhorní (*Thymallus thymallus*), na středním a dolním toku pak candát obecný (*Sander lucioperca*), okoun říční (*Perca fluviatilis*), štika obecná (*Esox lucius*), kapr obecný (*Cyprinus carpio*), úhoř říční (*Anguilla anguilla*), parma obecná (*Barbus barbus*), jelec tloušť (*Squalius cephalus*), plotice obecná (*Rutilus rutilus*) a drobné druhy, jako střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*), vranka obecná (*Cottus gobio*), mřenka mramorovaná (*Barbatula barbatula*).

Z obojživelníků se na území města Česká Skalice a v nejbližším okolí vyskytuje zejména skokan hnědý (*Rana temporaria*), ale také druhy zvláště chráněné podle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů – silně ohrožené druhy kuňka obecná (*Bombina bombina*), rosníčka zelená (*Hyla arborea*), čolek velký (*Triturus cristatus*) a ohrožená ropucha obecná (*Bufo bufo*). Nedostatek trvalých vodních nádrží v rozsáhlejších komplexech zemědělsky obhospodařovaných ploch vede k soustředování obojživelníků při jarním rozmnožování do malých periodických tůní a mokřadů, ve kterých jsou snůšky i pulci ohroženi rychlým vysycháním vody. Plazi jsou zastoupeni ohroženou užovkou obojkovou (*Natrix natrix*) a silně ohroženými slepýšem křehkým (*Anguis fragilis*) a ještěrkou obecnou (*Lacerta agilis*).

Ornitologická pozorování uvádějí v okolí České Skalice výskyt kriticky ohroženého druhu strnada lučního (*Miliaria calandra*); silně ohrožených druhů čápa černého (*Ciconia nigra*), holuba doupňáka (*Columba oenas*), chřástala vodního (*Rallus aquaticus*), křepelky obecné (*Coturnix coturnix*), krahujce obecného (*Accipiter nisus*), drozda cvrčaly (*Turdus iliacus*), ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*), lejska malého (*Ficedula parva*), ostříže lesního (*Falco subbuteo*), pěnice vlašské (*Sylvia nisoria*), rákosníka velkého (*Acrocephalus arundinaceus*), slavíka modráčka střeoevropského (*Luscinia svecica cvanecula*), slavíka tmavého (*Luscinia luscinia*), včelojeda lesního (*Pernis apivorus*) a žluvy hajní (*Oriolus obolus*); ohrožených druhů bramborníčka černohlavého (*Saxicola rubicola*), bramborníčka hnědého (*Saxicola ruberta*), brkoslava severního (*Bombycilla garrulus*), čápa bílého (*Ciconia ciconia*), hýla rudého (*Carpodacus erythrurus*), jestřába lesního (*Accipiter gentilis*), lejska šedého (*Muscicapa striata*), motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), moudivláčka lužního (*Remiz pendulinus*), rorýse obecného (*Apus apus*), strakapouda prostředního (*Dendrocopos medius*), ůhýka obecného (*Lanius collurio*), ůhýka šedého (*Lanius excubitor*) a vlaštovky obecné (*Hirundo rustica*).

Ze savců se zde hojně vyskytuje srnec obecný (*Capreolus capreolus*), prase divoké (*Sus scrofa*), zajíc polní (*Lepus europaeus*), hraboš polní (*Microtus arvalis*), krtek obecný (*Talpa europaea*), ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*), kuna skalní (*Martes foina*), liška obecná (*Vulpes vulpes*), ohrožená veverka obecná (*Sciurus vulgaris*) a také silně ohrožené druhy netopýrů (*Microchiroptera*): netopýr parkový (*Pipistrellus nathusii*), netopýr pestrý (*Vespertilio murinus*), netopýr dlouhouchý (*Plecotus austriacus*) a netopýr Brandtův (*Myotis brandtii*).

Bezobratlé volně žijící živočichy reprezentují např. brouci (*Coleoptera*) – silně ohrožený zdobenec zelenavý (*Gnorimus nobilis*), v kategorii ohrožený pak střevlík Ullrichův (*Carabus ullrichii*); motýli (*Lepidoptera*) – silně ohrožený modrásek očkovaný (*Maculinea teleius*) a modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*), ohrožený batolec duhový (*Apatura iris*), bělopásek dvouřadý (*Limenitis camilla*) a otakárek fenyklový (*Papilio machaon*).

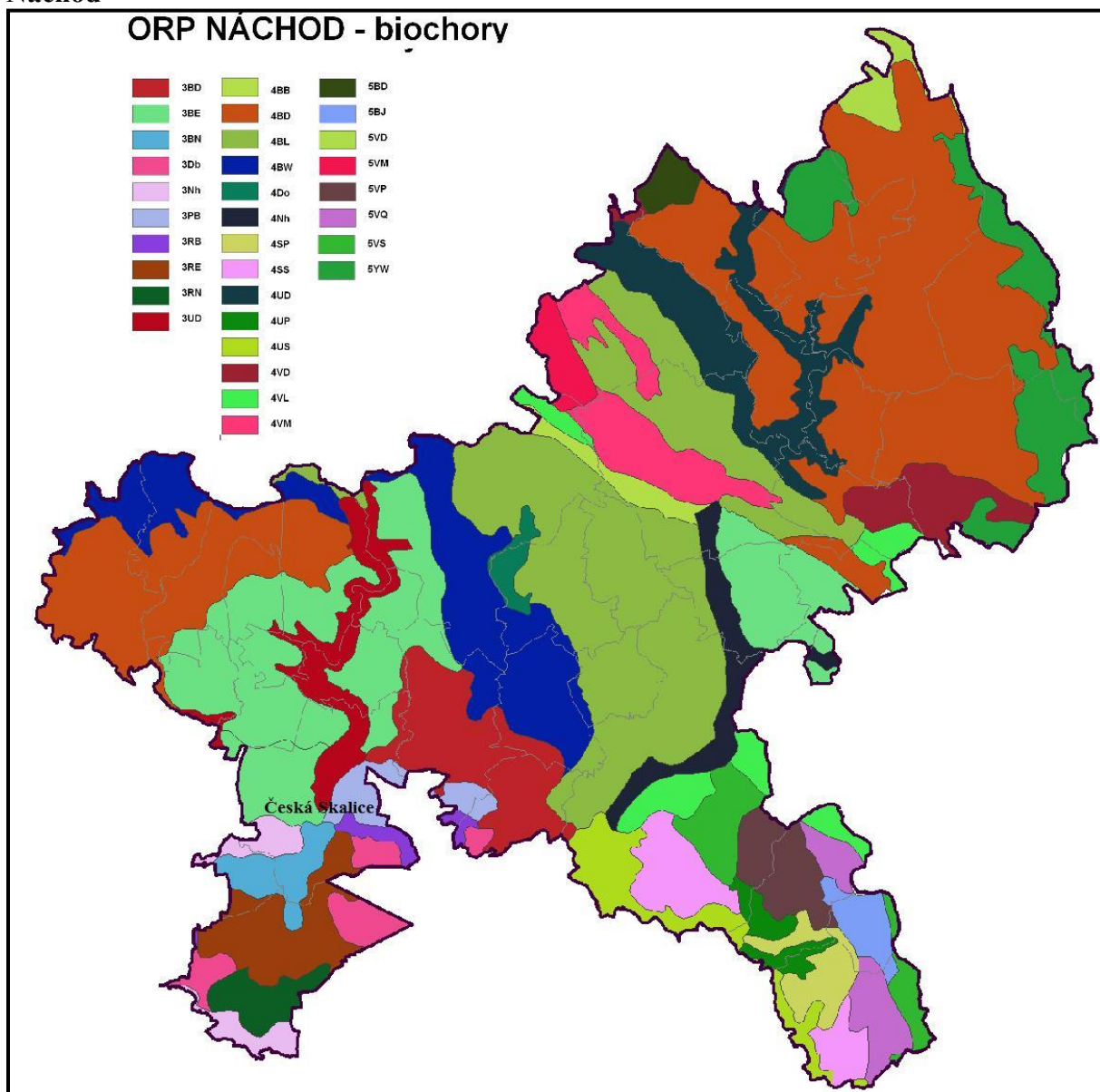
Podrobné inventarizační průzkumy druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, včetně ohrožených uvedených v příslušných Červených seznamech České republiky a zvláště chráněných podle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., které se vyskytují na administrativním území města Česká Skalice a v jeho širším okolí, byly a jsou

prováděny dosti často ve zvláště chráněných územích vyhlášených v souladu s ustanoveními zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a v lokalitách, které jsou součástí soustavy chráněných území NATURA 2000. Bude vhodné doplnit existující údaje z „volné krajiny“ i o nové poznatky získané biologickými a ekologickými průzkumy urbanizovaného území České Skalice. Pro obecné povědomí obyvatel i volených zástupců o přírodních hodnotách území, v němž žijí, a zejména pro další rozhodování o případných investičních akcích souvisejících s rozvojem obce jsou tyto informace nezbytné.

Současný stav krajiny

Krajina administrativního území města Česká Skalice je kulturní, na většině rozlohy zemědělsky intenzivně využívaná, z části urbanizovaná. Podle Typologie české krajiny (Löw, J. a kol., 2005) má souborný kód **3M2** – je **vrcholně středověkou sídelní krajinou Hercynika** (rámcový sídelní krajinný typ **3**), která je charakteristická návesními a návesními ulicovými sídelními typy vesnic s pravou traťovou plužinou, ve východní Jesenické části k nim okrajově přibývají i řadové vsi (lesní lánové vsi) se záhumenicovou plužinou. Pro tyto oblasti je typický český a moravský roubený dům, v severozápadní části sem přesahuje i dům západoevropský hrázděný, v Jesenické oblasti i roubený dům slezského pomezí. Georeliéf je v naprosté většině tvořen členitými pahorkatinami a plochými vrchovinami, v jižních Čechách i chladnějšími rovinami pánví. Z hlediska způsobu využití území je **lesozemědělskou krajinou**, která je heterogenním, přechodovým krajinným typem charakteristickým střídáním lesních a nelesních stanovišť. Zastoupení ploch porostlých dřevinnou vegetací kolísá mezi 10 % až 70 % z celkové rozlohy a krajiny mají charakter převážně polootevřený (rámcový krajinný typ způsobu využití území **M**) a podle reliéfu je **krajinou členitých pahorkatin a vrchovin Hercynika** s homogenním středně členitým reliéfem s převažujícími plošinami, pahorky a vrchy a s typickými plochými nivami vodních toků (rámcový krajinný typ dle reliéfu **2**). Jde o oblast krajiny Hercynika především ve 3. vegetačním stupni, která byla nepřetržitě osídlená od vrcholného středověku, tj. od 13. až 14. století.

Mapa č. 4: Typy biochor administrativního území města Česká Skalice v rámci ORP Náchod

Zdroj: ÚAP ORP Náchod; AOPK ČR

Na administrativním území města Česká Skalice můžeme rozlišit 9 typů biochor (viz Mapa č. 4):

- **3BD Erované plošiny na opukách 3. vegetačního stupně** – reliéf má charakter plošin, zpravidla mírně ukloněných a rozčleněných malými údolími a depresiemi. Půdy jsou kambizemě modální až arenické, eubazické až mezobazické na minerálně chudých substrátech – křídové opuky. Klima je mírně teplé (MT9) a srážkově v rámci 3. vegetačního stupně mírně suché. Rozhodujícím typem potenciální přirozené vegetace jsou hercynské černýšové dubohabřiny (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*), které podél toků střídají střemchové jasaniny (*Pruno-Fraxinetum*), místy v komplexu

s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*). Na odlesněných místech bývají louky svazu *Arrhenatherion*. Na administrativním území města Česká Skalice se tato biochora vyskytuje v severoseverovýchodní části.

- **3BE Rozřezané plošiny na spraších v suché oblasti 3. vegetačního stupně** – reliéf má většinou ráz mírně ukloněné plošiny, rozčleněné malými svahovými údolími a stržemi. Odlišný charakter mají segmenty na plošinách mezi zaříznutými údolími, kde spád roste směrem k okrajům plošin a vznikající strže už jsou součástí biochor údolí. Převýšení v rámci segmentů bývá do 80 m. Relativně menší převýšení bývá v rámci nížinných bioregionů, relativně vyšší v rámci pahorkatin a vrchovin. K typickým tvarům patří pahorky na tvrdších vystupujících podložních horninách, kde bývají menší opuštěné lomy, častější jsou však malé opuštěné i velké aktivní hliníky těžící spraše pro potřeby cihelen. Substrát je převážně tvořen sprašovými hlínami s úlomky podložních hornin, vzácněji sprasemi. Na vystupujících pahorcích a svazích údolí se však objevují i podložní, zpravidla skalní horniny. Půdy jsou převážně hnědozemě, vzniklé po odlesnění a zorání luvizemí. V chladnějších a okrajových územích hnědozemě přecházejí do luvizemních hnědozemí a vzácněji i do luvizemí, ojediněle oglejených. V nivách jsou fluvizemě modální eubazické až mezobazické, fluvizemě kambické, koluvizemě modální, případně glejové flubizemě, na sedimentárních, minerálně chudých substrátech pak kambizemě modální až arenické, eubazické až mezobazické. Půdy mají světle hnědou barvu. Klima je mírně teplé (MT9) a srážkově v rámci 3. vegetačního stupně mírně suché. V údolích jsou podmínky pro tvorbu místních teplotních inverzí a na plošinách pro slabé přízemní inverze. Díky převažující poloze segmentů v depresích se zde může projevovat vliv nadregionálních teplotních inverzí. Některé segmenty však díky vyvýšené poloze v rámci nížin a výraznějším svahů v rámci vrchovin mají nevhodné podmínky pro vývoj teplotních inverzí. Na ojedinělých strmějších svazích se v mírné formě projevuje i expoziční klima. Rozhodujícím typem potenciální přirozené vegetace jsou hercynské černýšové dubohabřiny (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*), které podél toků střídají střemchové jaseniny (*Pruno-Fraxinetum*), místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*). Na odlesněných místech bývají louky svazu *Arrhenatherion*, na vlhkých místech svazu *Calthion*, resp. *Molinion*. V současné krajině kolem České Skalice jsou lesy zastoupeny vzácně, jsou malé a převážně se nacházejí pouze na svazích vrchů a v nivě řeky Úpy. V dřevinné skladbě velkých a středně velkých lesů v širším okolí převažují monokulturní stejnověkové porosty smrku ztepilého (*Picea abies*), místy

- 3BN Erodivané plošiny na zahliněných písčích 3. vegetačního stupně** – vysoko položené rozvodní plošiny s minimálními náznaky údolní sítě, nízko položené plošiny s mělkými údolími zahloubenými do často nezpevněného podloží, nižší široké svahy oddělující pahorkatinné plošiny a údolní nivy, rozmanitě modelované a členěné často stržemi a různě směřovanými mezemi. Členitost se pohybuje nejčastěji v rozmezí 50 - 100 m (často při spodní hranici udávaného rozmezí). Nejvýše vystupuje typ až nad 500 m v neovulkanických bioregionech SZ Čech, nejnižší (cca 220 m) sestupuje na okrajích pahorkatin a nížin při severním okraji státu (1.56, 2.2). Z antropogenních tvarů jsou nejvýraznější rozsáhlé pískovny (1.16, 1.56). Menší aktivní či zarůstající opuštěné těžebny se vyskytují prakticky ve všech bioregionech. Substrát tvoří zahliněné fluvialní štěrkopískové terasy převážně kvartérního stáří, terciérní zahliněné štěrky, písky a písčité a štěrkovité vápnité jíly, glaci-fluvialní zahliněné písky a štěrkopísky, jílovitopísčité fluvialní štěrky a hlinitopísčité tilly. Místy se objevuje maloplošné střídání štěrkopísků a hlín nebo nekонтрастní křídový a permokarbonský substrát, fluvialní nivy, drobné neovulkanické a krystalinické výchozy i ostrůvky hlín a spraší. V půdním spektru se střídají kambizemě modální až arenické, luvizemě modální a hnědozemě arenické, eventuelně i slabě oglejené na lehkých až zahliněných terasách a gleje fluvické na svahových hlínách, nivních uloženinách, jílovitých a slinitých materiálech. Klima je mírně teplé (MT11) a srážkově v rámci 3. vegetačního stupně suché. Základním typem potenciální přirozené vegetace je mozaika hercynských černýšových dubohabřin (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) a acidofilních bikových doubrav (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae*), které podél menších toků střídají střemchové jasaniny (*Pruno-Fraxinetum*), místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*). Na odlesněných místech bývají louky svazu *Arrhenatherion*, které často nahrazují původní psamofilní vegetaci svazů *Violion caninae*, *Plantagini-Festucion ovinae* a *Corynephorion*. Na vlhkých místech jsou louky svazu *Calthion*, resp. *Molinion*. V současné krajině v okolí města převládají menší až středně velké fragmenty lesů v níže položených zemědělských oblastech. Severně od vrchu Rousín je lesní porost tvořen stejnověkou monokulturou smrku ztepilého (*Picea abies*). Vegetační kryt samotného vrchu Rousín tvoří hlavně lesní společenstvo hercynské dubohabřiny. Travní porosty jsou zde tvořeny především kulturními loukami. Jižně od vrchu Rousín v krajině převládá orná půda. Urbanizované území nezabírá velkou rozlohu. Na administrativním území města Česká Skalice se tato biochora vyskytuje v jižní části.

Obr. č. 5: Rozdíl mezi přírodě blízkými lesními porosty odpovídajícími potenciální přirozené vegetaci na vrchu Rousín (v dolní části obrázku) a stejnověkou monokulturou smrku ztepilého (*Picea abies*) obhospodařovanou nevhodným pasečným způsobem

Zdroj: <http://amapy.centrum.cz/>

- 3Db Podmáčené sníženiny na bazických horninách 3. vegetačního stupně** – reliéf je plochý. Klima je mírně teplé (MT11) a vzhledem k přítomnosti velké vodní plochy vlhčí. Dominantní složkou krajiny jsou velké celky travních porostů představujících především vlhčí obhospodařované louky, v bezprostřední návaznosti na vodní plochu přecházejících do vlhkých extenzivních luk a dále do břehových lemů. Travní porosty jsou odděleny komunikacemi. Množství rozptýlených dřevin – remízů i solitérních stromů rostoucích mimo les je minimální. Lesy jsou omezeny na maloplošné remízky s topolem bílým (*Populus alba*), topolem kanadským (*Populus x canadensis*), olší lepkavou (*Alnus glutinosa*), vrbou bílou (*Salix alba*), vrbou křehkou (*Salix fragilis*), vrbou jívou (*Salix caprea*) a jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*). Plošně se jedná především o malé lesní fragmenty a o lem části břehu vodní nádrže Rozkoš. Sady jsou omezeny na intravilán nepříliš rozsáhlého urbanizovaného území. V zájmovém území se tato biochora vyskytuje v jihojihovýchodní části.

- 3Nh Uží hlinité nivy 3. vegetačního stupně** – reliéf má charakter aluviální roviny se šířkou většinou 0,4 – 1,5 km. Niva většinou není příliš diferencována na břehové valy, roviny a deprese, typickými tvary však zůstávají mrtvá ramena. Relativně často se u větších toků zachovala přirozená koryta s meandry. Substrát tvoří naplavené mladoholocénní písčité hlíny, u podhorských řek hlinité písky. Jejich mocnost bývá 1 – 2 m, v podloží se nacházejí většinou do 10 m mocné vrstvy štěrkopísků. V depresích delší dobu nezaplavovaných dochází k tvorbě organozemí typu slatin. Půdy jsou těžší glejové fluvizemě a gleje modální, stagnogleje modální a gleje fluvické na svahových hlínách, nivních uloženinách, jílovitých a slinitých materiálech, zkulturnělé, s upraveným vodním režimem, středně těžké až velmi těžké, bez skeletu nebo slabě skřetovité. Mají světle šedohnědou barvu, černice tmavošedou. Klima je mírně teplé (MT11) a vzhledem k přítomnosti vodního toku vlhčí. Převládajícím prvkem v krajině jsou pole intenzivně obhospodařované v nevhodně velkých celcích s minimálním podílem ekostabilizačních prvků. Relativně velký podíl na celkové rozloze zaujímají trvalé travní porosty tvořené kulturními loukami svazu *Calthion*, resp. *Molinion*. Na jejich části je alokovaná velká fotovoltaická elektrárna. Lesy jsou zastoupeny pouze úzkým lemem břehových porostů asociace střemchové jaseniny (*Pruno-Fraxinetum*), místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*) podél řeky Úpy. Urbanizované území má minimální rozlohu. Na administrativním území města Česká Skalice se tato biochora vyskytuje v jihozápadní části.
- 3PB Pahorkatiny na slínech 3. vegetačního stupně** – reliéf má charakter velmi mírně zvlněné pahorkatiny. Půdy jsou zde pelozemě modální, vyluhované a melanické, regozemě pelické, kambizemě pelické i pararendziny pelické, vždy na velmi těžkých substrátech, jílech, slínech, flyši, terciérních sedimentech a podobně, půdy s malou vodopropustností, převážně bez skeletu, ale i středně skeletovité, často i slabě oglejené. Klima je mírně teplé (MT9) a srážkově v rámci 3. vegetačního stupně mírně suché. Rozhodujícím typem potenciální přirozené vegetace jsou hercynské černýšové dubohabřiny (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*). V současné krajině se v této biochoře vyskytují rozptýlené malé fragmenty lesních porostů a jeden středně velký lesní celek s relativně přirozenou druhovou skladbou a věkovou i prostorovou strukturou, který je součástí PR Dubno, resp. EVL Dubno – Česká Skalice. Na většině území zcela dominují zemědělské plochy intenzivně obhospodařované v nevhodně velkých celcích s minimálním podílem ekostabilizačních prvků. Biochorou prochází kanál, který zásobuje vodní nádrž Rozkoš vodou z řeky Úpy. Jeho břehové porosty

jsou úzké, řídké a nesouvislé. Jihozápadní partii tvoří hustě zastavěné urbanizované území, na jihovýchodní hranici navazuje vodní nádrž Rozkoš. Tato biochora se nachází ve východní části zájmového území.

- **3RB Plošiny na slínech 3. vegetačního stupně** – reliéf je tvořen většinou mírně zvlněnými plošinami s převýšením do 50 m na vzdálenost 4 km. Příkré svahy se zde prakticky nevyskytují, typické jsou naopak ploché široké sníženiny. Substrát převážně tvoří křídové vápnité jílovce, slínovce až prachovce. Všechny uvedené typy hornin jsou překryty jílovitými zvětralinami, ostrůvky sprašových hlín. Půdy v sušším podnebí jsou jednak typické kambizemě pelické i pararendziny pelické, vždy na velmi těžkých substrátech, jílech, slínech, flyši, tercierních sedimentech a podobně, na vlhčích místech jsou vystřídány gleji modálními, stagnogleji modálními a gleji fluvickými na svahových hlínách, nivních uloženinách, jílovitých a slinitých materiálech, zkulturněnými, s upraveným vodním režimem, středně těžkými až velmi těžkými, bez skeletu nebo slabě skřetovitými. Klima je mírně teplé (MT11) a vzhledem k přítomnosti velké vodní plochy vlhčí. Rozhodujícím typem potenciální přirozené vegetace jsou hercynské černýšové dubohabřiny (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) a střemchové jaseniny (*Pruno-Fraxinetum*), místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*). V současné krajině se v této biochoře vyskytují fragmenty lesních porostů v břehovém lemu vodní nádrže Rozkoš a v těsném sousedství jižního okraje urbanizovaného území města Česká Skalice. Trvalé travní porosty představují především vlhčí obhospodařované louky, v bezprostřední návaznosti na vodní plochu přecházející do vlhkých extenzivních luk a dále do břehových lemů. Podíl orné půdy i urbanizovaných ploch není příliš velký. V zájmovém území se tato biochora vyskytuje v jihojihovýchodní části.
- **3RE Plošiny na spraších v suché oblasti 3. vegetačního stupně** – monotónní reliéf sprašových plošin bývá mírně oživen dlouhými mělkými úpady a nečetnými nivami vesměs malých toků, poblíž přechodů do pahorkatinných oblastí pak vzácně i 30 – 50 m vysokými mírnými údolními svahy rozrušovanými stržovou erozí. Pro charakter území má význam, zda se nachází v oblasti rozvodných plošin s autochtonními toky a návětrnou konvexní polohou, nebo tvoří sníženiny v okolní krajině. Substrát tvoří kombinace spraší a sprašových hlín, směrem do vyšších a vlhčích poloh přecházející v samotné sprašové hlíny a nakonec až v hlíny polygenetické. Typ přesto poskytuje velmi homogenní prostředí. Půdní spektrum je tvořeno hnědozeměmi modálními, hnědozeměmi luvickými, luvizeměmi modálními, fluvizeměmi modálními i

stratifikovanými, na eolických substrátech, popřípadě i svahovinách (polygenetických hlínách) s mocností maximálně 50 cm uloženými na velmi propustném substrátu, bezskeletovitými až středně skeletovitými, závislými na dešťových srážkách ve vegetačním období. Maloplošně se vyskytují kambizemě modální až arenické. Klima je mírně teplé (MT11) a vzhledem k přítomnosti velké vodní plochy vlhčí. Potenciální přirozenou vegetaci by měly tvořit hercynské černýšové dubohabřiny (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*). V současné krajině jsou dominantními prvky této biochory vlhčí obhospodařované louky, v bezprostřední návaznosti na vodní plochu přecházející do vlhkých extenzivních luk a dále do břehových lemů vodní nádrže Rozkoš. Na administrativním území města Česká Skalice se tato biochora vyskytuje v jižní části.

- **3UD Výrazná údolí v opukách 3. vegetačního stupně** – reliéf má charakter širokého, plochého nivního údolí v říční krajině dolního toku Úpy. Půdy zde přítomné tvoří fluvizemě modální eubazické až mezobazické, fluvizemě kambické, koluvizemě modální na nivních uloženinách, často s podložím teras, středně těžké lehčí až středně těžké, zpravidla bez skeletu, vláhově příznivé. Klima je mírně teplé (MT9) a vzhledem k přítomnosti vodního toku vlhčí. Lesní porosty se blíží potenciální přirozené hercynské černýšové dubohabřině (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) a střemchové jasenině (*Pruno-Fraxinetum*), místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*). Výrazný podíl z celkové rozlohy biochory zaujímají trvalé travní porosty kulturními loukami svazu *Calthion*, resp. *Molinion*. Na většině území zcela dominují zemědělské plochy intenzivně obhospodařované v nevhodně velkých celcích s minimálním podílem ekostabilizačních prvků. Podíl urbanizovaných ploch není příliš velký. V zájmovém území se tato biochora vyskytuje v severovýchodní části.

Obr. č. 6: Říční krajina dolního toku řeky Úpy s břehovými porosty asociace střemchové jaseniny (*Pruno-Fraxinetum*), místy v komplexu s mokřadními olšinami (*Alnion glutinosae*)

Zdroj: <http://amapy.centrum.cz/>

Obr. č. 7: Zemědělské plochy intenzivně obhospodařované v nevhodně velkých celcích s absencí remízů, solitérních stromů rostoucích mimo les a dalších ekostabilizačních prvků

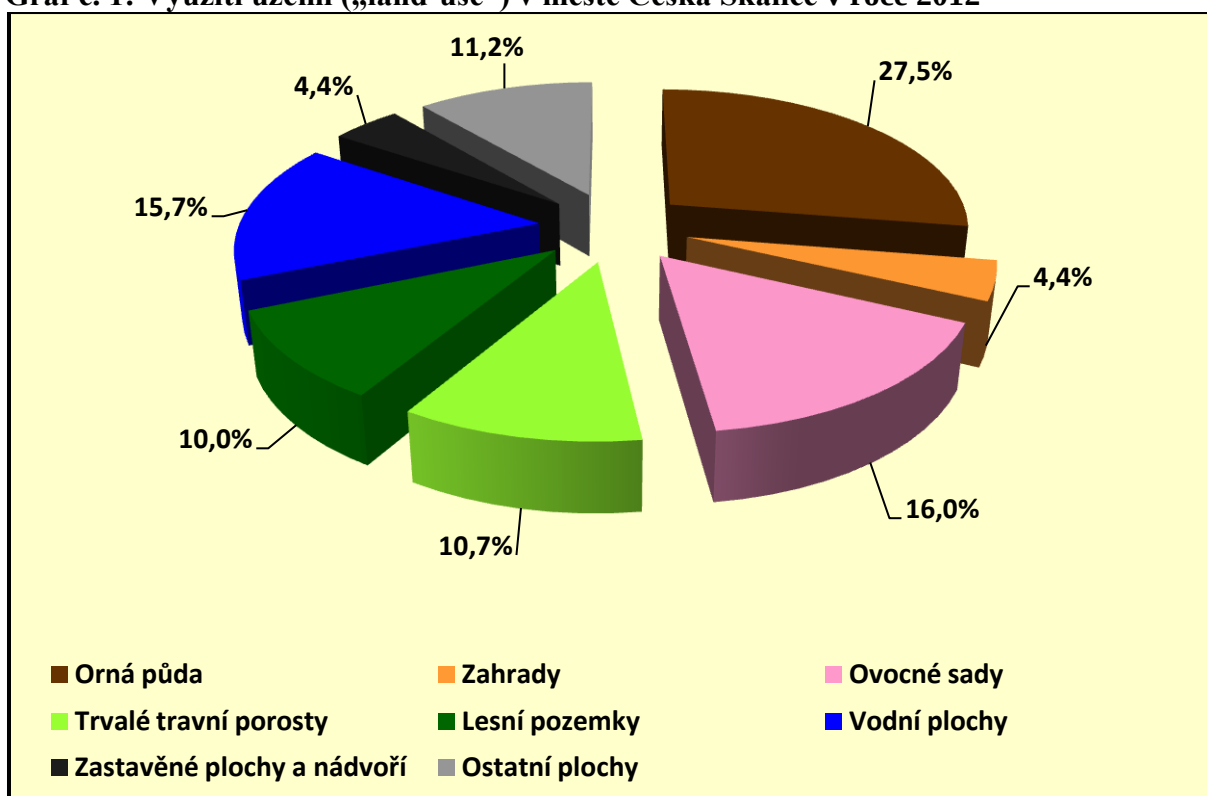
Zdroj: <http://amapy.centrum.cz/>

Odpovědní zástupci města Česká Skalice by měli spolupracovat s majiteli lesních pozemků na administrativním území obce a dohodnout se s nimi na zvyšování podílů listnatých dřevin při umělých obnovách. Tímto postupem bude zajištěn vznik kvalitního různověkého porostu odpovídajícího druhovou skladbou i věkovou a prostorovou strukturou přirozenému lesu, který se v této zeměpisné šířce, nadmořské výšce a v daných stanovištních podmínkách má vyskytovat. V budoucích přirozených lesních porostech budou majitelé samozřejmě moci hospodařit v souladu s principy udržitelného obhospodařování lesů, které proklamativně prosazuje Ministerstvo zemědělství ČR, tedy s používáním obnovní těžby výběrem jednotlivých stromů. Město by rovněž mělo spolupracovat s vlastníky zemědělských pozemků na postupném zvyšování počtu a rozlohy ekostabilizačních prvků v agrární krajině.

4. Funkční využití území, územní rozvoj, územní plán

Využití území („land-use“) v České Skalici ve smyslu biofyzikálním i socioekonomickém je charakteristické pro menší město ležící v říční krajině dolního toku řeky Úpy, která byla od svého osídlení v období vrcholného středověku zcela pozměněna antropogenními aktivitami. Krajina má výrazně zemědělský charakter se zbytky lesů a s hustě zastavěným urbanizovaným územím (*Viz Graf č. 1*). V Politice územního rozvoje České republiky (PÚR ČR, 2008) byla západně od správního obvodu ORP Náchod vymezena rozvojová osa OS4 Praha – Hradec Králové/Pardubice – Trutnov – hranice ČR/Polsko – Wrocław s výraznou vazbou na významné dopravní cesty, tj. dálnici D11, koridory připravovaného pokračování dálnice D11 a připravovanou rychlostní silnicí R11. Samotné administrativní území města Česká Skalice se nachází na Rozvojové ose NOS4 Jaroměř – Náchod – Hronov, která byla vymezena v Zásadách územního rozvoje Královéhradeckého kraje a v Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008 – 2010.

Graf č. 1: Využití území („land-use“) v městě Česká Skalice v roce 2012

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Poměrně značně vysoký je podíl zemědělských půd, které tvoří 1 019 ha, tj. 58,7 % z celkové rozlohy města. Na jednoho obyvatele připadá 1 967 m² zemědělských půd. V ORP Náchod činí podíl zemědělských půd 57,0 % z celkové rozlohy (3 301 m²/obyvatele), v okrese

Náchod činí podíl zemědělských půd 61,5 % z celkové rozlohy (4 683 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji činí podíl zemědělských půd 58,4 % z celkové rozlohy (5 018 m²/obyvatele) a v České republice činí podíl zemědělských půd 53,6 % z celkové rozlohy (4 026 m²/obyvatele).

Největší část zemědělských půd tvoří orná půda rozkládající se na 478 ha (tj. 27,5 % z celkové rozlohy města a 46,9 % z celkové rozlohy zemědělských půd). Na jednoho obyvatele připadá 923 m² orné půdy. V ORP Náchod je podíl orné půdy 30,2 % z celkové rozlohy (1 751 m²/obyvatele), v okrese Náchod je podíl orné půdy 39,6 % z celkové rozlohy (3 015 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl orné půdy 40,1 % z celkové rozlohy (3 455 m²/obyvatele) a v České republice je podíl orné půdy 38,0 % z celkové rozlohy (2 846 m²/obyvatele). Stupeň zornění, který vyjadřuje podíl orné půdy z celkové rozlohy zemědělské půdy, je relativně nízký 46,9 %. Hodnota tohoto indikátoru v České Skalici je o 6,1 procentních bodů nižší než ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (ORP Náchod = 53,0 %), o 17,5 procentních bodů nižší než v okrese (okres Náchod = 64,4 %), o 21,9 procentních bodů nižší než v kraji (Královéhradecký kraj = 68,8 %) a o 24,0 procentních bodů nižší než na celostátní úrovni (ČR = 70,9 %).

Další významnou složku zemědělských půd tvoří ovocné sady, které zauímají plochu 278 ha, tj. 16,0 % z celkové rozlohy města a 27,3 % z celkové rozlohy zemědělských půd. Na jednoho obyvatele připadá 537 m² ovocných sadů. V ORP Náchod je podíl ovocných sadů 1,8 % z celkové rozlohy (106 m²/obyvatele), v okrese Náchod je podíl ovocných sadů 1,2 % z celkové rozlohy (91 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl ovocných sadů 0,9 % z celkové rozlohy (80 m²/obyvatele) a v České republice je podíl ovocných sadů 0,6 % z celkové rozlohy (44 m²/obyvatele).

Značnou část zemědělských půd zabírají rovněž trvalé travní porosty rozkládající se na 186 ha (tj. 10,7 % z celkové rozlohy města a 18,3 % z celkové rozlohy zemědělských půd). Na jednoho obyvatele připadá 359 m² trvalých travních porostů. V ORP Náchod je podíl trvalých travních porostů 21,2 % z celkové rozlohy (1 227 m²/obyvatele), v okrese Náchod je podíl trvalých travních porostů 17,9 % z celkové rozlohy (1 363 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl trvalých travních porostů 14,9 % z celkové rozlohy (1 278 m²/obyvatele) a v České republice je podíl trvalých travních porostů 12,5 % z celkové rozlohy (942 m²/obyvatele).

Na základě výše uvedených údajů je možné konstatovat, že rostlinná produkce má v rámci zemědělského hospodaření na administrativním území města Česká Skalice velký význam. Ze střednědobé a dlouhodobé perspektivy zahrnující výrazný růst cen pohonných hmot vyráběných z neobnovitelných a postupně vytěžovaných zdrojů ropy, který zásadním způsobem zdraží dopravu všech komodit, včetně potravin je tento stav jednoznačně pozitivní. Je totiž nezbytným základem pro potenciální oblastní soběstačnost v produkci potravin rostlinného původu.

Především v důsledku existence vodní nádrže Rozkoš v rámci administrativního území České Skalice hodně velká rozloha vodních ploch, která dosahuje hodnoty 273 ha, tj. 15,7 % z celkové rozlohy města. Na jednoho obyvatele připadá 527 m² vodních ploch. V ORP Náchod je podíl vodních ploch 2,6 % z celkové rozlohy (148 m²/obyvatele), v okrese Náchod je podíl vodních ploch 2,3 % z celkové rozlohy (178 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji je podíl vodních ploch 1,6 % z celkové rozlohy (135 m²/obyvatele) a v České republice je podíl vodních ploch 2,1 % z celkové rozlohy (156 m²/obyvatele).

Tab. č. 2: Vývoj využití území („land-use“) ve městě Česká Skalice

Druh pozemku	2000 (ha)	Podíl na celkové rozloze	2005 (ha)	Podíl na celkové rozloze	2012 (ha)	Podíl na celkové rozloze
Zemědělská půda z toho:	1 031	59,4 %	1 028	59,2 %	1 019	58,7 %
Orná půda	490	28,2 %	488	28,1 %	478	27,5 %
Zahrady	78	4,5 %	77	4,4 %	77	4,4 %
Ovocné sady	276	15,9 %	275	15,8 %	278	16,0 %
Trvalé travní porosty	187	10,8 %	188	10,8 %	186	10,7 %
Lesní pozemky	173	10,0 %	173	10,0 %	173	10,0 %
Vodní plochy	278	16,0 %	278	16,0 %	273	15,7 %
Zastavěné plochy a nádvoří	68	3,9 %	69	4,0 %	76	4,4 %
Ostatní plochy	185	10,7 %	188	10,8 %	195	11,2 %
Celková výměra pozemku	1 736	100,0 %	1 736	100,0 %	1 736	100,0 %

Poznámka: Mezi tzv. ostatní plochy patří např. dálnice, silnice, ostatní komunikace, železniční tratě, provozní plochy drah, ostatní dopravní plochy, manipulační a skladové plochy, plochy související s těžbou surovin, skládky, staveniště, sportoviště, rekreační ubytovací plochy, hřbitovy, aj.

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Poměrně nízký je podíl lesních porostů, který činí 173 ha, tj. pouze 10,0 % z celkové rozlohy města. Na jednoho obyvatele připadá 334 m² lesní půdy. Indikátor lesnatosti je v případě České Skalice o 20,8 procentních bodů nižší než na úrovni správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP Náchod = 30,8 % z celkové rozlohy; 1 785 m²/obyvatele), o 17,2 procentních bodů nižší než na úrovni okresu (okres Náchod = 27,2 % z celkové rozlohy;

2 068 m²/obyvatele), o 21,0 procentních bodů nižší než na regionální úrovni (Královéhradecký kraj = 31,0 % z celkové rozlohy; 2 667 m²/obyvatele) a o 23,7 procentních bodů nižší než na celostátní úrovni (ČR = 33,7 % z celkové rozlohy; 2 532 m²/obyvatele).

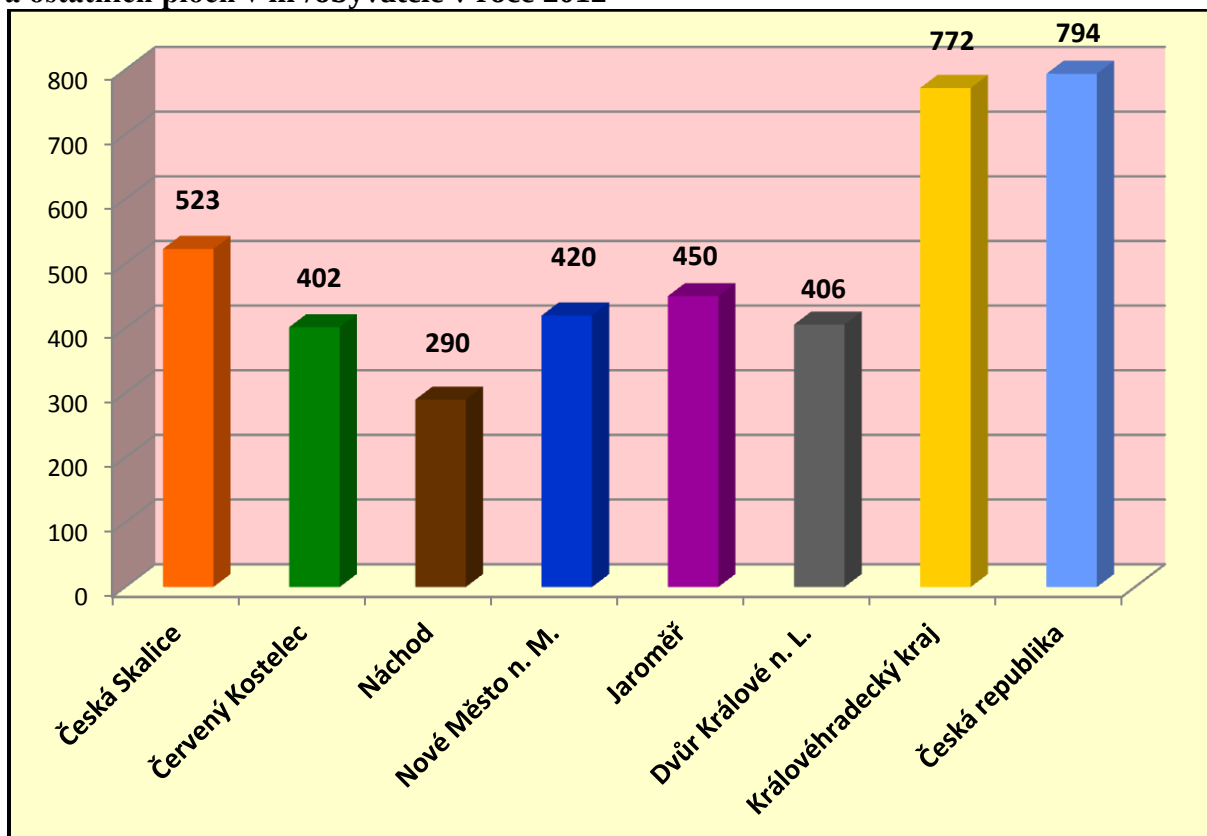
Lesní porosty na administrativním území města Česká Skalice jsou většinou součástí zvláště chráněných území NPP Babiččino údolí, resp. EVL Babiččino údolí – Rýzmburk a PR Dubno, resp. EVL Dubno – Česká Skalice, kde jsou v souladu s ustanovením § 8 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zařazeny do kategorie lesů zvláštního určení, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních (především ekologických a rekreačních) funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním. Daný stav zajišťuje i do budoucna účinnou ochranu těchto porostů. Lesy hospodářské (§9 zákona č. 289/1995) se nacházejí zejména severně od vrchu Rousín.

Celková rozloha zastavěných ploch a nádvorí a ostatních ploch (tedy ploch člověkem zcela přeměněných nebo uměle vytvořených a nejproblematictějších z hlediska integrované ochrany životního prostředí, ochrany přírody a ekosystémů i z hlediska ekologické stability krajiny) v r. 2012 činila 271 ha, tj. 15,6 % z celkové rozlohy administrativního území města Česká Skalice. Na jednoho obyvatele připadá 523 m² těchto problematických, ekologicky nejméně stabilních ploch. Oproti roku 2000 se rozloha takto využitých pozemků zvýšila o 18,0 ha, tj. o 180 000 m². Podíl těchto ploch na celkové rozloze je ve městě Červený Kostelec 14,2 % (402 m²/obyvatele), ve městě Náchod 17,8 % (290 m²/obyvatele), v Novém Městě nad Metují 17,7 % (420 m²/obyvatele), ve městě Jaroměř 23,8 % (450 m²/obyvatele), ve městě Dvůr Králové nad Labem 18,2 % (406 m²/obyvatele), v ORP Náchod 9,7 % (560 m²/obyvatele), v okrese Náchod 9,0 % (684 m²/obyvatele), v Královéhradeckém kraji 9,0 % (772 m²/obyvatele) a v České republice 10,6 % (794 m²/obyvatele).

Podíl ekologicky nejméně stabilních zastavěných ploch a nádvorí a ostatních ploch na celkové rozloze města Česká Skalice je nižší o 2,2 procentního bodu než v Náchodě, o 2,1 procentního bodu než v Novém Městě nad Metují, o 8,2 procentního bodu než v Jaroměři a o 2,6 procentního bodu než ve Dvoře Králové nad Labem. Naopak je vyšší o 1,4 procentního bodu než v Červeném Kostelci, o 5,9 procentního bodu než v ORP Náchod, o 6,6 procentního bodu než v okrese Náchod, o 6,6 procentního bodu než v Královéhradeckém kraji a o 5,0 procentního bodu než v ČR. Z hlediska možnosti srovnávání s dalšími obcemi a městy i se

stavem v ORP Náchod, v okrese Náchod, v Královéhradeckém kraji i v ČR je nejvhodnější formou indikátoru rozloha těchto ploch přepočtená na jednoho trvale bydlícího obyvatele. Tento ukazatel dokumentuje nepříliš dobrou situaci v České Skalici v porovnání s okolními městy (viz *Graf č. 2*).

Graf č. 2: Srovnání rozlohy ekologicky nejméně stabilních zastavěných ploch a nádvostí a ostatních ploch v m²/obyvatele v roce 2012

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Pokud chtějí odpovědní zástupci samosprávy i státní správy v obci zachovat existující relativně příznivé podmínky a prosazovat dlouhodobě udržitelné využívání území, musí v příštích letech velmi pečlivě vážit každé rozhodnutí o umístění nových staveb v dosud nezastavěných lokalitách tak, aby cílový stav nepřekročil limitní kapacitu únosnosti prostředí a tím také míru udržitelnosti. Další postupná zástavba volných ploch musí být zcela objektivně posuzována z hlediska environmentální, ekonomické i sociální efektivity a musí být nadále účinně regulována prostřednictvím právních (územně plánovací dokumentace, obecně závazné vyhlášky) a ekonomických (daňový systém, cenové mapy) nástrojů, které má město k dispozici. Zcela nevhodná je jednorázová realizace zbytečně rozsáhlých a předimenzovaných developerských projektů nové bytové či komerční zástavby.

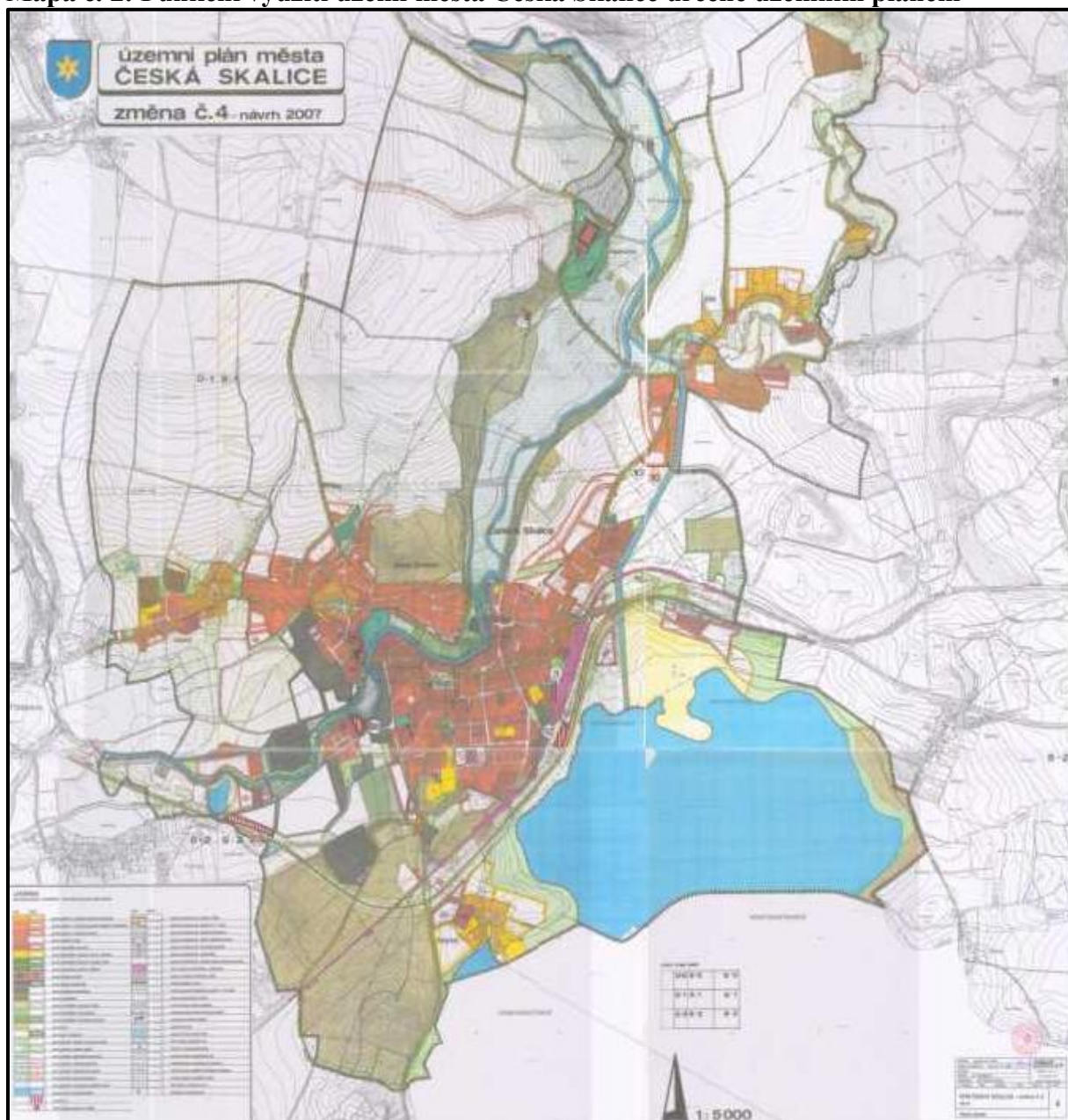
Tab. č. 3: Funkční využití území ve městě Česká Skalice

Druhy ploch	2000 (ha)	Podíl na celkové rozloze	2005 (ha)	Podíl na celkové rozloze	2010 (ha)	Podíl na celkové rozloze
Orná půda	—	—	—	—	476,39	27,44 %
Zahrady a sady	—	—	—	—	354,40	20,41 %
Trvalé travní porosty	—	—	—	—	185,92	10,71 %
Lesní pozemky	—	—	—	—	172,84	9,96 %
Vodní toky a plochy	—	—	—	—	271,82	15,65 %
Plochy urbanistické zeleně	—	—	—	—	11,59	0,67 %
Rezidenční území	—	—	—	—	—	—
Smíšená území	—	—	—	—	27,09	1,56 %
Obchodní plochy	—	—	—	—	0,14	0,008 %
Výrobní území	—	—	—	—	25,23	1,45 %
Rekreační území	—	—	—	—	31,63	1,82 %
Ostatní specifická území	—	—	—	—	—	—
Plochy veřejného vybavení	—	—	—	—	—	—
Plochy technického vybavení	—	—	—	—	1,97	0,11 %
Plochy dopravy	—	—	—	—	93,80	5,40 %
Celková výměra pozemku	—*	—	—*	—	1 736,3387	

Poznámka: * Údaje za roky 2000 a 2005 nejsou k dispozici.

Zdroj: Město Česká Skalice, ÚPD

Mapa č. 2: Funkční využití území města Česká Skalice určené územním plánem

Zdroj: Město Česká Skalice, ÚPD

5. Obyvatelstvo, domácnosti, domy a byty

Z dlouhodobého přehledu je patrné, že počet bydlících obyvatel města mezi roky 1961 a 2012 výrazně vzrostl o 760 osob, tj. o 17,2 %. Mezi roky 1961 a 1991 představoval nárůst počtu obyvatel dokonce 1 176 osob, tj. 26,6 %. Trend narůstajícího počtu obyvatel se zlomil v roce 2005. Od tohoto roku klesl počet obyvatel České Skalice do roku 2012 o 251 osob, tj. o 4,6 %. Mezi roky 2001 a 2012 počet žen vždy převyšoval počet mužů od rozdílu 4,2 procentního bodu v roce 2012 až po rozdíl 5,6 procentního bodu v roce 2001. Od roku 2001 je rovněž patrný trend stárnutí populace projevující se zvyšováním průměrného věku obyvatel obce. V období 2001 – 2012 se průměrný věk obyvatel České Skalice zvýšil o 4,2 roku.

Tab. č. 4: Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel města Česká Skalice, podílu mužů a žen a průměrného věku

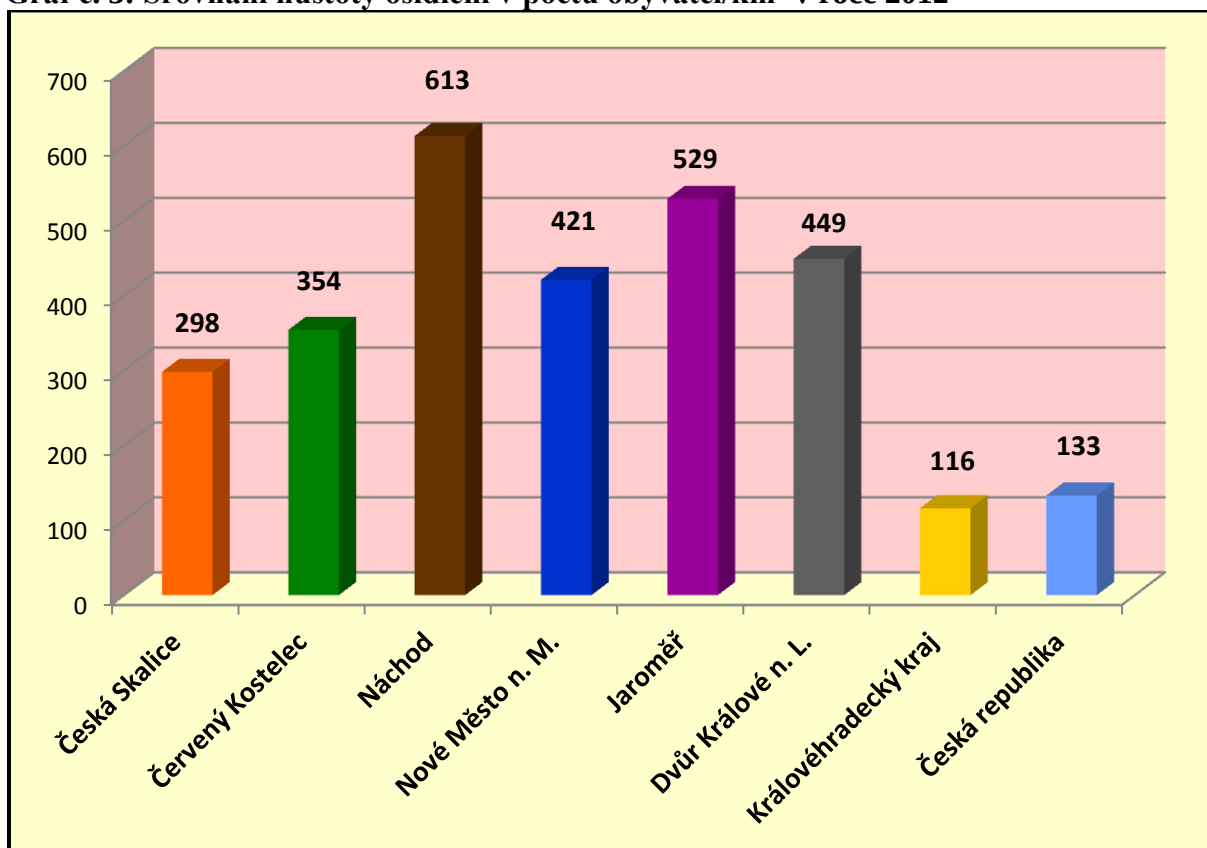
Počet trvale bydlících obyvatel města Česká Skalice						
Rok	Celkem	Muži		Ženy		Průměrný věk
		Celkem	Podíl	Celkem	Podíl	
1961	4 418	–	–	–	–	–
1970	4 497	–	–	–	–	–
1980	5 039	–	–	–	–	–
1991	5 594	–	–	–	–	–
2001	5 372	2 534	47,2 %	2 838	52,8 %	38,6
2005	5 429	2 567	47,3 %	2 862	52,7 %	40,5
2009	5 319	2 521	47,4 %	2 798	52,6 %	41,5
2010	5 283	2 514	47,6 %	2 769	52,4 %	41,9
2011	5 201	2 482	47,7 %	2 719	52,3 %	42,2
2012	5 178	2 479	47,9 %	2 699	52,1 %	42,8

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Hustota osídlení v roce 2012 při celkové rozloze administrativního území města Česká Skalice 17,36 km² a při 5 178 trvale bydlících obyvatelích dosáhla hodnoty 298 obyvatel/km². Hustota osídlení v České Skalici byla podstatně nižší než ve všech ostatních srovnávaných městech, avšak výrazně převyšovala hustotu osídlení v Královéhradeckém kraji – o 156,9 % i v České republice – o 124,1 % (viz Graf č. 3). Hustota osídlení je pouze orientačním ukazatelem, protože správní území obcí složená z katastrů nejsou úměrná přirozené ani historické velikosti obcí vyjadřované rozsahem zástavby a počtem obyvatel. Příliš vysoká

hustota osídlení však může ze sociálního a ekologického hlediska působit na některé lidi jako stresový faktor, který negativně ovlivňuje kvalitu jejich života v příslušné municipalitě.

Graf č. 3: Srovnání hustoty osídlení v počtu obyvatel/km² v roce 2012

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Obyvatel města Česká Skalice od roku 2005 (viz Tab. č. 4), resp. od roku 2001 (viz Tab. č. 5) trvale ubývá. Jedná se přitom o důsledek kombinace stálého a v letech 2001, 2009, 2010, 2011 a 2012 silného migračního úbytku (rozdíl mezi počtem přistěhovačů a vystěhovačů osob ve sledovaném období a v daném území) doplněného s výjimkou let 1991, 2005, 2010 a 2011 přirozeným úbytkem (rozdíl mezi počtem živě narozených dětí a celkovým počtem zemřelých osob ve sledovaném období a v daném území). Ve sledovaném období s výjimkou let 1980, 1991, 2002 a 2007 převládá záporné migrační saldo. Tento trend jednoznačně dokládá, že město Česká Skalice přestalo být pro ekonomicky aktivní generaci ve věku 15 – 64 let atraktivní rezidenční lokalitou. Tito obyvatelé se i s dětmi ve věku 0 – 14 let stěhují především za nabídkou pracovních příležitostí a za lepšími ekonomickými podmínkami, které jsou základním předpokladem zvyšování jejich životní úrovně.

Tab. č. 5: Vývoj přirozeného a migračního přírůstku obyvatel města Česká Skalice

Rok	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační přírůstek	Celkový přírůstek
1980	69	76	– 7	147	135	12	5
1991	86	47	39	117	127	– 10	29
2001	41	45	– 4	70	113	– 43	– 47
2002	49	65	– 16	170	122	48	32
2003	42	73	– 31	132	103	29	– 2
2004	54	60	– 6	147	96	51	– 45
2005	53	52	1	104	123	– 19	– 18
2006	47	70	– 23	133	133	0	– 23
2007	55	59	– 4	108	93	15	11
2008	53	72	– 19	130	144	– 14	– 33
2009	54	70	– 16	82	131	– 49	– 65
2010	58	49	9	104	149	– 45	– 36
2011	53	46	7	109	130	– 21	– 14
2012	42	42	0	97	120	– 23	– 23

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Od roku 2001 dochází k poměrně výrazným změnám věkové struktury obyvatelstva obce (viz Tab. č. 6). S klesajícím počtem obyvatel České Skalice postupně klesá i podíl obyvatel ve věkové kategorii 0 – 14 let. Za 11 let se počet dětí snížil o 138, tj. o 16,1 % v porovnání s rokem 2001 a zastoupení této skupiny v populaci kleslo o 2,1 procentního bodu na 13,9 % v roce 2012. Počet osob 65 a víceletých se za stejné období zvýšil o 255, tj. o 38,3 % v porovnání s rokem 2001, čímž došlo k nárůstu podílu této kategorie v populaci o 5,4 procentního bodu na 17,8 % v roce 2012. Tomuto vývoji odpovídal i postupný pokles podílu osob v ekonomicky produktivním věku 15 – 64 let ze 71,6 % v roce 2001 na 68,3 % v roce 2012, tj. o 3,3 procentního bodu. V reálných číslech město Česká Skalice ve sledovaném období přišlo o 311 ekonomicky aktivních obyvatel. Negativní vývojový trend úbytku dětí a výrazného stárnutí populace dokládá i index stárí, který vyjadřuje poměr počtu osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let. Tento index mezi roky 2001 a 2012 vzrostl ze 77,7 na 128,1, tj. o 64,9 %. Pokles podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva dokumentuje index ekonomického zatížení, který vyjadřuje počet osob v ekonomicky neaktivním věku 0 – 14 let a 65 a více let připadajících na 100 osob ve věku ekonomicky aktivním 15 – 64 let. V období 2001 – 2012 daný ukazatel stoupl z 39,6 na 46,4, tj. o 17,2 %. V České Skalici tedy

postupně ubývá osob, které svými ekonomickými aktivitami zajišťují nezaopatřené děti a podporují seniory, ale také přispívají k naplňování veřejných rozpočtů. S očekávaným nárůstem podílu osob ve věku 65 a více let a při pravděpodobném pokračování poklesu podílu osob ve věku 15 – 64 let se v příštích letech bude zvyšovat tlak na ekonomicky aktivní část populace města Česká Skalice, což se projeví mimo jiné i statisticky dalším růstem indexu ekonomického zatížení.

Tab. č. 6: Vývoj zastoupení jednotlivých věkových kategorií v populaci města Česká Skalice

Rok	Počet obyvatel ve věku 0-14 let		Počet obyvatel ve věku 15-64 let		Počet obyvatel ve věku 65 a více let		Index stáří	Index ekonomického zatížení
	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl		
2001	857	16,0 %	3 849	71,6 %	666	12,4 %	77,7	39,6
2005	793	14,6 %	3 865	71,2 %	771	14,2 %	97,2	40,5
2009	748	14,1 %	3 751	70,5 %	820	15,4 %	109,6	41,8
2010	743	14,1 %	3 691	69,9 %	849	16,1 %	114,3	43,1
2011	738	14,2 %	3 593	69,1 %	870	16,7 %	117,9	44,8
2012	719	13,9 %	3 538	68,3 %	921	17,8 %	128,1	46,4

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Město může tento negativní a dlouhodobě neudržitelný vývoj do určité míry ovlivnit intenzivní podporou mladých rodin s dětmi, podporou místních podnikatelských aktivit a realizací dobře naplánované aktivní politiky zaměstnanosti, která povede k vytváření nových pracovních příležitostí.

Věková struktura obyvatelstva České Skalice se dosti odlišuje od věkové struktury okolních srovnávaných měst, Královéhradeckého kraje i České republiky (viz Tab. č. 7 a Graf č. 4). Nejmarkantnější rozdíly jsou ve velmi nízkém podílu obyvatel ve věkové kategorii 0 – 14 let na celkové populaci města. Podíl dětí a mladistvých je nižší o 1,4 procentního bodu než v Červeném Kostelci, o 0,3 procentního bodu než v Náchodě, o 2 procentní body než v Jaroměři, o 0,1 procentního bodu než ve Dvoře Králové nad Labem, o 0,8 procentního bodu než v Královéhradeckém kraji a rovněž o 0,8 procentního bodu než v České republice. Menší podíl dětí a mladistvých má ze srovnávacího souboru ve své populaci pouze Nové Město nad Metují. Naopak silně zastoupená je v populaci České Skalice věková kategorie 15 – 64 let.

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel je vyšší o 3,6 procentního bodu než v Červeném Kostelci, o 1,6 procentního bodu než v Náchodě, o 2,1 procentního bodu než v Novém Městě nad Metují, o 0,6 procentního bodu než v Jaroměři, o 1,3 procentního bodu než ve Dvoře Králové nad Labem a o 0,1 procentního bodu než v Královéhradeckém kraji. Vyšší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva než v České Skalici je udáván pouze za Českou republiku. Silná kategorie ekonomicky aktivních občanů v porovnání s dětmi a mladistvými a se seniory je potvrzena i nízkou hodnotou indexu ekonomického zatížení obyvatelstva České Skalice. Podíl obyvatel ve věkové kategorii 65 a více let je v České Skalici nižší o 2,2 procentního bodu než v Červeném Kostelci, o 1,3 procentního bodu než v Náchodě, o 2,3 procentního bodu než v Novém Městě nad Metují a o 1,2 procentního bodu než ve Dvoře Králové nad Labem. Nižší podíl seniorů je evidován jen v Jaroměři, v Královéhradeckém kraji a v České republice. Tuto skutečnost dokumentuje rovněž nízká hodnota indexu stárí.

Tab. č. 7: Zastoupení jednotlivých věkových kategorií v populacích měst Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, Královéhradeckého kraje a České republiky v roce 2012

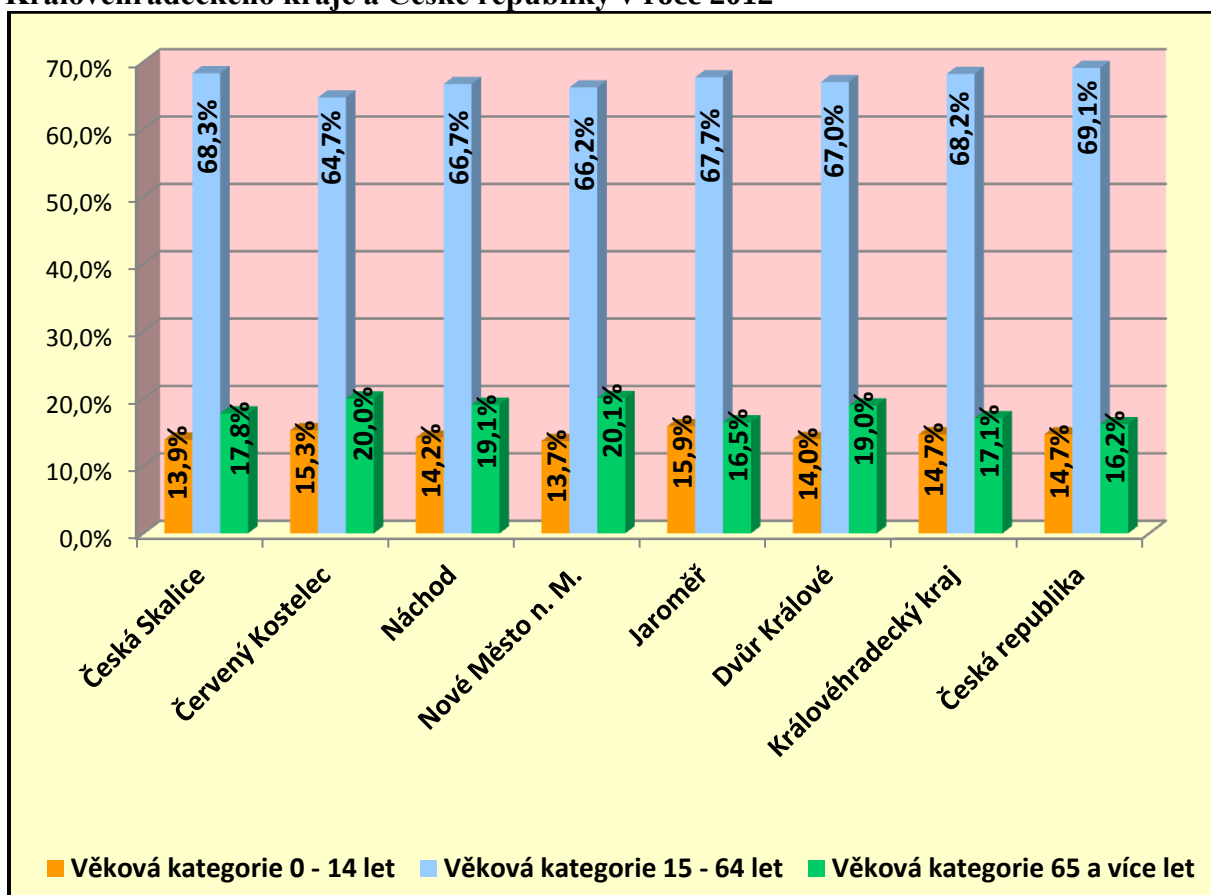
Obec, kraj, stát	Počet obyvatel ve věku 0-14 let		Počet obyvatel ve věku 15-64 let		Počet obyvatel ve věku 65 a více let		Index stárí	Index ekonomického zatížení
	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl		
Česká Skalice	719	13,9 %	3 538	68,3 %	921	17,8 %	128,1	46,4
Červený Kostelec	1 299	15,3 %	5 508	64,7 %	1 703	20,0 %	131,1	54,5
Náchod	2 907	14,2 %	13 621	66,7 %	3 906	19,1 %	134,4	50,0
Nové Město nad Metují	1 334	13,7 %	6 458	66,2 %	1 957	20,1 %	146,7	51,0
Jaroměř	2 013	15,9 %	8 579	67,7 %	2 086	16,5 %	103,6	47,8
Dvůr Králové	2 256	14,0 %	10 786	67,0 %	3 056	19,0 %	135,5	49,2
Královéhr. kraj	81 441	14,7 %	377 554	68,2 %	94 861	17,1 %	116,5	46,7
Česká republika	1541241	14,7 %	7262768	69,1 %	1701436	16,2 %	110,4	44,6

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Již dnes je zřejmé, že ve městě Česká Skalice bude i v příštích letech kontinuálně růst počet seniorů, kteří budou dříve či později potřebovat častější a nákladnější zdravotní péči a v mnoha případech budou tvořit většinu klientely tzv. následné zdravotní péče i klienty zařízení, která jsou součástí systému sociálních služeb ve správním obvodu obce s rozšířenou

působností Náchod a v okrese Náchod. Vzhledem ke specifickým problémům věkové skupiny 65 a více let je do budoucna nutné kalkulovat s tím, zda zařízení zaměřená na geriatrickou problematiku (domovy pro seniory, domovy chráněného bydlení pro seniory, domovy s pečovatelskou službou, atd.) a organizace, které v daném území poskytují nebo mohou poskytovat terénní sociální služby, disponují dostatečnými kapacitami.

Graf č. 4: Srovnání zastoupení jednotlivých věkových kategorií v populacích měst Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, Královéhradeckého kraje a České republiky v roce 2012

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Vzdělanostní strukturu obyvatelstva města Česká Skalice, která byla v rámci celostátních censů Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011 (SLDB 2001 a SLDB 2011), sledována u věkové kategorie 15 a více let, je možné charakterizovat jako průměrnou a v podstatě srovnatelnou s okolními městy. Pouze při porovnání podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva Česká Skalice značně zaostává za hodnotami udávanými za Královéhradecký kraj i za Českou republiku (viz Tab. č. 8 a Tab. č. 9).

Nesporně pozitivní tendencí je snaha většího počtu obyvatel o dosažení vyššího stupně vzdělání a o získání vyšší odbornosti. Mezi roky 2001 a 2011 v České Skalici klesl podíl lidí se základním vzděláním o 3,5 procentního bodu na 17,3 % z celkového počtu obyvatel věkové kategorie 15 a více let. Obdobně se o 4,3 procentního bodu snížil podíl obyvatel vyučených a se středoškolským vzděláním bez maturity na 37,4 %. Naopak podíl středoškoláků s maturitou vzrostl o 2,5 procentního bodu, podíl absolventů vyšších odborných škol a nástavbového studia stoupl o 0,4 procentního bodu a podíl absolventů vysokoškolského, resp. doktorského studia se zvýšil o 1,8 procentního bodu.

Tab. č. 8: Vývoj vzdělanostní struktury obyvatelstva města Česká Skalice v letech 2001 a 2011 (SLDB 2001 a SLDB 2011)

Kategorie dosaženého vzdělání	Česká Skalice SLDB 2001		Česká Skalice SLDB 2011	
	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl
Bez vzdělání	55	1,2 %	15	0,3 %
Základní, včetně neukončeného	946	20,8 %	768	17,3 %
Střední včetně vyučení bez maturity	1 897	41,7 %	1 657	37,4 %
Úplné střední s maturitou	1 177	25,8 %	1 255	28,3 %
Vyšší odborné a nástavbové	162	3,6 %	179	4,0 %
Vysokoškolské, včetně vědecké přípravy	285	6,3 %	361	8,1 %
Nezjištěné vzdělání	28	0,6 %	202	4,6 %
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	4 550	100,0 %	4 437	100,0 %

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Česká Skalice má podíl obyvatelstva se základním vzděláním srovnatelný se stavem v České republice, v Královéhradeckém kraji i ve Dvoře Králové nad Labem. Nižší podíl obyvatel s minimálním vzděláním než Česká Skalice má Jaroměř (o 0,5 procentního bodu), Náchod (o 2,1 procentního bodu), Červený Kostelec (o 3 procentní body) a Nové Město nad Metují (o 4 procentní body). Příliš vysoký je v České Skalici také podíl absolventů středních škol bez maturity a vyučených. Je vyšší o 5,6 procentního bodu než v Červeném Kostelci, o 9,2 procentního bodu než v Náchodě, o 9,1 procentního bodu než v Novém Městě nad Metují, o 7,6 procentního bodu než v Jaroměři, o 0,2 procentního bodu než ve Dvoře Králové nad Labem, o 1,9 procentního bodu než v Královéhradeckém kraji a o 4,4 procentního bodu než v České republice. Podíl obyvatel s úplným středoškolským vzděláním s maturitou je v České Skalici z celého srovnávacího vzorku jednoznačně nejvyšší a o 1,2 procentního bodu

převyšuje i hodnotu udávanou za Českou republiku. Podíly populací s ukončeným vyšším odborným a nástavbovým studiem se u všech srovnávaných měst i u Královéhradeckého kraje a České republiky příliš neliší. Mnohem nepříznivější je výsledek srovnání podílů absolventů vysokoškolského a doktorského studia. S výjimkou Nového Města nad Metují všechna ostatní města v tomto ukazateli výrazně zaostávají za hodnotami Královéhradeckého kraje i České republiky.

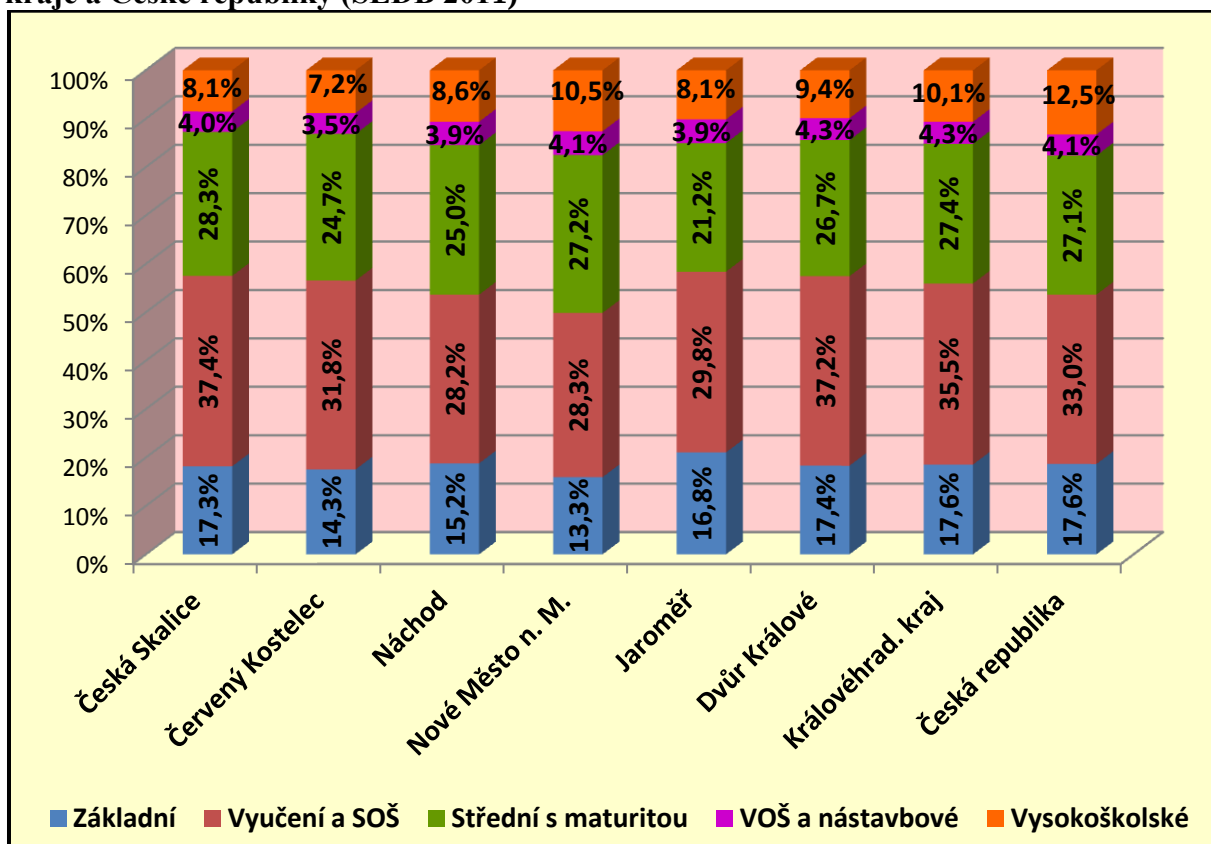
Také tento nepříznivý stav může město částečně ovlivnit např. nabídkou tzv. startovacích bytů pro mladé rodiny absolventů škol, podporou místních podnikatelských aktivit a kvalitní politikou zaměstnanosti, v jejímž rámci budou mimo jiné vytvořeny pracovní příležitosti i pro obyvatele s vyššími stupni dosaženého vzdělání.

Tab. č. 9: Vzdělanostní struktura populací měst Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, Královéhradecký kraj a České republiky (SLDB 2011)

Dosažené vzdělání	Česká Skalice (%)	Červený Kostelec (%)	Náchod (%)	Nové Město n. M. (%)	Jaroměř (%)	Dvůr Králové (%)	Královéhradecký kraj (%)	Česká republika (%)
Bez vzdělání	0,3	0,3	0,3	0,2	0,6	0,4	0,5	0,5
Základní	17,3	14,3	15,2	13,3	16,8	17,4	17,6	17,6
Střední včetně vyučení bez maturity	37,4	31,8	28,2	28,3	29,8	37,2	35,5	33,0
Úplné střední s maturitou	28,3	24,7	25,0	27,2	21,2	26,7	27,4	27,1
VOŠ + Nástavba	4,0	3,5	3,9	4,1	3,9	4,3	4,3	4,1
Vysokoškolské	8,1	7,2	8,6	10,5	8,1	9,4	10,1	12,5
Obyvatelstvo 15 a více let	4 437	7 005	17 518	8 193	10 412	13 546	468 789	894 7632

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Graf č. 5: Srovnání vzdělanostní struktury populací měst Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, Královéhradeckého kraje a České republiky (SLDB 2011)

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Z celkového počtu 5 407 obyvatel města Česká Skalice se při censu v roce 2001 přihlásilo celkem 5 169 osob (tj. 95,6 %) k národnosti české, 70 osob (tj. 1,3 %) k národnosti slovenské, 48 osob (tj. 0,9 %) k národnosti polské, 17 osob (tj. 0,3 %) k národnosti německé, 15 osob (tj. 0,3 %) k národnosti ukrajinské, 4 osoby (tj. 0,07 %) k národnosti moravské, 3 osoby (tj. 0,06 %) k národnosti slezské, 3 osoby (tj. 0,06 %) k národnosti vietnamské a 1 osoba (tj. 0,02 %) k národnosti romské. Celkem 77 osob (tj. 1,4 %) národnost neuvedlo.

Při SLDB 2011 se z celkového počtu 5 171 obyvatel města Česká Skalice přihlásilo celkem 3 708 osob (tj. 71,7 %) k národnosti české, 35 osob (tj. 0,7 %) k národnosti slovenské, 35 osob (tj. 0,7 %) k národnosti ukrajinské, 26 osob (tj. 0,5 %) k národnosti polské, 9 osob (tj. 0,17 %) k národnosti německé, 8 osob (tj. 0,15 %) k národnosti moravské, 5 osob (tj. 0,10 %) k národnosti vietnamské, 1 osoba (tj. 0,02 %) k národnosti slezské a 1 osoba (tj. 0,02 %) k národnosti romské. Celkem 1 296 osob (tj. 25,1 %) národnost neuvedlo.

Podle výsledků podrobné evidence domácností, domů a bytů prováděné v rámci Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB 2001, ČSÚ) bylo v České Skalici k 1. 3. 2001 registrováno celkem 2 127 hospodařících domácností. Při SLDB 2011 bylo evidováno 2 131 hospodařících domácností, což představuje nárůst o 0,19 %.

Domovní fond tvořilo v roce 2001 celkem 1 241 domů, včetně 150, tj. 12,1 % neobydlených (z toho 945 rodinných domů, 113 bytových domů a 183 domů s jinou funkcí). Z 1 091 obydlých domů bylo 945 domů rodinných, 113 domů bytových a 33 domů mělo jinou funkci.

V roce 2011 bylo v České Skalici 1 302 domů, včetně 167, tj. 12,8 % neobydlených (z toho 1 141 rodinných domů, 129 bytových domů a 32 s jinou funkcí). Z 1 135 obydlých domů bylo 988 domů rodinných, 120 domů bytových a 27 domů mělo jinou funkci. Počet domů ve městě se tedy za uplynulých 10 let zvýšil o 61, tj. o 4,9 %. Celkem 92 domů v roce 2001 a jen 13 domů v roce 2011 bylo nezpůsobilých k bydlení a tvořilo tzv. rezidenční brownfields. Ostatní trvale neobydlené domy slouží k přechodnému bydlení k rekreaci nebo jsou v současnosti přestavovány, případně slouží k jiným účelům.

Bytový fond tvořilo v roce 2001 celkem 2 197 bytů, z toho bylo 1 966, tj. 89,5 % obydlých a 231, tj. 10,5 % neobydlených. Z těchto neobydlených bytů bylo 14, tj. 6,1 % obýváno přechodně a dalších 58, tj. 25,1 % sloužilo k rekreaci. Z těchto obcí oficiálně vykazovaných a Českým statistickým úřadem i dalšími institucemi publikovaných statistických údajů vyplývá, že v roce 2001 bylo v České Skalici celkem 159 neobydlených bytů, což představuje 7,2 % z bytového fondu.

V roce 2011 bylo ve městě 2 369 bytů, včetně 359, tj. 15,2 % neobydlených (z toho bylo 1 390 bytů v rodinných domech, 943 v bytových domech a 36 v jiných objektech). Z 2 010 obydlých bytů bylo 1 163 v rodinných domech, 817 v bytových domech a 30 v jiných objektech. Ze 359 neobydlených bytů jich 52 slouží k rekreaci, ve 29 bytech se mění uživatel, 10 bytů je přestavováno a pouze 20 bytů (tj. 0,8 % z celkového bytového fondu) není způsobilých k bydlení. Počet obydlých bytů v České Skalici vzrostl od roku 2001 do roku 2011 o 44, tj. o 2,2 %.

Tab. č. 10: Počet domů (včetně neobydlených) a bytů ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice (SLDB 2001 a SLDB 2011)

Obec, kraj, stát	SLDB 2001			SLDB 2011		
	Počet domů celkem	Počet a podíl neobydlených domů	Počet obydlených bytů	Počet domů celkem	Počet a podíl neobydlených domů	Počet obydlených bytů
Česká Skalice	1 241	150 (12,1 %)	1 966	1 302	167 (12,8 %)	2 010
Červený Kostelec	2 078	343 (16,5 %)	3 161	2 136	305 (14,3 %)	3 279
Náchod	3 059	360 (11,8 %)	8 217	3 244	373 (36,2 %)	8 511
Nové Město nad Metují	1 807	182 (10,1 %)	3 753	1 906	203 (10,7 %)	3 860
Jaroměř	1 955	209 (10,7 %)	4 763	2 093	251 (12,0 %)	5 031
Dvůr Králové	3 073	270 (8,8 %)	6 173	3 205	297 (9,3 %)	6 248
Královéhr. kraj	128 770	27 108 (21,1 %)	204 529	137 051	27 315 (19,9 %)	215 277
Česká republika	1 969 018	338 313 (17,2 %)	3 827 678	2 158 119	358 044 (16,6 %)	4 104 635

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Podíl neobydlených domů ve městě Česká Skalice je výrazně nižší průměrné hodnoty udávané za Královéhradecký kraj (o 7,1 procentního bodu) i za Českou republiku (o 3,8 procentního bodu). Ještě nižší podíly neobydlených domů v porovnání s krajským a celostátním průměrem vykazovala města Dvůr Králové nad Labem (o 10,6 procentního bodu a o 7,3 procentního bodu), Nové Město nad Metují (o 9,2 procentního bodu a o 5,9 procentního bodu) a Jaroměř (o 7,9 procentního bodu a o 4,6 procentního bodu). S výjimkou Červeného Kostelce ve všech ostatních městech srovnávaného souboru i v Královéhradeckém kraji a v České republice došlo mezi roky 2001 a 2011 k nárůstu počtu neobydlených domů – v České Skalici o 11,3 %, v Náchodě o 3,6 %, v Novém Městě nad Metují o 11,5 %, v Jaroměři o 20,1 %, ve Dvoře Králové o 10,0 %, v Královéhradeckém kraji o 0,8 % a v České republice o 5,8 %. V Náchodě a v Červeném Kostelci jsou podíly neobydlených domů

zbytečně velké a mohou naznačovat, že dosavadní způsoby využívání ploch a objektů v urbanizovaných územích obcí nerespektují v dostatečné míře principy udržitelného rozvoje.

Domovní fond ve městě Česká Skalice je na běžné poměry v obcích a městech České republiky zastaralý až starý. V době konání censu bylo z celkového počtu 1 135 obydlých domů v obci celkem 192 objektů (tj. 16,9 %) postaveno do roku 1919, dalších 331 objektů (tj. 29,2 %) bylo postaveno mezi lety 1920 – 1970, 222 objektů (tj. 19,6 %) bylo postaveno v období 1971 – 1980, 194 objektů (tj. 17,1 %) bylo postaveno v rozmezí let 1981 – 1990, 96 objektů (tj. 8,5 %) bylo postaveno v období 1991 – 2000 a 72 objektů (tj. 6,3 %) bylo postaveno od roku 2001 do roku 2011 (viz Tab. č. 11 a Graf č. 6). V České Skalici je z 1 135 obydlých domů celkem 745 objektů (tj. 65,6 %) starších než 33 let (postavených před rokem 1980). Ve srovnání se stavem v Královéhradeckém kraji i v České republice je vyšší zejména podíl domů postavených v období 1971 – 1980 a to o 3,9 procentního bodu a o 4,9 procentního bodu. Vyšší je rovněž podíl domů postavených do roku 1919 a to o 1,9 procentního bodu a o 4,1 procentního bodu. **Vysoký podíl zastaralých domů, pokud nejsou rekonstruovány, může být příčinou velkých ztrát tepla obvodovými zdi, okny a dveřmi i vody a elektrické energie v zastaralých rozvodných sítích. Tyto ztráty majitelům podstatným způsobem zvyšují náklady na bydlení.**

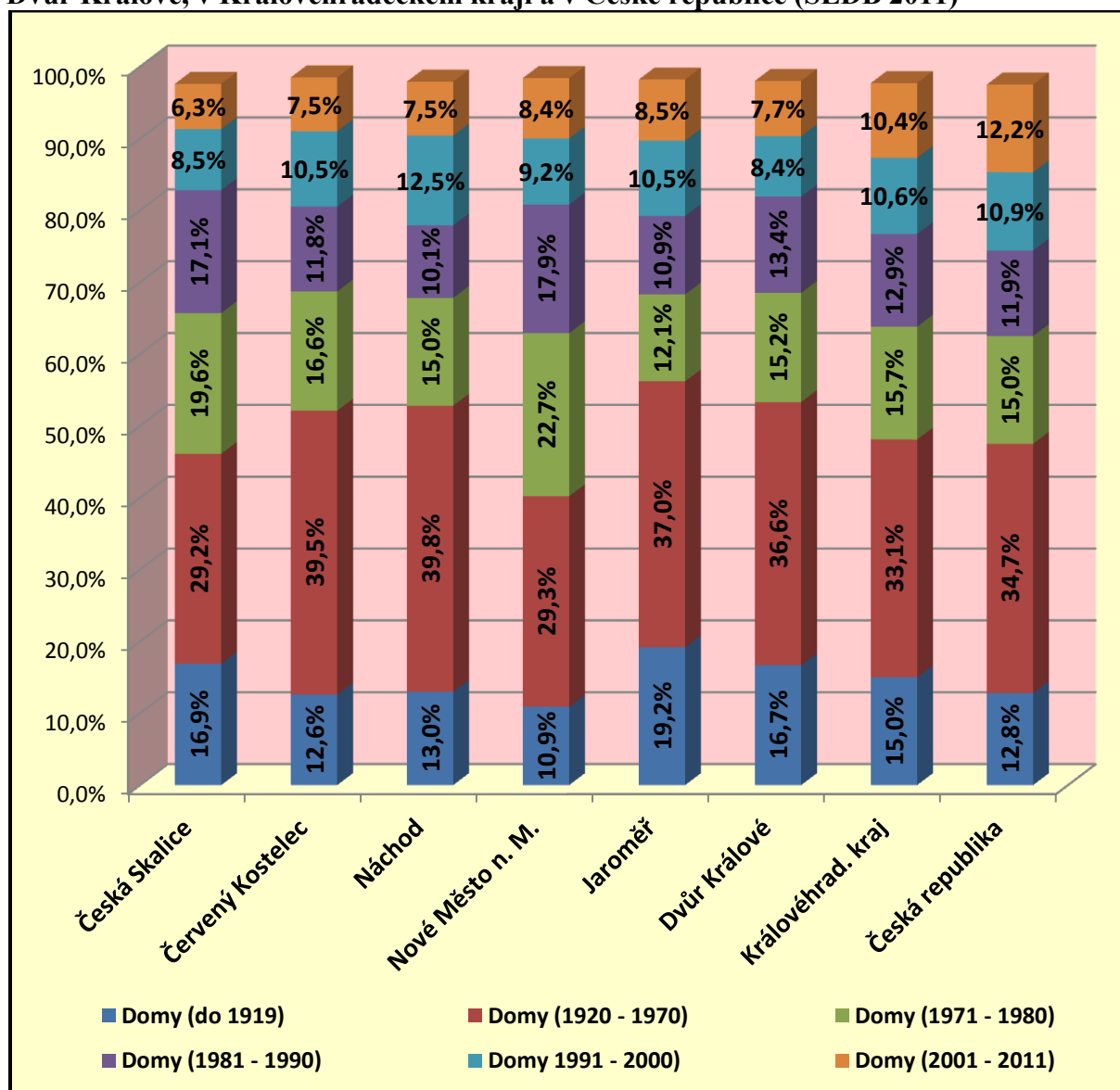
Tab. č. 11: Stáří domovního fondu podle období výstavby nebo rekonstrukce ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice (SLDB 2011)

Obec, kraj, stát	SLDB 2011						
	Počet obydlých domů celkem	Podíl obydlých domů (2001 – 2011)	Podíl obydlých domů (1991 – 2000)	Podíl obydlých domů (1981 – 1990)	Podíl obydlých domů (1971 – 1980)	Podíl obydlých domů (1920 – 1970)	Podíl obydlých domů (do r. 1919)
Česká Skalice	1 135	6,3 %	8,5 %	17,1 %	19,6 %	29,2 %	16,9 %
Červený Kostelec	1 831	7,5 %	10,5 %	11,8 %	16,6 %	39,5 %	12,6 %
Náchod	2 871	7,5 %	12,5 %	10,1 %	15,0 %	39,8 %	13,0 %
Nové Město nad Metují	1 703	8,4 %	9,2 %	17,9 %	22,7 %	29,3 %	10,9 %
Jaroměř	1 842	8,5 %	10,5 %	10,9 %	12,1 %	37,0 %	19,2 %
Dvůr Králové	2 908	7,7 %	8,4 %	13,4 %	15,2 %	36,6 %	16,7 %
Královéhr. kraj	109 736	10,4 %	10,6 %	12,9 %	15,7 %	33,1 %	15,0 %
Česká republika	1 800 075	12,2 %	10,9 %	11,9 %	15,0 %	34,7 %	12,8 %

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Z porovnání stáří domovního fondu je zcela zřejmý vysoký podíl starých domů postavených v České Skalici, v Červeném Kostelci, v Náchodě, v Jaroměři i ve Dvoře Králové nad Labem před rokem 1980, který vyniká v konfrontaci se stavem v Královéhradeckém kraji a v České republice. Zejména Červený Kostelec, Náchod, Jaroměř a Dvůr Králové nad Labem jsou dnes městy, jejichž urbanizovaná území tvoří v naprosté převaze starší objekty, zatímco novostavby reprezentují jen nepatrný podíl domovního fondu. Z celkového počtu 1 835 obydlených domů v Červeném Kostelci bylo 1 258 objektů (tj. 68,6 %) postaveno před rokem 1980. Ve srovnání se stavem v Královéhradeckém kraji i v České republice je vyšší zejména podíl domů postavených v období 1920 – 1970 a to o 6,4 procentního bodu a o 4,8 procentního bodu. V Náchodě bylo z celkového počtu 2 871 obydlených domů 1 949 budov (tj. 67,9 %) postaveno před rokem 1980. Ve srovnání se stavem v Královéhradeckém kraji i v České republice je vyšší zejména podíl domů postavených v období 1920 – 1970 a to o 6,7 procentního bodu a o 5,1 procentního bodu. V Jaroměři bylo z celkového počtu 1 842 obydlených domů 1 256 budov (tj. 68,2 %) postaveno před rokem 1980. Ve srovnání se stavem v Královéhradeckém kraji i v České republice je vyšší zejména podíl domů postavených v období 1920 – 1970 a to o 3,9 procentního bodu a o 2,3 procentního bodu. Vyšší je rovněž podíl domů postavených do roku 1919 a to o 4,2 procentního bodu a o 6,4 procentního bodu. Ve Dvoře Králové nad Labem bylo z celkového počtu 2 908 obydlených domů 1 993 budov (tj. 68,5 %) postaveno před rokem 1980. Ve srovnání se stavem v Královéhradeckém kraji i v České republice je vyšší zejména podíl domů postavených v období 1920 – 1970 a to o 3,5 procentního bodu a o 1,9 procentního bodu. Vyšší je rovněž podíl domů postavených do roku 1919 a to o 1,7 procentního bodu a o 3,9 procentního bodu. Nízký podíl novostaveb v České Skalici a okolních městech je sice dalším důkazem toho, že tyto municipality nejsou, mimo jiné v souvislosti s nedostatkem pracovních příležitostí v regionu, atraktivními rezidenčními lokalitami pro mladé rodiny s dětmi i pro další věkové vrstvy ekonomicky aktivních obyvatel. Na druhou stranu však tento indikátor dokumentuje pozitivní skutečnost, že v dané oblasti v důsledku malého zájmu developerů nedochází k masivní devastaci krajiny neregulovanou zástavbou jako v suburbánním zázemí velkých měst.

Graf č. 6: Srovnání stáří domovního fondu podle období výstavby nebo rekonstrukce ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice (SLDB 2011)

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Nejen životní úroveň obyvatel a sociální politiku, ale také stav ekonomiky města dobře ilustruje indikátor počtu dokončených bytů přepočtený na 1 000 trvale bydlících obyvatel (viz Tab. č. 12). V období 2003 – 2011 bylo ve městě Česká Skalice dokončeno celkem 63 bytů se dvěma maximy v letech 2003 a 2008, kdy bylo dokončeno vždy po 11 bytech a s minimy v letech 2004 (3 dokončené byty), 2005 (4 dokončené byty) a 2006 (5 dokončených bytů). Indikátor počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel trvale bydlících ve městě Česká Skalice ve všech sledovaných letech výrazně zaostával za údaji prezentovanými za Královéhradecký kraj a za Českou republiku. Tento stav zhruba odpovídá velikosti města, počtu jeho obyvatel a ekonomickým možnostem v rámci regionu. Malá nabídka nových bytů však může být jednou

z příčin, proč se od roku 2005 trvale snižuje počet obyvatel České Skalice a proč se lidé v produktivním věku a především mladé rodiny s dětmi stěhují za lepšími ekonomickými i sociálními podmínkami, které jsou základním předpokladem zvyšování jejich životní úrovně.

Tab. č. 12: Počet dokončených bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice

Obec kraj, stát	Počet dokončených bytů v daném roce (Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel)								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Česká Skalice	11 (2,04)	3 (0,55)	4 (0,74)	5 (0,92)	7 (1,29)	11 (2,04)	8 (1,50)	6 (1,14)	8 (1,54)
Červený Kostelec	18 (2,13)	17 (2,01)	12 (1,43)	12 (1,42)	11 (1,30)	24 (3,30)	14 (1,64)	18 (2,11)	17 (1,99)
Náchod	68 (3,20)	30 (1,42)	27 (1,28)	19 (0,91)	24 (1,15)	25 (1,20)	14 (0,67)	30 (1,45)	14 (0,68)
Nové Město nad Metují	12 (1,19)	21 (2,09)	16 (1,59)	15 (1,49)	43 (4,30)	15 (1,51)	8 (0,81)	38 (3,85)	26 (2,66)
Jaroměř	26 (2,03)	23 (1,81)	10 (0,78)	59 (4,64)	13 (1,01)	52 (4,06)	40 (3,13)	42 (3,30)	16 (1,27)
Dvůr Králové	23 (1,42)	22 (1,36)	14 (0,87)	6 (0,37)	4 (0,25)	24 (1,48)	35 (2,17)	8 (0,50)	34 (2,11)
Královéhr. kraj	1 270 (2,32)	1 322 (2,42)	1 423 (2,59)	1 218 (2,22)	1 796 (3,25)	1 919 (3,46)	1 516 (2,73)	1 807 (3,26)	1 320 (2,38)
Česká republika	27 127 (2,66)	32 268 (3,16)	32 863 (3,21)	30 190 (2,93)	41 649 (4,01)	38 380 (3,67)	38 473 (3,66)	36 442 (3,46)	28 630 (2,73)

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze, 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Pozitivní je trend kontinuální výstavby menšího počtu bytů bez významných výkyvů, který se projevuje ve městech Česká Skalice a Červený Kostelec. Nedochozí tak k nárazové, neregulované výstavbě velkého počtu domů a bytů, která je typická pro aktivity velkých developerských firem, a která se v absolutní většině případů projevuje negativními důsledky nejen v oblasti environmentální (devastace krajiny a ekosystémů; zhoršení stavu jednotlivých složek životního prostředí), ale také v oblasti sociální (problematické soužití starousedlíků s velkým počtem nově přistěhovalých obyvatel obcí) a ekonomické (nově postavené rozsáhlé obytné zóny a velký počet přistěhovalých obyvatel vyvolávají nové náklady a stupňují tím tlak na výdajové položky veřejných rozpočtů obcí; v mnoha případech dochází po realizaci předimenzovaných developerských záměrů ke skokovému nárůstu nezaměstnanosti a k poklesu životní úrovně obyvatelstva v dané oblasti). Oproti tomu velmi nevyvážený vývoj s extrémními nárůsty a poklesy počtů dokončených bytů vykazovala za hodnocené roky města Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř a Dvůr Králové nad Labem.

6. Ekonomická situace

6.1 Trh práce a míra podnikatelské aktivity

V současné době je na území města Česká Skalice registrováno celkem 1 259 podnikatelských subjektů (viz Tab. č. 13), to znamená, že na 100 obyvatel zde připadá 24,3 podnikatelských subjektů (ekonomický indikátor: míra podnikatelské aktivity). Největší podíl tvoří fyzické a právnické osoby působící ve velkoobchodu a maloobchodu a opravách a údržbách motorových vozidel (340 podnikatelských subjektů, tj. 27,0 % z celkového počtu), v oblasti průmyslu (189 podnikatelských subjektů, tj. 15,0 % z celkového počtu), ve stavebnictví (162 podnikatelských subjektů, tj. 12,9 % z celkového počtu), v profesní, vědecké a technické činnosti (108 podnikatelských subjektů, tj. 8,6 % z celkového počtu), v sektoru ubytování, stravování a pohostinství (99 podnikatelských subjektů, tj. 7,9 % z celkového počtu) a v primárním sektoru národního hospodářství, který tvoří zemědělství, lesnictví a rybolov (45 podnikatelských subjektů, tj. 3,6 % z celkového počtu).

Vzhledem k tomu, jak velkou rozlohu z celkové plochy administrativního území města Česká Skalice zaujímá orná půda, trvalé travní porosty a ovocné sady, je počet podnikatelských subjektů působících v zemědělství dost nízký. Tato skutečnost však odpovídá dlouhodobému vývoji v České republice, který souvisí s transformací ekonomiky a zásadní proměnou sociálního rozvrstvení i hodnotového systému společnosti. V rámci sociálně-ekonomické struktury totiž v posledních dvaceti letech došlo k významným přesunům pracovních sil z primární (zemědělství, lesnictví, rybolov) a sekundární (těžba surovin, stavebnictví, průmysl) do terciární (obchod, doprava, služby a veřejná správa) sféry civilního sektoru národního hospodářství. Ještě v r. 1990 pracovalo v České republice v primární sféře 11,8 % z celkového počtu pracovníků civilního sektoru národního hospodářství, v r. 2010 již jen 2,8 %. Podíl pracovníků v sekundární sféře ve stejném období klesl ze 45,4 % na 37,3 %. Naopak zastoupení terciární sféry vzrostlo ze 42,8 % v r. 1990 na 59,9 % v r. 2010. K zásadní destabilizaci a odlivu pracovních sil, mimo jiné v souvislosti s nedostatečným společenským i ekonomickým oceněním, dochází právě u primárního sektoru, který by měl, kromě produkce zemědělských a lesnických komodit, zajišťovat také kvalitní stálou péči o krajinu a ekosystémy.

Tab. č. 13: Struktura odvětví a počet podnikatelských subjektů ve městě Česká Skalice

Hospodářská činnost	Počet subjektů (rok 2012)
Počet podnikatelských subjektů celkem	1 259
Zemědělství, lesnictví, rybolov	45
Stavebnictví	162
Průmysl	189
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	340
Doprava a skladování	33
Ubytování a pohostinství	99
Informační a komunikační činnosti	8
Peněžnictví a pojišťovnictví	27
Činnosti v oblasti nemovitostí	28
Profesní, vědecké a technické činnosti	108
Administrativní a podpůrné činnosti	16
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	5
Vzdělávání	13
Zdravotní a sociální péče	19
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	19
Ostatní činnosti	123
Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu	–
Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů	–
Nezjištěno	25
Právní forma	
Státní organizace	5
Akciové společnosti	8
Obchodní společnosti	107
Družstevní organizace	–
Finanční podniky	–
Živnostníci	966
Samostatně hospodařící rolníci	–
Zemědělství podnikatelé	12
Svobodná povolání	56
Ostatní právní formy	105

Zdroj: ČSÚ – MOS 2013

V členění podle právní formy podnikatelských subjektů zaujímají v České Skalici zcela dominantní postavení živnostníci (966 podnikatelských subjektů, tj. 76,7 % z celkového počtu). Podstatně menší podíly tvoří obchodní společnosti (107 podnikatelských subjektů, tj. 8,5 % z celkového počtu), jednotlivci vykonávající svobodná povolání (56 podnikatelských subjektů, tj. 4,4 % z celkového počtu) a zemědělství podnikatelé (12 podnikatelských subjektů, tj. 1,0 % z celkového počtu).

Podle hodnot ekonomického indikátoru vyjadřujícího míru podnikatelské aktivity danou celkovým počtem podnikatelských subjektů registrovaných na území příslušného města, kraje či státu vztaženým na 1 000 trvale bydlících osob, jsou zhruba na stejné úrovni města Česká Skalice, Nové Město nad Metují a Dvůr Králové nad Labem. Míra podnikatelské aktivity v těchto městech víceméně koresponduje s celkovým stavem v Královéhradeckém kraji a o 8,2 % až o 5,6 % zaostává za Českou republikou. Podstatně horší je situace v Červeném Kostelci a v Jaroměři, ve kterých je míra podnikatelské aktivity shodně o 10,6 % nižší než v Královéhradeckém kraji a o 17,5 % nižší než v České republice. Naopak nejvyšší hodnotou tohoto ekonomického indikátoru z celého srovnávacího souboru se může chlubit město Náchod, kde je daný ukazatel o 10,8 % vyšší než v Královéhradeckém kraji a o 4,4 % vyšší než v České republice (viz Tab. č. 14).

Zde se projevuje přímá souvislost s nedostatkem příležitostí k realizaci perspektivně dlouhodobých podnikatelských záměrů v regionu. Město Česká Skalice by mělo tento indikátor pravidelně sledovat a vyhodnocovat a především by v příštích letech mělo v rámci aktivní politiky zaměstnanosti realizovat vhodná opatření, která podpoří podnikatelské aktivity místních obyvatel, a která rovněž povedou k vytváření nových pracovních příležitostí.

Tab. č. 14: Míra podnikatelské aktivity ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice v roce 2012

Obec kraj, stát	Počet trvale bydlících osob	Počet registrovaných podnikatelských subjektů	Míra podnikatelské aktivity (počet podnikatelských subjektů na 1 000 obyvatel)
Česká Skalice	5 178	1 259	243,1
Červený Kostelec	8 510	1 880	220,9
Náchod	20 434	5 535	270,9
Nové Město nad Metují	9 749	2 340	240,0
Jaroměř	12 678	2 801	220,9
Dvůr Králové	16 098	3 959	245,9
Královéhradecký kraj	553 856	135 372	244,4
Česká republika	10 505 445	2 727 654	259,6

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

6.2 Zaměstnanost

Česká Skalice jako malé město má pracovní, sociální, zdravotní, vzdělávací, kulturní a jiné obslužné vazby především s většími městy v okolí, do kterých část obyvatel dojíždí každodenně za prací (podle výsledků SLDB 2011 vyjíždí do zaměstnání v jiné obci, v jiném okrese, případně v jiném kraji celkem 521 ekonomicky aktivních obyvatel), do škol (podle výsledků SLDB 2011 vyjíždí do škol mimo obec celkem 242 žáků a studentů) i za nabídkou služeb. Jedná se zejména o Náchod vzdálený 10 km, Jaroměř vzdálenou 12 km, Dvůr Králové nad Labem vzdálený 24 km a Hradec Králové vzdálený 35 km. Pracovní příležitosti jsou v Královéhradeckém kraji i v okresech Náchod a Trutnov rozmístěny značně nerovnoměrně.

Tab. č. 15: Vývoj struktury obyvatelstva města Česká Skalice podle ekonomické aktivity v letech 2001 a 2011 (SLDB 2001 a SLDB 2011)

	Česká Skalice SLDB 2001		Česká Skalice SLDB 2011	
	Celkem	Podíl	Celkem	Podíl
Ekonomicky aktivní celkem	2 791	51,6 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>	2 442	47,2 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>
<i>v tom:</i>				
zaměstnaní	2 648	94,9 % <i>(z ekonomicky aktivních obyvatel)</i>	2 252	92,2 % <i>(z ekonomicky aktivních obyvatel)</i>
<i>z toho:</i>				
zaměstnanci	2 196	82,9 % <i>(ze zaměstnaných)</i>	1 721	76,4 % <i>(ze zaměstnaných)</i>
zaměstnavatelé	106	4,0 % <i>(ze zaměstnaných)</i>	88	3,9 % <i>(ze zaměstnaných)</i>
pracující na vlastní účet	338	12,8 % <i>(ze zaměstnaných)</i>	285	12,7 % <i>(ze zaměstnaných)</i>
nezaměstnaní	143	5,1 % <i>(z ekonomicky aktivních obyvatel)</i>	190	7,8 % <i>(z ekonomicky aktivních obyvatel)</i>
Ekonomicky neaktivní celkem	2 601	48,1 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>	2 488	48,1 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>
<i>z toho:</i>				
nepracující důchodci	1 132	43,5 % <i>(z ekonomicky neaktivních obyv.)</i>	1 293	52,0 % <i>(z ekonomicky neaktivních obyv.)</i>
žáci, studenti, učni	968	37,2 % <i>(z ekonomicky neaktivních obyv.)</i>	740	29,7 % <i>(z ekonomicky neaktivních obyv.)</i>
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou	15	0,3 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>	241	4,7 % <i>(z celkového počtu obyvatel)</i>

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2001; SLDB 2011; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Výsledky podrobných šetření ekonomické aktivity obyvatelstva České Skalice prováděných v rámci SLDB 2001 a SLDB 2011 dokumentují zhoršující se sociálně ekonomickou situaci ve

městě a zároveň i stárnutí populace spojené s nárůstem počtu ekonomicky neaktivních obyvatel ve věkové kategorii 65 a více let (*viz Tab. č. 15*). Mezi roky 2001 a 2011 se zdánlivě snížil podíl ekonomicky aktivních lidí z celkového počtu obyvatel města o 4,4 procentního bodu – tento ukazatel je však zkreslen nárůstem podílu osob s nezjištěnou ekonomickou aktivitou o stejných 4,4 procentního bodu. Reálné počty zaměstnavatelů a lidí pracujících na vlastní účet se sice snížily (o 18 osob u zaměstnavatelů a o 53 osob u lidí pracujících na vlastní účet), jejich podíly z celkového počtu zaměstnaných však zůstaly v podstatě stejné, vzhledem k úbytku všech obyvatel města a tím i ekonomicky aktivních obyvatel. Z hlediska sociálně ekonomického je podstatně závažnější pokles podílu zaměstnanců z celkového počtu zaměstnaných z 82,9 % v roce 2001 na 76,4 % v roce 2011, tj. o 6,5 procentního bodu a zároveň nárůst podílu nezaměstnaných z celkového počtu ekonomicky aktivních obyvatel z 5,1 % v roce 2001 na 7,8 % v roce 2011, tj. o 2,7 procentního bodu.

Stárnutí populace České Skalice dokládá pokles podílu žáků, studentů a učňů z celkového počtu ekonomicky neaktivních obyvatel z 37,2 % v roce 2001 na 29,7 % v roce 2011, tj. o 7,5 procentního bodu doprovázený současným nárůstem podílu nepracujících důchodců z celkového počtu ekonomicky neaktivních obyvatel z 43,5 % v roce 2001 na 52,0 % v roce 2011, tj. o 8,5 procentního bodu.

Z hlediska udržitelného rozvoje města Česká Skalice je jedním z klíčových ukazatelů charakterizujících aktuální stav i vývojové trendy v rámci ekonomického a sociálně kulturního pilíře nezaměstnanost (*viz Tab. č. 16, Tab. č. 17, Tab. č. 18 a Graf č. 7*).

Statistiky úřadů práce kalkulují s dosažitelnými uchazeči o zaměstnání, což jsou osoby, které mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Podle oficiální metodiky je registrovaná míra nezaměstnanosti vyjádřena podílem, kde v čitateli je počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli součet zaměstnaných z Výběrového šetření pracovních sil, počtu pracujících cizinců podle evidence MPSV ČR a MPO ČR a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání. Údaje o počtu zaměstnaných jsou počítány jako klouzavé průměry za posledních 12 měsíců.

Tab. č. 16: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice v měsíci lednu v letech 2005 – 2011

Obec kraj, stát	2005 leden	2006 leden	2007 leden	2008 leden	2009 leden	2010 leden	2011 leden
Česká Skalice	7,3 %	7,8 %	5,1 %	3,4 %	5,1 %	7,2 %	6,7 %
Červený Kostelec	6,5 %	5,7 %	4,8 %	3,8 %	5,5 %	9,1 %	7,7 %
Náchod	8,3 %	8,5 %	6,8 %	4,6 %	5,4 %	8,1 %	8,2 %
Nové Město nad Metují	6,0 %	5,9 %	4,6 %	3,1 %	4,0 %	7,4 %	6,5 %
Jaroměř	9,7 %	10,1 %	8,2 %	5,7 %	8,0 %	10,9 %	11,6 %
Dvůr Králové	8,9 %	9,6 %	9,6 %	6,7 %	6,7 %	9,6 %	9,9 %
Královéhradecký kraj	7,9 %	7,5 %	6,5 %	4,8 %	5,7 %	8,6 %	8,4 %
Česká republika	9,8 %	9,2 %	7,9 %	6,1 %	6,8 %	9,8 %	9,7 %

Zdroj: MPSV ČR – Integrovaný portál 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Registrovaná míra nezaměstnanosti ve městě Česká Skalice byla v měsíci lednu ve sledovaném období 2005 – 2011 průměrně vysoká a ve všech letech se pohybovala mírně pod průměrnými hodnotami Královéhradeckého kraje a výrazně pod průměrnými hodnotami míry registrované nezaměstnanosti vykazované za Českou republiku. Nejvyšší registrovanou míru nezaměstnanosti dosahující 7,8 % vykazovalo město v roce 2006, kdy byla její hodnota o 0,3 procentního bodu vyšší než v Královéhradeckém kraji, ale i přesto zůstala o 1,4 procentního bodu nižší než v České republice.

Ze srovnávacího souboru měst byly nejvyšší míry registrované nezaměstnanosti ve všech hodnocených letech zaznamenány v Jaroměři. Zde dosáhla nezaměstnanost maximální hodnoty 11,6 % v roce 2011, kdy převyšovala o 3,2 procentního bodu průměr v Královéhradeckém kraji a o 1,9 procentního bodu průměr v České republice. Velmi vysoké hodnoty míry registrované nezaměstnanosti, které převyšovaly krajský i celostátní průměr, byly v Jaroměři evidovány také v letech 2006 a 2010.

Stabilně hodně vysoká byla po celou dobu rovněž míra registrované nezaměstnanosti ve městě Dvůr Králové nad Labem. Při maximu 9,9 % v roce 2011 byla vyšší o 1,5 procentního bodu než průměr v Královéhradeckém kraji a o 0,2 procentního bodu než průměr v České republice.

Tab. č. 17: Vývoj průměrné roční registrované míry nezaměstnanosti ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice

Obec kraj, stát	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Česká Skalice	6,8 %	5,7 %	2,9 %	2,9 %	5,3 %	6,1 %	5,4 %
Červený Kostelec	5,1 %	4,7 %	3,6 %	3,2 %	6,6 %	7,6 %	6,3 %
Náchod	7,8 %	7,1 %	5,0 %	4,1 %	6,5 %	7,5 %	7,2 %
Nové Město nad Metují	5,7 %	5,0 %	3,5 %	2,5 %	6,0 %	6,2 %	5,5 %
Jaroměř	9,0 %	7,9 %	5,8 %	4,8 %	8,3 %	10,0 %	10,3 %
Dvůr Králové	8,9 %	9,4 %	7,4 %	6,0 %	7,9 %	8,8 %	8,6 %
Královéhradecký kraj	7,3 %	6,6 %	5,1 %	4,2 %	7,0 %	7,7 %	7,2 %
Česká republika	8,9 %	8,1 %	6,6 %	5,4 %	8,1 %	9,0 %	8,5 %

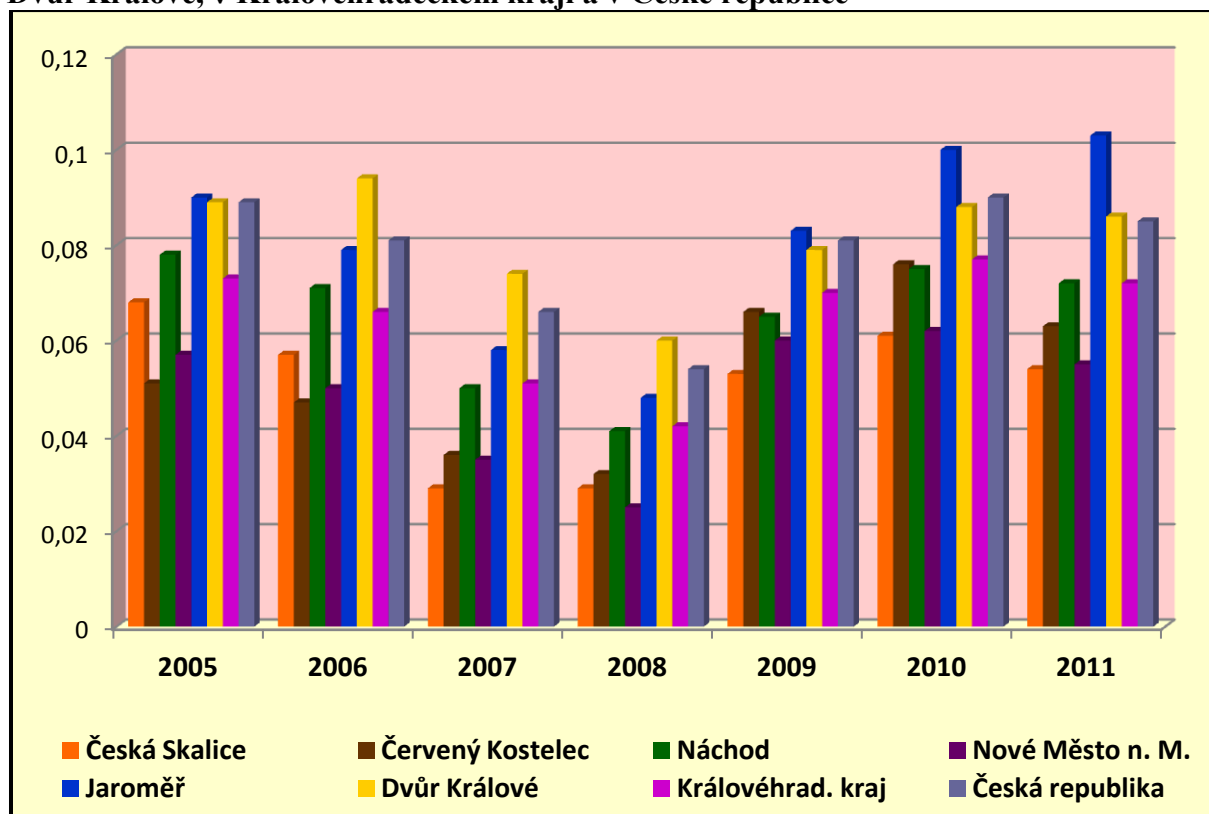
Zdroj: MPSV ČR – Integrovaný portál 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Prosincové a zejména lednové hodnoty registrované míry nezaměstnanosti ve všech městech srovnávacího souboru převyšují roční průměry (*srovnej Tab. č. 16 a Tab. č. 17*). Důvodem je víceméně pravidelné ukončování sezonních prací, nejen ve stavebnictví, ale především v rostlinné zemědělské výrobě – na Českoskalicku hlavně v ovocnářství. Dalším důvodem je termín ukončování pracovních poměrů zaměstnanců k závěru kalendářních roků v případě ekonomických potíží firem a s nimi souvisejících restrukturalizací a snižování personálních nákladů. V České Skalici byly největší rozdíly mezi lednovou hodnotou registrované míry nezaměstnanosti a celoročním průměrem za předcházející kalendářní rok 1 procentní bod v lednu 2006, 2,2 procentní body v lednu 2009 a 1,9 procentního bodu v lednu 2010.

Z vývoje průměrné roční registrované míry nezaměstnanosti ve všech sledovaných městech jsou evidentní vlivy ekonomické krize, k níž v globálním měřítku došlo na konci roku 2008 a která se v podmínkách České republiky projevuje od roku 2009 do současnosti. V České Skalici stejně jako v Náchodě se průměrná roční registrovaná míra nezaměstnanosti mezi roky 2008 a 2009 zvýšila o 2,4 procentního bodu. K největším nárůstům průměrné roční registrované míry nezaměstnanosti ve stejném období došlo v Novém Městě nad Metují a v Jaroměři, kde se tento indikátor zvýšil o 3,5 procentního bodu, a dále v Červeném Kostelci kde došlo ke zvýšení o 3,4 procentního bodu. Z oficiálně publikovaných údajů je patrné, že v rámci výběrového souboru (města, Královéhradecký kraj, Česká republika) byly dopady

ekonomické krize projevující se nárůstem nezaměstnanosti mezi roky 2008 a 2009 nejméně tvrdé ve Dvoře Králové nad Labem, v Náchodě a v České Skalici.

Graf č. 7: Srovnání vývoje průměrné roční registrované míry nezaměstnanosti ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice

Zdroj: MPSV ČR – Integrovaný portál 2013; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Ze srovnání v Tab. č. 17 a v Grafu č. 7 vyplývá, že ve městě Česká Skalice byla průměrná roční registrovaná míra nezaměstnanosti ve všech letech sledovaného období 2005 – 2011 výrazně nižší než v Královéhradeckém kraji i v České republice. Nižší průměrnou roční registrovanou míru nezaměstnanosti než v České Skalici vykazovala pouze města Červený Kostelec (v roce 2005 o 1,7 procentního bodu; v roce 2006 o 1 procentní bod) a Nové Město nad Metují (v roce 2005 o 1,1 procentního bodu; v roce 2006 o 0,7 procentního bodu a v roce 2008 o 0,4 procentního bodu).

V Tab. č. 18 jsou patrné mírné sezonní výkyvy míry registrované nezaměstnanosti, která klesá již od března, kdy na administrativním území města Česká Skalice každoročně začínají práce na řezu stromů v ovocných sadech a stoupá s ukončením vegetační sezony a následných prací v ovocných sadech na přelomu listopadu a prosince. Evidentní je rovněž ekonomický boom

projevující se mimo jiné velmi nízkou nezaměstnaností od dubna 2007 do listopadu 2008 těsně před nástupem globální ekonomické krize a jejími dlouhotrvajícími následky.

Tab. č. 18: Sezonní vývoj registrované míry nezaměstnanosti ve městě Česká Skalice

Město Česká Skalice	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Leden	7,3 %	7,8 %	5,1 %	3,4 %	5,1 %	7,2 %	6,7 %
Únor	6,8 %	7,2 %	4,6 %	3,2 %	5,0 %	7,2 %	6,4 %
Březen	6,9 %	7,0 %	3,7 %	2,9 %	5,0 %	6,8 %	6,3 %
Duben	6,6 %	6,2 %	2,7 %	2,8 %	5,3 %	6,6 %	5,6 %
Květen	5,9 %	5,5 %	2,2 %	2,5 %	5,2 %	6,3 %	5,1 %
Červen	5,8 %	4,7 %	2,2 %	2,5 %	5,1 %	5,3 %	5,0 %
Červenec	6,3 %	5,2 %	2,3 %	2,5 %	5,1 %	5,6 %	5,1 %
Srpen	6,6 %	5,3 %	2,3 %	2,5 %	4,9 %	5,3 %	5,1 %
Září	7,0 %	5,4 %	2,1 %	2,8 %	5,1 %	5,5 %	4,9 %
Říjen	7,2 %	4,4 %	2,4 %	2,8 %	5,6 %	5,3 %	4,6 %
Listopad	7,7 %	4,4 %	2,3 %	2,9 %	5,6 %	5,5 %	4,8 %
Prosinec	7,7 %	4,7 %	2,9 %	3,8 %	6,1 %	6,1 %	5,4 %
Průměr	6,8 %	5,7 %	2,9 %	2,9 %	5,3 %	6,1 %	5,4 %

Zdroj: MPSV ČR – Integrovaný portál; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

6.3 Struktura rozpočtu města a ukazatele hospodaření města

Základní podmínky hospodaření obcí a měst v rámci České republiky jsou stanoveny zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Sestavování rozpočtu a závěrečného účtu obce a hospodaření s prostředky tohoto rozpočtu se dále řídí zvláštním zákonem. Základním právním předpisem pro tvorbu, obsah a funkci rozpočtů obcí, dále pak rozpočtového výhledu, rozpočtového procesu a závěrečného účtu je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s ustanovením § 2 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb. se finanční hospodaření územních samosprávných celků a svazků obcí řídí jejich ročním rozpočtem a rozpočtovým výhledem. Rozpočtový výhled je podle § 3 zákona č. 250/2000 Sb. pomocným nástrojem územního samosprávného celku nebo svazku obcí sloužícím pro střednědobé finanční

plánování rozvoje jeho hospodářství. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na období 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. U dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření územního samosprávného celku nebo svazku obcí po celou dobu trvání závazku.

Výše rozpočtu a jeho struktura je jednou z klíčových podmínek pro intenzitu budoucího rozvoje obce a kvalitu života v ní. Přerozdělování finančních prostředků v rámci rozpočtu je věcí konsenzu samosprávy obce, která je v tomto rozhodnutí odpovědná jejím občanům. Z rozpočtu je hrazen jak standardní chod obce, včetně výkonu statní správy tzv. neinvestiční výdaje, tak i pobídkové a vlastní rozvojové aktivity tzv. investiční výdaje. Je otázkou strategie a politiky obce, do kterých kapitol, resp. pro jaké priority a cíle bude věnován konkrétní podíl finančních prostředků v rámci rozpočtu na daný kalendářní rok.

V souladu s ustanoveními § 4 a souvisejících zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, je daňovým příjmem rozpočtu obce:

- a) výnos daně z nemovitostí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází;
- b) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty;
- c) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů;
- d) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, s výjimkou výnosů uvedených pod písmenem c);
- e) podíl na 21,4 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d);
- f) podíl na 21,4 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob, s výjimkou výnosů uvedených v písmenu h) a v § 3 odst. 1 písm. a);
- g) 30 % z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně (vyrovnání a dodatečně přiznaná nebo dodatečně vyměřená daň) z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště

k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby a s výjimkou daně (záloh na daň) z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků srážených a odváděných plátcem daně. Bydlištěm se pro účely tohoto zákona rozumí místo trvalého pobytu fyzické osoby;

- h) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby;
- i) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Každá obec se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně uvedené pod písmeny b) až f) podílí procentem, které se vypočte jako součet poměru celkové výměry katastrálních území obce k celkové výměře katastrálních území všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,03 + poměru počtu obyvatel obce k počtu obyvatel všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,03 + poměru násobku postupných přechodů, vypočteného pro obec pomocí koeficientů postupných přechodů, k součtu násobků postupných přechodů vypočtených za ostatní obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,94 a dále násobeného celkovým procentem, kterým se na části celostátního hrubého výnosu daní podle odstavce 1 písm. b) až f) podílejí ostatní obce.

Celkové procento, kterým se ostatní obce podílejí na části celostátního hrubého výnosu daní podle písm. b) až f), se stanoví pomocí zlomku, v jehož čitateli se uvede násobek přepočítacího koeficientu pro ostatní obce uvedený v příloze č. 3 k zákonu č. 243/2000 Sb. a celkového počtu obyvatel ostatních obcí, a ve jmenovateli součet násobků příslušných přepočítacích koeficientů uvedených v příloze č. 3 k zákonu č. 243/2000 Sb. a počtu obyvatel připadajících na hlavní město Prahu, Plzeň, Ostravu, Brno a na ostatní obce. Procento zveřejní Ministerstvo financí ČR v dohodě s Českým statistickým úřadem vyhláškou, vydanou každoročně s účinností od 1. září běžného roku, a to ve výši odpovídající poměru násobku počtu obyvatel obce podle bilance počtu obyvatel České republiky k 1. lednu běžného roku a koeficientu velikostní kategorie obce k součtu těchto násobků všech obcí v České republice (vyhláška č. 259/2011 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů).

Municipální rozpočty jsou efektivním nástrojem, pomocí něhož obce bilancují příjmy a výdaje za rozpočtové období, které je v České republice shodné s kalendářním rokem. Hospodaření obcí je možné charakterizovat vztahem: $F1 + P - V = F2$, kde F1 je stav finančních prostředků v rozpočtu na počátku rozpočtového období, P jsou příjmy, V výdaje a F2 stav finančních prostředků v rozpočtu na konci rozpočtového období (PEKOVÁ, J., 2004). **V optimálním případě důsledného uplatňování precizního a odpovědného strategického a finančního plánování v praxi obec hospodaří s vyrovnaným rozpočtem.**

Majetek města Česká Skalice k 31. 12. 2012

Celkový objem majetku = 739.186.000,- Kč.

Dlouhodobý hmotný majetek = 621.986.000,- Kč.

Celkový objem pohledávek, které mají být městu uhrazeny = 101.852.000,- Kč.

Celkový objem pohledávek, které mají být obci uhrazeny do 12 měsíců v nominální výši = 101.331.000,- Kč.

Celkový objem pohledávek, které mají být obci uhrazeny do 12 měsíců zohledňující pravděpodobnost jejich neuhrazení dlužníky = 101.179.000,- Kč.

Krátkodobý finanční majetek = 14.286.000,- Kč.

Závazky města Česká Skalice k 31. 12. 2012

Celkový objem závazků města = 173.734.000,- Kč.

Celkový objem dlouhodobých závazků = 158.780.000,- Kč.

Celkový objem krátkodobých závazků = 14.954.000,- Kč.

Příjmy města Česká Skalice dosáhly v roce 2012 celkové výše 168.895.190,- Kč, z toho přijaté transfery činily 104.606.440,- Kč, tj. 61,9 %, daňové příjmy 45.453.090,- Kč, tj. 26,9 %, nedaňové příjmy 17.123.880,- Kč, tj. 10,1 % a kapitálové příjmy 1.711.780,- Kč, tj. 1,0 % (viz Tab. č. 19 a Graf č. 8).

Velmi vysoký podíl dotací (přijatých transferů) na celkových příjmech města vypovídá o tom, že Česká Skalice v posledních letech vhodně zvolila a kvalitně zpracovala projekty i žádosti a byla úspěšná při získávání dotací a grantů z externích veřejných zdrojů finančních prostředků. Oproti tomu je příliš nízký podíl daňových příjmů města, který sice odpovídá malému počtu obyvatel, ale zároveň je důsledkem nízké míry

podnikatelské aktivity, což je v dlouhodobém výhledu neudržitelné. Z dlouhodobého hlediska neudržitelně krátkozraký je velmi nízký podíl kapitálových příjmů, který svědčí o tom, že se Česká Skalice dosud vážně nezabývala dlouhodobými rozumnými investicemi, které by v příštích letech tvořily významnou součást příjmů rozpočtu města.

Oproti tomu hodnota celkových výdajů města v roce 2012 byla 177.962.830,- Kč, z toho výdaje na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství tvořily 134.701.980,- Kč, tj. 75,6 %, výdaje na služby pro obyvatelstvo 38.837.730,- Kč, tj. 21,8 %, výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu 2.786.190,- Kč, tj. 1,6 %, výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti 1.679.710,- Kč, tj. 0,9 % a výdaje na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství 167.680,- Kč, tj. 0,1 % (viz Tab. č. 19 a Graf č. 9).

Vzhledem k dlouhodobému vývoji míry registrované nezaměstnanosti ve městě Česká Skalice je podíl výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti z celkové struktury výdajů rozpočtu města neúnosně nízký. Odpovědní zástupci České Skalice by se rovněž měli zabývat problémem, zda by v rámci dosud zcela marginální položky výdaje na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství neměli být z rozpočtu města podporováni místní zemědělští a ovocnářští producenti s podmínkou, že v rámci podpory vytvoří nové pracovní příležitosti pro místní obyvatele.

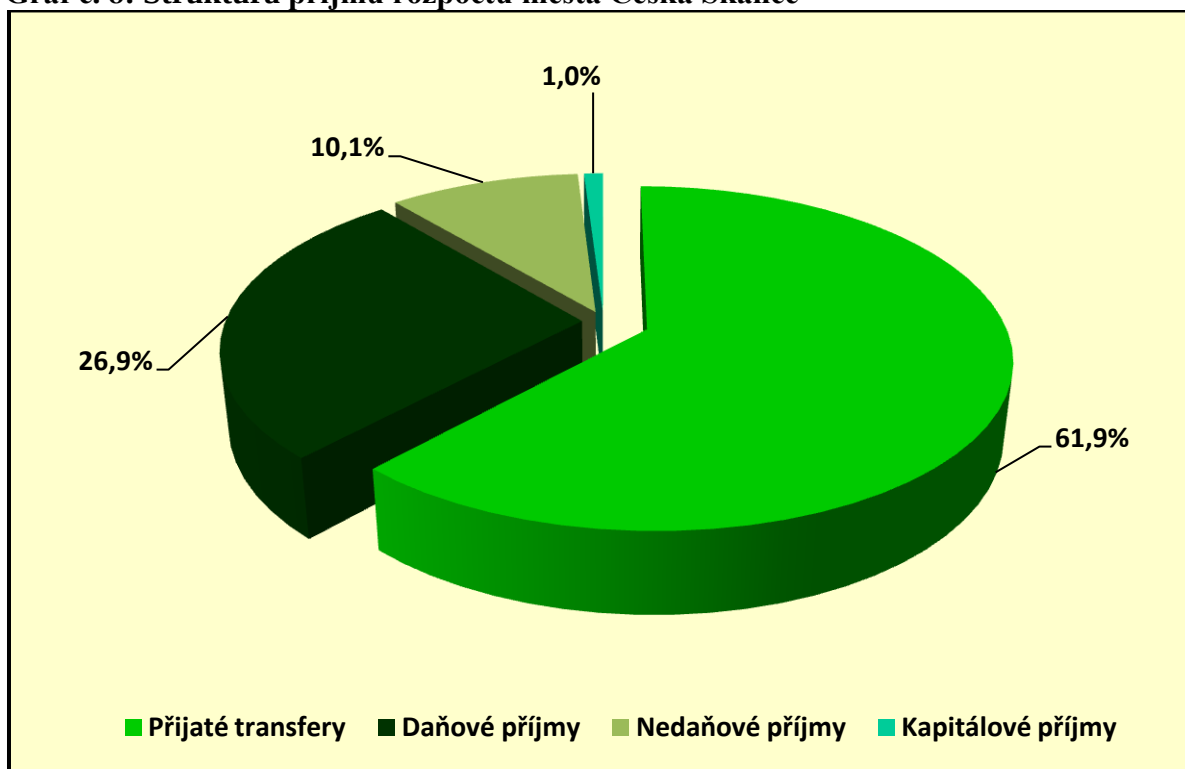
Tab. č. 19: Struktura rozpočtu města Česká Skalice v roce 2012

Příjmy města Česká Skalice		
Druh příjmu	Částka	Podíl
Přijaté transfery	104.606.440,- Kč	61,9 %
Daňové příjmy	45.453.090,- Kč	26,9 %
Nedaňové příjmy	17.123.880,- Kč	10,1 %
Kapitálové příjmy	1.711.780,- Kč	1,0 %
Příjmy celkem	168.895.190,- Kč	100 %
Výdaje města Česká Skalice		
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	134.701.980,- Kč	75,6 %
Služby pro obyvatelstvo	38.837.730,- Kč	21,8 %
Bezpečnost státu a právní ochrana	2.786.190,- Kč	1,6 %
Sociální věci a politika zaměstnanosti	1.679.710,- Kč	0,9 %
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	167.680,- Kč	0,1 %
Výdaje celkem	177.962.830,- Kč	100 %

Zdroj: MF ČR

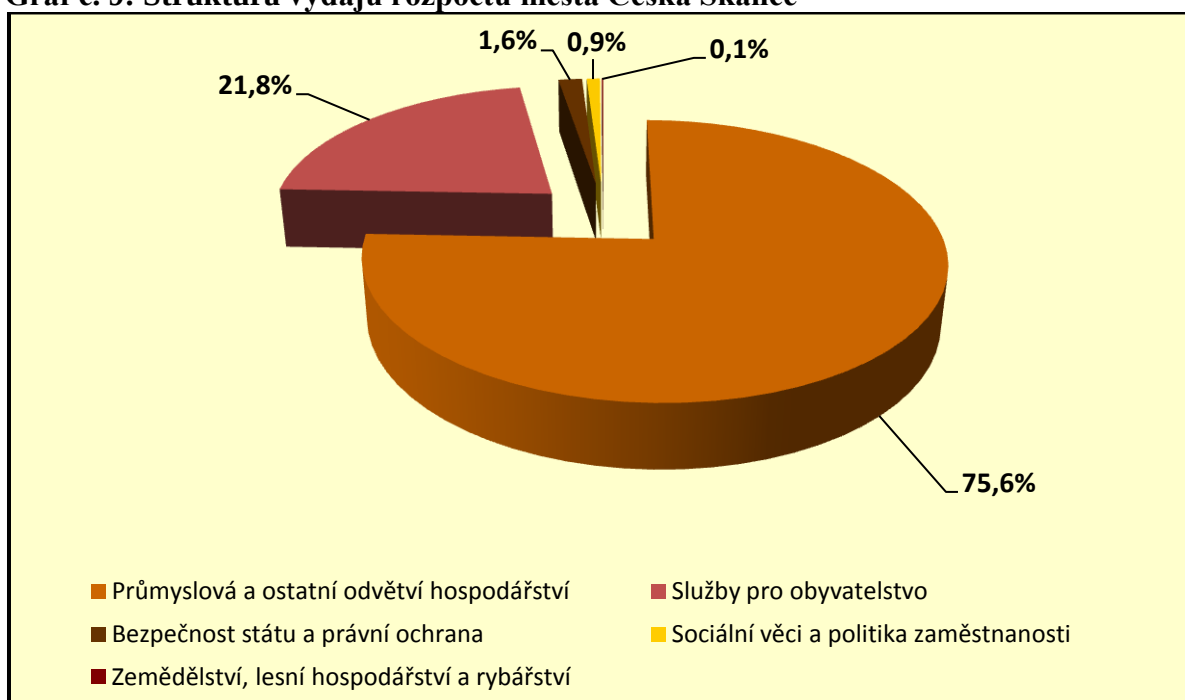
V roce 2012 převýšily celkové výdaje celkové příjmy o 5,4 % a rozpočet města Česká Skalice tak vykázal záporné saldo v celkové výši – 9.067.640,- Kč.

Graf č. 8: Struktura příjmů rozpočtu města Česká Skalice

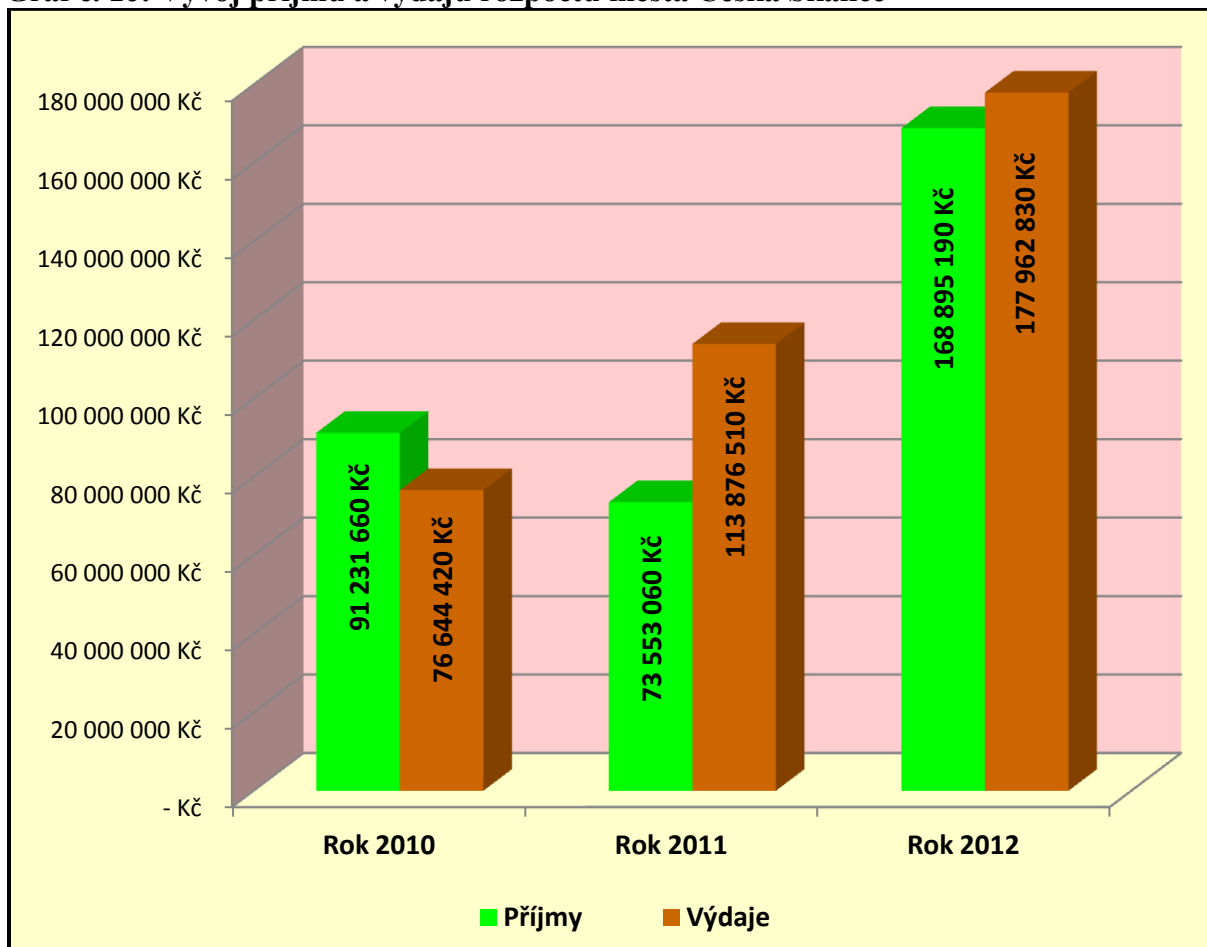
Zdroj: MF ČR

Graf č. 9: Struktura výdajů rozpočtu města Česká Skalice

Zdroj: MF ČR

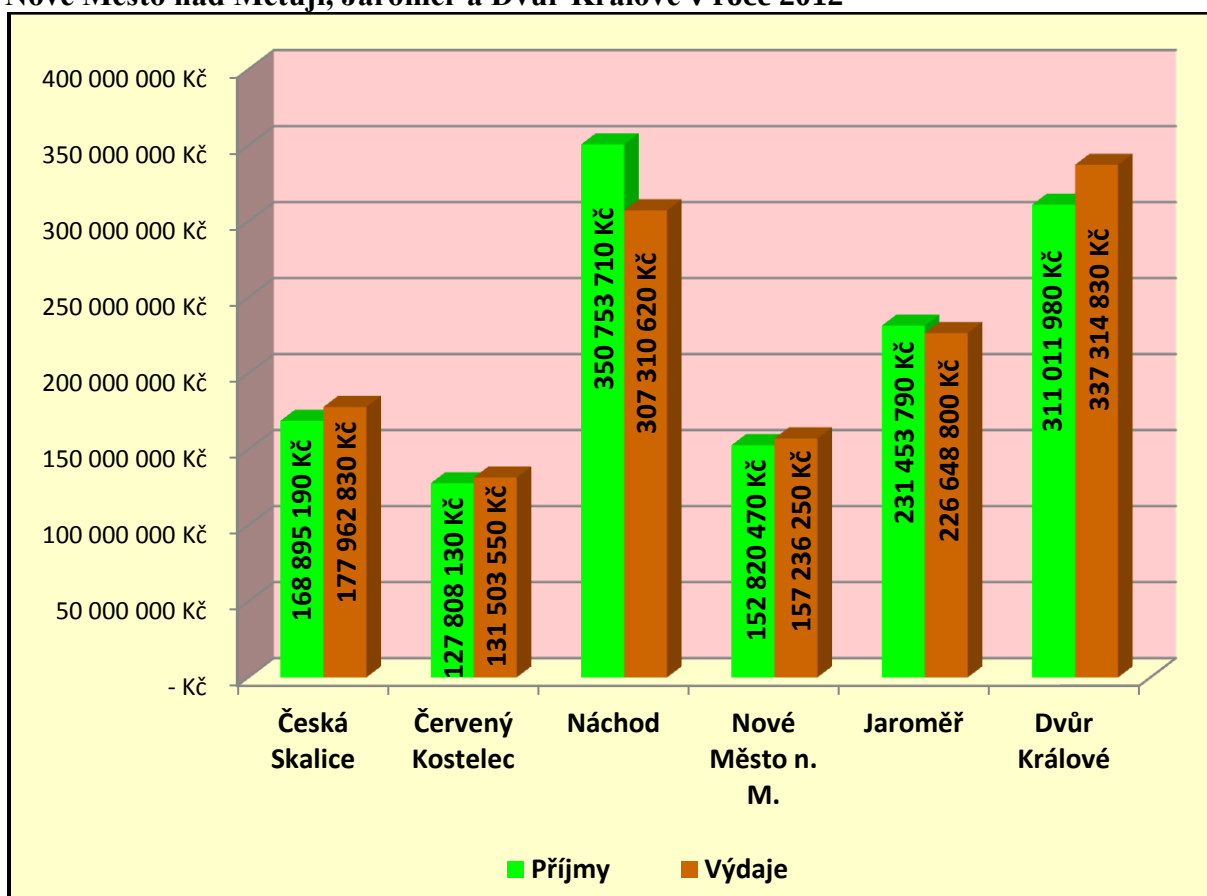
Graf č. 10: Vývoj příjmů a výdajů rozpočtu města Česká Skalice

Zdroj: MF ČR

Z údajů v Tab. č. 19 a v Grafu č. 10 vyplývá negativní skutečnost, že zatímco v roce 2010 město Česká Skalice hospodařilo s přebytkovým rozpočtem (kladné saldo ve výši 14.587.240,- Kč, tj. příjmy převyšovaly výdaje o 19,0 %), v následujících letech 2011 a 2012 město již hospodařilo s deficitním rozpočtem. Přitom v roce 2011 výdaje města převýšily jeho příjmy dokonce o 40.323.450,- Kč, tj. o 54,8 %. Takový způsob hospodaření s finančními prostředky z veřejných rozpočtů v dnešních podmínkách České republiky celkově koresponduje s dlouhodobě neudržitelným, vysokým zadlužením státu, krajů i většiny obcí.

Graf č. 11: Srovnání příjmů a výdajů měst Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř a Dvůr Králové v roce 2012

Zdroj: MF ČR

Z Grafu č. 11 je patrné, že pouze města Náchod a Jaroměř hospodařily v roce 2012 s přebytkovými rozpočty (Náchod měl kladné saldo ve výši 43.443.090,- Kč, tj. příjmy převyšovaly výdaje o 14,1 %; Jaroměř měla kladné saldo ve výši 4.804.990,- Kč, tj. příjmy převyšovaly výdaje o 2,1 %), zatímco města Česká Skalice, Červený Kostelec, Nové Město nad Metují a Dvůr Králové nad Labem měly příjmy svých rozpočtů nižší než výdaje (Dvůr Králové nad Labem měl největší záporné saldo ve výši – 26.302.850,- Kč, tj. výdaje převyšovaly příjmy o 8,5 %).

Tab. č. 20: Vývoj skutečných rozpočtů města Česká Skalice pravidelně schvalovaných samosprávou

	2000 (Kč)	2005 (Kč)	2010 (Kč)	2011 (Kč)	2012 (Kč)
Daňové příjmy	28.857.642,-	43.250.062,-	46.283.745,-	46.048.372,-	45.453.092,-
Nedaňové příjmy	22.720.007,-	16.104.911,-	17.076.221,-	16.990.700,-	17.123.884,-
Přijaté transfery	12.233.765,-	12.363.364,-	12.704.216,-	8.968.516,-	105.328.875,-
Kapitálové příjmy	3.053.925,-	2.067.062,-	15.899.924,-	2.277.916,-	1.711.778,-
PRÍJMY CELKEM	66.865.339,-	73.785.399,-	91.964.106,-	74.285.504,-	169.617.629,-
Služby pro obyvatelstvo	27.883.317,-	29.781.428,-	39.466.256,-	45.026.991,-	39.840.711,-
Průmysl a ostatní odvětví hospodářství	31.787.153,-	22.621.011,-	32.670.357,-	63.800.693,-	134.824.712,-
Sociální věci a politika zaměstnanosti	6.229.875,-	9.302.178,-	2.950.217,-	3.349.923,-	1.679.707,-
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	362.441,-	207.637,-	200.004,-	226.772,-	167.683,-
Bezpečnost státu a právní ochrana	1.812.072,-	1.915.948,-	2.089.976,-	2.204.571,-	2.172.454,-
VÝDAJE CELKEM	68.074.858,-	63.828.202,-	77.376.810,-	114.608.950,-	178.685.267,-
Přebytek minulých let	20.945.016,-	-2.693.197,-	2.068.379,-	-376.151,-	-6.969.505,-
Splátky půjček	10.720.000,-	7.264.000,-	11.816.000,-	4.393.660,-	106.629.417,-
Přijaté půjčky	2.600.000,-	–	–	45.093.257,-	122.449.899,-
FINANCOVÁNÍ CELKEM	12.825.016,-	-9.957.197,-	-9.747.621,-	40.323.446,-	8.850.977,-

Zdroj: Město Česká Skalice

Tab. č. 21: Zůstatky bankovních účtů a nesplacené úvěry

	2000 (Kč)	2005 (Kč)	2010 (Kč)	2011 (Kč)	2012 (Kč)
Zůstatky bankovních účtů	100.563.666,-	3.735.846,-	3.969.000,-	4.363.063,-	11.343.502,-
Nesplacené úvěry	61.680.000,-	25.360.000,-	5.555.000,-	46.254.597,-	62.075.079,-

Zdroj: Město Česká Skalice

Rozpočtové příjmy města Česká Skalice se mezi roky 2000 a 2012 zvýšily o 102.752.290,- Kč, tj. o 153,7 %. Největší podíl na tomto nárůstu představovaly přijaté transfery, které se zvýšily o 93.095.110,- Kč, tj. o 761,0 %. Rozpočtové výdaje města Česká Skalice mezi roky 2000 a 2012 vzrostly o 110.610.409,- Kč, tj. o 162,5 %. Největší nárůst zaznamenaly výdaje do oblasti průmyslu a ostatních odvětví hospodářství, které se zvýšily o 103.037.559,- Kč, tj.

o 324,1 %. Oproti tomu výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti poklesly o 4.550.168,- Kč, tj. o 73,0 % a výdaje do oblasti zemědělství, lesního hospodářství a rybářství se snížily o 194.758,- Kč, tj. o 53,7 %.

Jednoznačně negativní tendencí posledních let v České republice je kontinuální pokles daňových příjmů obcí a měst. Z dlouhodobého hlediska udržitelného hospodaření obcí a měst by bylo velmi nepříjemné, pokud by i v dalších letech pokračoval trend propadu podílu daňových příjmů na celkových příjmech. Městský rozpočet by se v důsledku takového vývoje postupně stával podstatně závislejším na transferech (v podstatě na dotacích) a na investičních příspěvcích, jejichž přísun nemusí být pravidelný a spolehlivý. Vzhledem k nutnosti vyváženého rozvoje ekonomického, sociálního a environmentálního pilíře udržitelnosti je zásadním nedostatkem snižování rozpočtových výdajů města Česká Skalice na sociální věci a politiku zaměstnanosti a do oblasti zemědělství, lesního hospodářství a rybářství.

Vláda České republiky přijala dne 12. listopadu 2008 usnesení č. 1395 o monitoringu hospodaření obcí a o zrušení usnesení vlády ze dne 14. dubna 2004 č. 346, o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby, které bylo změněno usnesením vlády ČR ze dne 29. září 2010 č. 695 a usnesením vlády ČR ze dne 3. října 2012 č. 722. Podle tohoto usnesení provede ministerstvo financí každoročně z předložených finančních a účetních výkazů, výpočet soustavy informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) za všechny obce a vyhodnotí výsledky výpočtu. Poprvé byla soustava informativních a monitorujících ukazatelů vypočítána za rozpočtový rok 2008.

Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU)

A. Informativní ukazatele

- 1) Počet obyvatel obce
- 2) Příjem celkem (po konsolidaci)
- 3) Úroky
- 4) Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků
- 5) Dluhová služba celkem
- 6) Ukazatel dluhové služby (v %)
- 7) Aktiva celkem
- 8) Cizí zdroje

- 9) Stav na bankovních účtech celkem
- 10) Úvěry a komunální dluhopisy
- 11) Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy
- 12) Zadluženost celkem
- 14) Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)
- 15) 8-leté saldo
- 16) Oběžná aktiva
- 17) Krátkodobé závazky

B. Monitorující ukazatele

- 13) Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)
- 18) Celková (běžná) likvidita

Obce, jejichž ukazatel celkové likvidity bude k 31. 12. daného roku v intervalu $<0; 1>$ a zároveň podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25 %, budou osloveny dopisem ministra financí a požádány o zdůvodnění tohoto stavu a o stanovisko zastupitelstva dané obce. Ministerstvo financí bude, po obdržení vyjádření daných obcí, informovat vládu České republiky o výsledku monitoringu hospodaření obcí za příslušný rok. Ministerstvo financí také vyhodnotí hospodaření ostatních obcí (vč. jimi zřízených příspěvkových organizací) s ukazatelem celkové likvidity v intervalu $<0; 1>$ s pomocí výše uvedených ukazatelů, přičemž pozornost bude věnována zejména těm obcím, které se v tomto intervalu vyskytly opakovaně. Obcím, u nichž budou i po vyhodnocení všech dostupných podkladů identifikovány vážné problémy s jejich platební schopností, bude ze strany Ministerstva financí, ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, nabídnuta pomoc, spočívající v analýze vzniklých problémů a návrhu doporučení, jak postupovat při jejich řešení.

Dluhová služba

- úroky (položka 5141 rozpočtové skladby);
- splátky jistin a dluhopisů (položky 8xx2 a 8xx4 rozpočtové skladby);
- splátky leasingu (položka 5178 rozpočtové skladby).

Dluhová základna

- daňové příjmy po konsolidaci (třída 1 rozpočtové skladby);
- nedaňové příjmy po konsolidaci (třída 2 rozpočtové skladby);

- přijaté dotace – finanční vztah (položky 4112 a 4212 rozpočtové skladby).

Dluhová služba se poměřuje ke skutečnému objemu dluhové základny za uplynulý kalendářní rok. Výsledkem poměru je „**ukazatel dluhové služby**“:

$\frac{\text{dluhová služba}}{\text{dluhová základna}} \times 100 = \text{ukazatel dluhové služby (\%)}$
--

Ukazatel dluhové služby je jedním z indikátorů, jež sleduje hospodaření obce a její schopnost vypořádávat se svými finančními závazky. Indikátor poukazuje na množství prostředků, které obec musí každý rok vynakládat na splácení svých závazků a do jisté míry je ovlivněn velikostí obce a příjmovou stránkou jejího rozpočtu. Menší obce s nižším rozpočtem budou mít při nižší hodnotě ukazatele dluhové služby větší potíže se splácením než obce větší, které mají ukazatel dluhové služby vyšší. Důležitý je pro obec trend vývoje tohoto ukazatele, nikoliv jedna hodnota, která může odrážet jednu nákladnou investici, na kterou si obec vzala úvěr (viz Tab. č. 22).

Tab. č. 22: Vývoj informativních a monitorujících ukazatelů hospodaření města Česká Skalice

Název ukazatele		Číslo ukazatele	2008	2009	2010	2011	2012
Počet obyvatel města		1	5 428	5 348	5 319	5 283	5 201
Příjem celkem (po konsolidaci)		2	84.458,00 tis. Kč	81.263,00 tis. Kč	91.231,66 tis. Kč	73.553,06 tis. Kč	168.895,2 tis. Kč
Úroky		3	173,00 tis. Kč	151,00 tis. Kč	212,35 tis. Kč	296,85 tis. Kč	843,25 tis. Kč
Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků		4	8.584,00 tis. Kč	23.694,00 tis. Kč	11.816,00 tis. Kč	4.393,66 tis. Kč	106.629,4 tis. Kč
Dluhová služba celkem	3+4	5	8.757,00 tis. Kč	23.845,00 tis. Kč	12.028,35 tis. Kč	4.690,51 tis. Kč	107.472,7 tis. Kč
Ukazatel dluhové služby	5 : 2	6	10,37 %	29,34 %	13,18 %	6,38 %	63,63 %
Aktiva celkem		7	736.464,0 tis. Kč	577.583,0 tis. Kč	631.774,0 tis. Kč	577.612,7 tis. Kč	1.010.423 tis. Kč
Cizí zdroje		8	15.725,00 tis. Kč	21.791,00 tis. Kč	21.837,00 tis. Kč	80.245,78 tis. Kč	177.947,4 tis. Kč
Stav na bankovních účtech celkem		9	0,00	2.068,00 tis. Kč	10.898,00 tis. Kč	8.715,41 tis. Kč	16.839,27 tis. Kč
Úvěry a komunální dluhopisy		10	7.571,00 tis. Kč	17.271,00 tis. Kč	5.555,00 tis. Kč	46.254,60 tis. Kč	62.075,08 tis. Kč
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy		11	8.154,00 tis. Kč	100,00 tis. Kč	0,00	0,00	0,00
Zadluženost celkem	10+11	12	15.725,00 tis. Kč	17.371,00 tis. Kč	5.555,00 tis. Kč	46.254,60 tis. Kč	62.075,08 tis. Kč
Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům	8 : 7	13	2,14 %	3,77 %	3,46 %	13,89 %	17,61 %
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích	12 : 8	14	100,00 %	79,72 %	25,44 %	57,64 %	34,88 %
Cizí zdroje na 1 obyvatele 8-leté saldo (od roku 2012)	8 : 1	15	2,90 tis. Kč	4,07 tis. Kč	4,11 tis. Kč	15,19 tis. Kč	-20.519,72 tis. Kč
Oběžná aktiva		16	8.311,00 tis. Kč	10.537,00 tis. Kč	21.495,00 tis. Kč	22.250,60 tis. Kč	122.281,9 tis. Kč
Krátkodobé závazky		17	5.067,00 tis. Kč	4.520,00 tis. Kč	16.140,00 tis. Kč	33.824,78 tis. Kč	18.982,83 tis. Kč
Celková likvidita *	16 : 17	18	1,64	2,33	1,33	0,66	6,44

Poznámka: * Obce, u nichž je ukazatel celkové likvidity v intervalu $<0; 1>$ a zároveň je podíl jejich cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25 % včetně, jsou osloveny dopisem ministra financí.

Zdroj: MF ČR; ÚFIS – Monitoring hospodaření obcí

Zvýšení celkové zadluženosti v letech 2011 a 2012 a nárůst ukazatele dluhové služby mezi roky 2011 a 2012 o 57,25 procentního bodu jsou dlouhodobě neudržitelné.

7. Infrastruktura

7.1 Technická infrastruktura

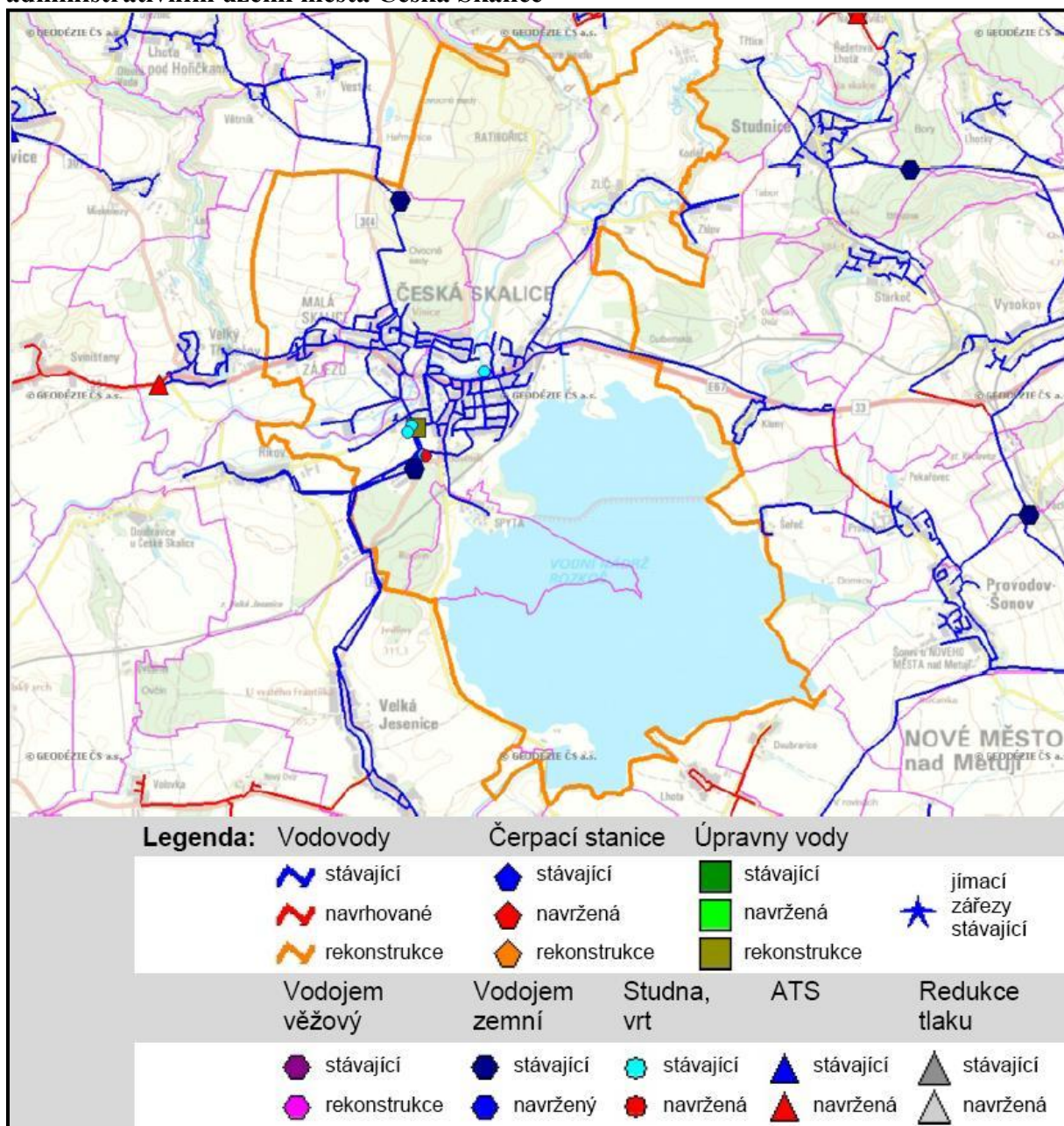
Elektrickou energií je území města Česká Skalice zásobováno prostřednictvím nadzemního elektrického vedení VVN 110 kV z nadřazené elektrické přenosové soustavy (jejímž provozovatelem je v souladu s ustanoveními zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů /energetický zákon/, ve znění pozdějších předpisů, ČEPS, a. s.) a z transformovny TR 400/110 kV Neznášov. Součástí elektrické přenosové soustavy jsou na administrativním území města i větve nadzemního elektrického vedení VN 35 kV, ke kterým jsou jednotlivé trafostanice uvnitř zastavěného území připojeny zokruhovanými kabelovými rozvody. Na administrativním území města Česká Skalice je celková délka nadzemního elektrického vedení VVN 110 kV 7,625 km a nadzemního elektrického vedení VN 35 kV 30,137 km. V příštích letech bude pro rozvoj města Česká Skalice určitým limitujícím faktorem koridor nadzemního elektrického vedení VVN 2x 110 kV TR Neznášov – Jaroměř – Česká Skalice – TR Náchod (TE3p) vymezený v Zásadách územního rozvoje (ZÚR) Královéhradeckého kraje, které byly vydány Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje dne 8. září 2011 a nabýly účinnosti dne 16. listopadu 2011.

Celé urbanizované území města Česká Skalice je dostatečně vybaveno **systémem veřejného osvětlení**, který se skládá z kabelového rozvodu a 630 ks světelných bodů se svítidly s vysokotlakými sodíkovými výbojkami.

Vodohospodářskou infrastrukturu v České Skalici a v místních částech Spyta, Zájezd a Zlích a v obci Velký Třebešov provozuje společnost Českoskalické vodárny, s. r. o., která vznikla v roce 2005 a je stoprocentně vlastněna Městem Česká Skalice, jako jediným podílníkem. Vodohospodářská infrastruktura je výhradně v majetku Města Česká Skalice a Českoskalické vodárny, s. r. o. ji provozují v rámci provozního modelu spolupráce. V daném modelu provozovatel zajišťuje veškerou činnost související s provozem vodohospodářské infrastruktury, do níž patří vodovody, kanalizace a čistírna odpadních vod. Provozovatel nese veškeré provozní náklady, svými zaměstnanci nebo prostřednictvím subdodavatelů vykonává obsluhu, údržbu a opravy vodovodů a kanalizací a také vybírá vodné a stočné. Vlastníkovi vodárenské infrastruktury, Městu Česká Skalice, platí za užívání infrastrukturního majetku

nájemné. Vlastníkovi plyne i veškerý případný zisk, který Českoskalické vodárny svojí činností vyprodukují. Vlastník pak z těchto prostředků a i rozpočtu města zajišťuje obnovu a rozvoj infrastrukturního majetku. To znamená, že ze zdrojů, kterými jsou v první řadě nájemné, zisk, dále pak státní dotace a dotace z fondů EU, financuje rekonstrukce stávajících vodárenských zařízení a výstavbu nových. Významným právem vlastníka je schvalovat provozovatelem předloženou cenu vodného a stočného. Výhodou provozního modelu je skutečnost, že provoz je jednoznačně oddělen od investic a to umožňuje vlastníkovi prostřednictvím podmínek stanovených v provozní smlouvě účinnou kontrolu činnosti provozovatele ve vztahu k provozovanému majetku. Hlavní činností společnosti Českoskalické vodárny, s. r. o. je provozování vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu, výroba a dodávka pitné vody, vyhledávání poruch na vodovodní síti, vytyčování vodovodů a drobná stavební činnost. Obyvatelé i ostatní odběratelé jsou zásobováni vodou z Vodovodu Česká Skalice, který je součástí Skupinového vodovodu Česká Skalice. Vodou z veřejného vodovodu bylo v roce 2008 zásobováno celkem 4 923 trvale bydlících obyvatel, tj. 95,1 % z celkového počtu trvale bydlících obyvatel České Skalice. Počet vodovodních přípojek byl 1 446. Celková délka sítě veřejného vodovodu na administrativním území města v současnosti činí 37,88 km. Současný stav vodovodních řadů odpovídá platným normám po stránce vnitřních průměrů potrubí a zajištění požárního odběru. Z hlediska technického zajištění není současný vodovod rozpásmován a celý je v jednom tlakovém pásmu. Vodovod je zaveden do všech částí zásobovaných obcí a sídelních jednotek. Vodovod je napojen na radiový dispečink provozovatele vodovodu. Obyvatelé nenapojení na veřejný vodovod využívají vodu z domovních studní.

Mapa č. 3: Vodovodní síť, další vodohospodářská infrastruktura a zdroje vody na administrativním území města Česká Skalice

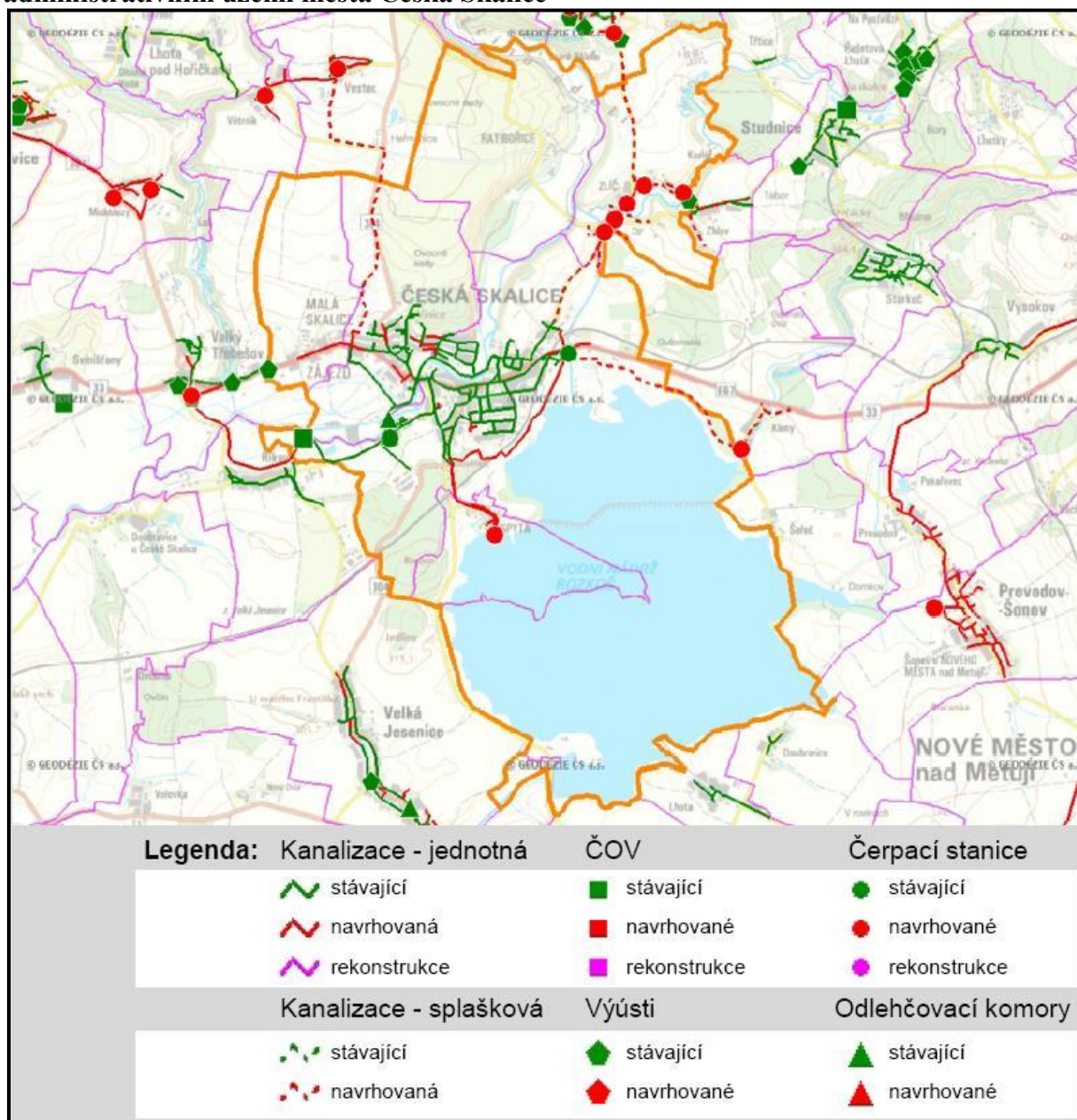
Zdroj: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje, 2008

Zdroj pitné vody – vodovod Česká Skalice je zásoben pitnou vodou z akumulace vodojemu Skaličan 650 m³ s d. v. 285,6 m n. m., kam přitéká voda ze skupinového vodovodu Teplice nad Metují – Náchod – Bohuslavice. Z vodojemu je veden příváděcí řad do úpravný vody, kde je smíchána s podzemní vodou z vrtu J-9 a kde je následně provedena chlorace a oxidace železnatých sloučenin (Fe²⁺) s odstraněním vločkovité suspenze jednostupňovou separací. Měsíčně je monitorována přítomnost TCE a PCE (dosud negativní). Odtud je upravená voda čerpána přes rozvodnou síť do hlavního vodojemu V Sadech 2 000 m³ s d. v. 351,5 m n. m a následně rozvodnými řady dodávána do spotřebitelské sítě. Studna Pivovarská je v trvalém

provozu a dodává vodu do vodojemu V Sadech přes síť. Množství vody v jímacích objektech je pro současný i výhledový stav obyvatel města Česká Skalice dostatečné. Objem akumulované vody ve vodojemech zabezpečí pokrytí minimálně 60 % maximální denní potřeby vody. Kvalita pitné vody je po aplikaci hygienických opatření v úpravně vody v České Skalici plně v souladu s požadavky vyhlášky č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů. V případě havárie na některém z jímacích objektů Skupinového vodovodu Česká Skalice, bude nouzové zásobování připojených obyvatel zajišťováno druhým nepoškozeným zdrojem. V případě větších poruch nebo havárií na vodovodním systému bude nouzové zásobování připojených obyvatel pitnou vodou zajištěno dodávkou pitné vody přivaděčem ze Skupinového vodovodu Teplice nad Metují – Náchod – Bohuslavice, příp. dovozem vody ze zdroje Černčice vrtu LT-4 (cca 9 km). Pro nouzové zásobování budou využívány i domovní studny, pokud v nich bude zdravotně nezávadná voda, a to i v omezené kapacitě.

Odpadní a srážkové vody jsou z města Česká Skalice odváděny systémem jednotné veřejné kanalizace, který vznikl a vyvíjel se současně s rozvojem města. Vlastníkem kanalizační sítě a centrální čistírny odpadních vod (ČOV) je město Česká Skalice. Provozovatelem kanalizační infrastruktury i ČOV je společnost Českoskalické vodárny, s. r. o. Kanalizační síť sestává z páteřních stok „A“ (z betonu DN 800-1 400 a kameniny DN 300-400 v délce 0,869 km), „B“ (z betonu DN 1 200-1 400 v délce 0,512 km), „C“ (z kameniny DN 300-600 a z betonu DN 800-1 400 v délce 1,959 km) a „D“ (z kameniny DN 300-600 a z betonu DN 800-1 000 v délce 0,835 km), k nimž jsou napojeny ostatní stoky. Na ČOV jsou odpadní vody dopravovány tlakovým potrubím z čerpací stanice. Na kanalizační síti jsou použity trouby o průměrech 300–1 200 mm většinou betonové, ale je zde použito i potrubí z kameniny a PVC.

Mapa č. 4: Síť jednotné veřejné kanalizace a další kanalizační infrastruktura na administrativním území města Česká Skalice

Zdroj: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje, 2008

Mechanicko-biologická ČOV měla kapacitu podle množství vyprodukovaného znečištění až 7 650 EO a byla vybudována na vstupní denní znečištění 459 kg BSK₅ a na průměrný přítok 2 680 m³ odpadních vod. V minulých letech byla provedena intenzifikace ČOV na cílový stav 10 000 EO a vstupní denní znečištění 600 kg BSK₅. Odpadní voda je na ČOV čerpána tlakovou kanalizací z čerpací stanice na kanalizačním přivaděči „A“ s hrubým čištěním. Před čerpací stanicí na stoce A je boční odlehčovač. Mechanické čištění je na ČOV situováno ve sdruženém objektu s dmychárnou. Hlavní technologická linka sestává ze vzájemně propojených nádrží denitrifikace, nitrifikace a separace. Odvodněný, aerobně stabilizovaný

kal odpovídá svými jakostními ukazateli požadavkům ČSN 46 5735 na kompostovaný substrát, je možno jej využívat v zemědělství ke hnojení pozemků.

Na systém jednotné veřejné kanalizace s koncovou centrální ČOV je napojeno 4 816 trvale bydlících obyvatel, tj. 93,0 % z celkového počtu trvale bydlících obyvatel České Skalice. Celková délka sítě jednotné veřejné kanalizace na administrativním území města činí 24,453 km. Odpadní vody z nemovitostí, které nejsou napojeny na kanalizační síť, jsou ze septiků a jímek odváženy na likvidaci do centrální městské ČOV. Počet septiků a jímek, jejich stáří ani technický stav není znám.

Zásobování pitnou vodou a odvádění odpadních vod je prováděno v souladu s ustanoveními zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů, a s ustanoveními vyhlášky č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů.

Zemním plynem je administrativní území města Česká Skalice zásobováno z vysokotlakého plynovodu Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř – Kleny – Náchod – Broumov, a z VTL odbočky Kleny – Červený Kostelec – Trutnov – Vrchlabí. Stupeň plynofikace města převyšuje 50 %, v okolních obcích pak je střední až nižší. Dodávka zemního plynu odběratelům se uskutečňuje středotlakými plynovody z VTL/STL regulačních stanic, které jsou rozmístěny po území kraje. V příštích letech bude pro rozvoj města Česká Skalice určitým limitujícím faktorem koridor pro přeložku VTL plynovodu Česká Skalice a VTL plynovod DN 300 pro připojení regulační stanice (TP1) + VTL/STL regulační stanice Česká Skalice (TR1), tzv. Severní trasa, vymezený v ZÚR Královéhradeckého kraje.

Telekomunikace – zájmové území je plně pokryto kabelovými i vzdušnými telekomunikačními sítěmi.

7.2 Dopravní infrastruktura

V souladu s ustanoveními zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, je silniční infrastruktura tvořena pozemními komunikacemi, tj. dopravními cestami určenými k užití silničními a jinými vozidly a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti. Tyto pozemní komunikace se dělí do následujících kategorií:

- a) dálnice;
- b) silnice;
- c) místní komunikace;
- d) účelové komunikace.

Silnice se podle svého určení a dopravního významu rozdělují do těchto tříd:

- a) silnice I. třídy, která je určena zejména pro dálkovou a mezistátní dopravu;
- b) silnice II. třídy, která je určena pro dopravu mezi okresy;
- c) silnice III. třídy, která je určena k vzájemnému spojení obcí nebo jejich napojení na ostatní pozemní komunikace.

Silnice I. třídy vystavěná jako rychlostní silnice je určena pro rychlou dopravu a je přístupná pouze silničním motorovým vozidlům, jejichž nejvyšší povolená rychlost není nižší, než stanoví zvláštní předpis. Rychlostní silnice má obdobné stavebně technické vybavení jako dálnice.

Místní komunikace je veřejně přístupná pozemní komunikace, která slouží převážně místní dopravě na území obce. Místní komunikace se rozdělují podle dopravního významu, určení a stavebně technického vybavení do těchto tříd:

- a) místní komunikace I. třídy, kterou je zejména rychlostní místní komunikace;
- b) místní komunikace II. třídy, kterou je dopravně významná sběrná komunikace s omezením přímého připojení sousedních nemovitostí;
- c) místní komunikace III. třídy, kterou je obslužná komunikace;
- d) místní komunikace IV. třídy, kterou je komunikace nepřístupná provozu silničních motorových vozidel nebo na které je umožněn smíšený provoz.

Účelová komunikace je pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s

ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků. Příslušný silniční správní úřad může na návrh vlastníka účelové komunikace a po projednání s příslušným orgánem Policie České republiky upravit nebo omezit veřejný přístup na účelovou komunikaci, pokud je to nezbytně nutné k ochraně oprávněných zájmů tohoto vlastníka.

Účelovou komunikací je i pozemní komunikace v uzavřeném prostoru nebo objektu, která slouží potřebě vlastníka nebo provozovatele uzavřeného prostoru nebo objektu. Tato účelová komunikace není přístupná veřejně, ale v rozsahu a způsobem, který stanoví vlastník nebo provozovatel uzavřeného prostoru nebo objektu. V pochybnostech, zda z hlediska pozemní komunikace jde o uzavřený prostor nebo objekt, rozhoduje příslušný silniční správní úřad.

K ochraně dálnice, silnice a místní komunikace I. nebo II. třídy a provozu na nich mimo souvisle zastavěné území obcí slouží silniční ochranná pásma. Silniční ochranné pásmo pro nově budovanou nebo rekonstruovanou dálnici, silnici a místní komunikaci I. nebo II. třídy vzniká na základě rozhodnutí o umístění stavby. Silničním ochranným pásmem se rozumí prostor ohraničený svislými plochami vedenými do výšky 50 m a ve vzdálenosti:

- a) 100 m od osy přilehlého jízdního pásu dálnice, rychlostní silnice nebo rychlostní místní komunikace anebo od osy větve jejich křižovatek; pokud by takto určené pásmo nezahrnovalo celou plochu odpočívky, tvoří hranici pásma hranice silničního pozemku;
- b) 50 m od osy vozovky nebo přilehlého jízdního pásu ostatních silnic I. třídy a ostatních místních komunikací I. třídy;
- c) 15 m od osy vozovky nebo od osy přilehlého jízdního pásu silnice II. třídy nebo III. třídy a místní komunikace II. třídy.

Souvisle zastavěné území obce pro účely určení silničního ochranného pásma musí splňovat tyto podmínky:

- a) na území je postaveno pět a více staveb;
- b) mezi jednotlivými stavbami, jejichž půdorys se pro tyto účely zvětší po celém obvodu o 5 m, nebude spojnice delší než 75 m. Spojnice tvoří rohy zvětšeného půdorysu jednotlivých staveb (u oblouků se použijí tečny). Spojnice mezi zvětšenými půdorysy staveb, spolu se stranami upravených půdorysů staveb, tvoří území.

Ochranné pásmo může být zřízeno s ohledem na stanovené podmínky pouze po jedné straně dálnice, silnice nebo místní komunikace I. a II. třídy.

V silničních ochranných pásmech lze jen na základě povolení vydaného silničním správním úřadem a za podmínek v povolení uvedených provádět stavby, které podle zvláštních předpisů vyžadují povolení nebo ohlášení stavebnímu úřadu, anebo provádět terénní úpravy, jimiž by se úroveň terénu snížila nebo zvýšila ve vztahu k niveletě vozovky.

Povolení se nevyžaduje pro stavby čekáren linkové osobní dopravy, zařízení tramvajových a trolejbusových drah, telekomunikačních a energetických vedení a pro stavby související s úpravou odtokových poměrů.

V silničním ochranném pásmu na vnitřní straně oblouku silnice a místní komunikace I. nebo II. třídy o poloměru 500 m a menším a v rozhledových trojúhelnících prostorů úrovnových křižovatek těchto pozemních komunikací se nesmí zřizovat a provozovat jakékoliv objekty, vysazovat stromy nebo vysoké keře a pěstovat takové kultury, které by svým vzrůstem a s přihlédnutím k úrovni terénu rušily rozhled potřebný pro bezpečnost silničního provozu. To neplatí pro lesní porosty s keřovým patrem zajišťující stabilitu okraje lesa. Strany rozhledových trojúhelníků se stanovují 100 m u silnice označené dopravní značkou jako silnice hlavní a 55 m u silnice označené dopravní značkou jako silnice vedlejší.

Administrativním územím města Česká Skalice prochází silnice I. třídy č. 33 (Hradec Králové – Jaroměř – Náchod – Polsko), která je jednou z nejvýznamnějších silničních tras v tomto kraji. Úsek mezi Hradcem Králové a Jaroměří je ponechán zcela ve stávající trase a vyřešení dopravní problematiky tohoto úseku se předpokládá realizací výstavby dálnice D11, kde by současná trasa plnila funkci doprovodné silnice k dálnici D11. Navazující úsek od Jaroměře po hraniční přechod je řešen vymezením koridorů pro řadu přeložek současné trasy mimo zastavěná území jednotlivých obcí, s cílem zlepšení stavu životního prostředí v obcích především snížením hlukové a imisní zátěže produkované automobilovou dopravou. Jsou to vymezení koridoru pro severní obchvat Jaroměře (DS6p) od navrhované křižovatky s dálnicí D11 až za obec Dolany, následuje vymezení koridoru pro jižní obchvat Svinišťan. Pro obě stavby byla zpracována dokumentace pro územní řízení, k nimž bylo při vymezení přihlédnuto. V prostoru Náchoda se vymezuje koridor pro přeložení trasy silnice do polohy severního obchvatu města (DS7p) a to z prostoru Vysokova po nové napojení na hraniční

přechod. Veškeré koridory přeložek sledují především snížení dopravního zatížení stávajících nevyhovujících průtahů zastavěným územím a uvedení trasy silnice do stavu odpovídajícího technickým normám a právním předpisům upravujícím provoz na pozemních komunikacích i ochranu životního prostředí a zdraví obyvatelstva. Všechny navrhované koridory jsou vedeny územím tak, aby zohledňovaly terénní a přírodní podmínky a zároveň i stávající zástavbu obcí a její možný budoucí rozvoj.

Přes území České Skalice dále vede silnice II. třídy č. 304 (Úpice – Hoříčky – Česká Skalice – Bohuslavice – Opočno – Týniště nad Orlicí). Jedná se o komunikaci nižšího dopravního významu, a proto je zde vymezen koridor pouze pro nové připojení na silnici I/11 (DS15p) na východním okraji Týniště nad Orlicí, tedy mimo centrální část města. V krátkém úseku zde prochází silnice II. třídy č. 633 (Česká Skalice – Zájezd – Velký Třebešov). Další komunikací je silnice III. třídy č. 3049 (Česká Skalice – Žernov – Červený Kostelec). Správu, údržbu a opravy těchto komunikací zajišťuje Královéhradecký kraj.

Na administrativním území města Česká Skalice se rovněž nachází cca 40 km místních komunikací, jejichž správu, údržbu a opravy zajišťuje obec ze svého rozpočtu. Celkové náklady na údržbu místních komunikací činí 1.786.324,- Kč za rok. Ze zákona vyplývá, že pokud je nějaká cesta prokazatelně používána již delší dobu neuzavřeným okruhem osob, tedy veřejností, tak se jedná o veřejně přístupnou účelovou komunikaci, i když není vedena v žádné evidenci. Součástí veřejné silniční sítě je také 12 zděných nebo betonových mostů. Ve vlastnictví města Česká Skalice jsou 3 mosty. Celková délka účelových komunikací na administrativním území města Česká Skalice není známa a jejich síť zatím není zmapována. Správu, údržbu a opravy těchto komunikací zajišťují jejich vlastníci.

V souladu s ustanovením § 9 odst. 4 zákona č. 13/1997 Sb. vymezuje podrobnosti k péči vlastníka pozemní komunikace o místní komunikaci vyhláška č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 5 odst. 1 vyhlášky č. 104/1997 Sb. je základní evidencí komunikací pasport, který vedou jejich správci. Ustanovení § 5 odst. 3 pak stanoví, že nejmenší rozsah evidence místních komunikací zahrnuje délku místních komunikací I. až III. třídy v km, počet a celkovou délku mostů na nich v km a objem finančních prostředků vynaložených na jejich výstavbu a zvláště na jejich údržbu.

Pasport místních komunikací umožňuje mimo jiné spolehlivé rozlišování mezi účelovými a místními komunikacemi, což je z hlediska běžného života obce a udržování optimálního funkčního stavu silniční infrastruktury nesporně důležité. Místní komunikace jsou všechny ze zákona ve vlastnictví obce a mají čistě veřejnoprávní režim. Odstraňování pevných překážek, stanovování místní úpravy provozu na nich i další úkony jsou prakticky zcela v dispozici správních orgánů. Naproti tomu účelové komunikace mohou patřit jakékoliv fyzické nebo právnické osobě. Jejich režim je převážně soukromoprávní a většina rozhodnutí o nich spočívá v rukou jejich vlastníka. To však neznamená, že komunikace není veřejně přístupná.

Město Česká Skalice má zpracován podrobný pasport místních komunikací, ale nemá zpracovaný podrobný pasport veřejných účelových komunikací, které jsou v jeho vlastnictví. Pro účely plánování dalšího rozvoje města a také pro snadnější řešení případných sporů mezi vlastníky by bylo vhodné pasport účelových komunikací v příštích letech zpracovat.

Přes město prochází nadregionální železniční trať 032 Jaroměř – Česká Skalice – Červený Kostelec – Trutnov, na níž je zhruba 800 m od centra železniční stanice Česká Skalice. Trať je v majetku státu a v souladu s ustanoveními § 21 zákona č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy, státní organizaci Správa železniční dopravní cesty a o změně zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, ji spravuje státní organizace Správa železniční dopravní cesty (SŽDC, s. o.). Část spojů zajišťuje dálkovou dopravu mezi Prahou – Českou Skalici a Trutnovem.

Nejbližší mezinárodní dopravní letiště je v Pardubicích (50 km). Pro sportovní, ultralehká letadla a vyhlídkové lety slouží veřejné vnitrostátní letiště v Jaroměři – Josefově (14 km) a v Novém Městě nad Metují (12 km).

Výrazný rozvoj nemotorových způsobů dopravy (zejména rekreační cyklistické a inline) vede v posledních 15 letech k vytváření potřebné infrastruktury s cyklotrasami vyznačenými na existujících komunikacích a s nově vybudovanými cyklostezkami. Administrativním územím města Česká Skalice nebo v jeho okolí procházejí následující cyklotrasy:

- Okruh kolem České Skalice – cyklotrasa KČT č. 4018, 4055, 4056: Česká Skalice – Ratibořice – Slatinský mlýn – Červená Hora – Všeliby – Řešetova Lhota – Náchod –

Václavice – Šonov – Provodov – Kleny – Dubno – Zlích – Ratibořice – Česká Skalice.
Délka trasy je 31,7 km.

- Cyklotrasa Po stopách bojů prusko-rakouské války 1866 – KČT č. 4055, 4056: Ratibořice – Rýzmburk – Červená Hora – Vysokov – Branka – Václavice – Provodov – Šonov – Kleny – Dubno – Zlích – Ratibořice – Česká Skalice. Délka trasy je 35 km.
- Okruh Boženy Němcové – cyklotrasa KČT č. 4018: Ratibořice – Slatinský mlýn – Havlovice – Devět Křížů – Červený Kostelec – Špínka – Řešetova Lhota – Třtice – Studnice – Zlích – Česká Skalice – Ratibořice. Délka trasy je 37,2 km.
- Cyklotrasa Česká Skalice – okruh kolem Rozkoše. Délka trasy je 22,6 km.

Infrastruktura pro pěší dopravu je v současnosti v České Skalici vybudována a udržována v rozsahu odpovídajícím počtu obyvatel a rozmístění objektů v urbanizovaném území. V majetku, resp. ve správě obce bylo ke 31. 12. 2012 celkem 30,65243 km chodníků a náklady na jejich údržbu činí 1.158.324,- Kč za rok. V příštích letech lze v souvislosti s další plánovanou rezidenční a jinou zástavbou očekávat nárůst délky infrastruktury pro pěší a tím také zvýšení výdajů z obecního rozpočtu potřebných na její údržbu, opravy a modernizaci.

8. Služby, vzdělávací soustava, kulturní a sportovní zařízení

8.1 Komunální služby

Komunální služby pro Českou Skalici, Malou Skalici, Zájezd, Zlích, Splytu a Ratibořice zajišťuje Odbor technických služeb města. Mezi jeho hlavní činnosti patří zejména:

- oprava, údržba, provoz, revize a rozšiřování sítě veřejného osvětlení;
- údržba, ošetřování, obnova a výsadba veřejné zeleně;
- čištění, drobné opravy a zimní údržba místních komunikací (cca 40 km), obnova jejich dopravního značení a dalších součástí (zábradlí, obrubníky, přechody, zastávky, parkoviště, čištění kanálových vpustí apod.);
- pravidelný svoz odpadků z odpadkových košů, oprava, údržba a výroba nových košů;
- operativní odstraňování černých skládek;
- svoz a likvidace odpadu z prořezů veřejné zeleně a z určených úložišť od občanů;

- odstraňování následků živelných pohrom (např. pravidelné uvolňování naplavených klád od mostu u zahrádkářů, úklid města po silném větru, úklid bahna z komunikací, atd.);
- výroba, údržba a osazování parkových laviček, přístřešků pro orientační mapy a plakátovací plochy;
- výroba, výměna a aktualizace označků svozových míst tříděného odpadu;
- údržba a doplňování kontejnerů na posypový materiál;
- soustavná péče o čistotu města;
- dle možností se technické služby podílí na opravách a údržbě zařízení v majetku města (budovy, mosty technická zařízení, pozemky, atd.);
- v převážné míře opravují a udržují vlastní stroje a dopravní prostředky;
- poskytují služby a dopravu pro „cizí“ odběratele z důvodu maximálního využití vozového parku, zajišťují prodej popelnic apod.;
- pravidelný svoz a rozvoz prádla (Scolarest, Mateřská škola Boženy Němcové, ZŠ Hoříčky);
- pravidelná údržba a kontrola včetně revizí všech vyhrazených technických zařízení v užívání technických služeb;
- další práce a akce zadané vedením městského úřadu;
- správa a údržba městského hřbitova v Klicperově ulici;
- správa a údržba sportovního areálu na Žižkově kopci;
- správa a údržba sběrného dvora v Zelené ulici.

V rámci své činnosti TS provádějí svépomocí renovaci příslušenství a materiálu potřebného k zajištění spolehlivého a hospodárního provozu vozidel, mechanizačních prostředků a zařízení města. S touto činností souvisí skladování zásob ve větší míře potřebných pro zajištění údržby MK, VO, čištění města, oprav vozidel apod. S účinností od 1. 1. 2001 došlo ke sloučení dosavadní správy budov na TS a bytového odboru měst. Tím vznikla bytová správa, která je nyní součástí TS a zabezpečuje veškerou možnou údržbu bytového fondu a ostatních budov města. Technické služby poskytují za úhradu dopravu, mechanizační prostředky i jiné práce (zednické, truhlářské, zámečnické, elektrikářské). TS nabízejí své služby tak, že vzájemnou spoluprací jednotlivých drobných řemeslných útvarů je řešitelný jakýkoliv problém ve všech oblastech technického zabezpečení.

8.2 Komerční služby

Komerční služby poskytuje v České Skalici veřejnosti dosti široké spektrum podnikatelských subjektů. Patří sem např. zednické a instalatérské práce, rekonstrukce bytů a staveb, štukatérské služby, prodej a pokládka podlahových krytin, malířské a natěračské služby, instalace a servis plynových zařízení, kominické služby, zahradnické služby, autoservis a autodoprava, krejčovské služby, kadeřnické a holičské služby, finanční poradenství a účetnictví, typografické a reklamní služby, aj. Běžné zboží denní potřeby nabízejí prodejny Konzum market, Penny Market, Diskontní prodejna Plus, Verner potraviny, Řeznictví – uzenářství Jan Středa, Řeznictví – uzenářství Delikat a několik dalších. Zvláštní obchodní zařízení, které by spotřebitelům nabízelo zemědělské, ovocnářské a jiné obdobné produkty z regionu se v obci nenachází. Služby pohostinství zajišťují Restaurace Zlích, Restaurace a kavárna Sokolovna, Pivnice Ruchadlo Zájezd, Restaurace U Konvalinků, Restaurace Valentýna, Restaurace Ronox, Restaurace Zlatá hvězda, Motel Edison, Restaurace U Slunce, Restaurace Zanzibar, Restaurace, kavárna a vinárna Babiččina zahrádka, Restaurace a penzion Barunka, Restaurace Tropical. V podstatě jsou nabídkou pokryty základní potřeby, které mohou obyvatelé města pociťovat nahodile, akutně nebo naopak v pravidelných časových intervalech.

8.3 Zdravotnictví a sociální služby

K 31. 12. 2012 poskytovala ve městě Česká Skalice zdravotnické služby následující zařízení:

- 3 samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé;
- 1 detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé;
- 2 samostatné ordinace praktického lékaře pro děti a dorost;
- 4 samostatné ordinace praktického lékaře – stomatologa;
- 1 detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře – gynekologa;
- 3 samostatné ordinace odborného lékaře specialisty;
- 2 detašovaná pracoviště samostatné ordinace odborného lékaře specialisty;
- 3 ostatní samostatná zařízení;
- 2 zařízení lékárenské péče.

Pohotovostní služba pro děti je dostupná v Městské nemocnici Dvůr Králové, a. s. nebo v Oblastní nemocnici Trutnov, a. s. Lékařská služba první pomoci pro dospělé je v Oblastní

nemocnici Náchod (dolní areál, pavilon B). Stomatologickou pohotovost na Českoskalicku a Jařoměřsku poskytuje skupina lékařů – stomatologů podle rozpisu v České Skalici (4 ordinace), v Jaroměři a Jaroměři – Josefově (5 ordinací) a ve Velkém Třeběšově (1 ordinace).

Sociální služby starým občanům poskytuje Domov pro seniory a občanům se zdravotním postižením Ústav sociální péče.

Nabídka zdravotnických a sociálních služeb ve městě Česká Skalice zcela odpovídá standardu podobně velkých měst v České republice.

8.4 Zařízení vzdělávací soustavy

Mateřská škola J. A. Komenského, Česká Skalice je příspěvkovou organizací města. Mateřská škola zajišťuje celodenní péči o děti v předškolním věku 3 – 6 (7) let. Nejvyšší povolený počet dětí v mateřské škole je 202. Školní jídelna fungující při mateřské škole má nejvyšší povolený počet stravovaných 260. Základní škola s nejvyšším povoleným počtem žáků 736 je plně organizovaná devítitřídní škola umístěná ve 4 starších budovách. Pro sportovní aktivity slouží nová sportovní hala a sportovní hřiště na Žižkově kopci. Stravování zajišťuje školní restaurace Eurest. V běžných třídách se vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola. Ve škole jsou zařazeny tři speciální třídy, v nichž se žáci vyučují podle vzdělávacího programu Zvláštní škola. Ve školním roce 2012 – 2013 mohou žáci základní školy navštěvovat zájmové kroužky zaměřené na volejbal, stolní tenis, německý jazyk, výpočetní techniku, výtvarnou výchovu, keramiku, hudební výchovu, zdravotní výchovu a sborový zpěv. Součástí vzdělávacího zařízení je také školní družina s maximální povolenou kapacitou 112 žáků, kam docházejí žáci z 1., 2. a 3. tříd. Dalším školským zařízením v České Skalici je Středisko volného času Bájo – Dům dětí a mládeže.

8.5 Kulturní a sportovní zařízení

Mezi nejvýznamnější kulturní zařízení ve městě a okolí patří Muzeum Boženy Němcové, které je nejstarším českým literárním muzeem. Jsou zde stálé expozice věnované životu a dílu Boženy Němcové, prusko-rakouské válce 1866 a historii města.

Muzeum textilu založené již v roce 1936 je jediným českým muzeem plně specializovaným na historii textilní výroby. Jeho expozice a sbírky představují jedinečný soubor dokladů vývoje textilnictví, zvláště textilního tisku, v České republice i v zahraničí. Od roku 2008 je pobočkou Uměleckoprůmyslového musea v Praze.

Široké spektrum kulturních akcí se v České Skalici pořádá mimo jiné v místní Sokolovně, v Regionálním informačním centru, v Galerii Luxfer, ve Vile Čerych, v Městské knihovně, ve Středisku volného času Bájo, v kostele Církve československé husitské, v modlitebně Církve bratrské a v dalších zařízeních.

Hlavním centrem sportovních aktivit ve městě je nová sportovní hala o rozměrech 36 x 17 metrů, která se nachází v klidné části města na Žižkově kopci. Je určena pro sálové sporty – sálový fotbal, futsal, házenou, českou házenou, volejbal, nohejbal, tenis, badminton a jiné. Její součástí jsou dva antukové venkovní kurty na volejbal, nohejbal, atd. V sousedství je restaurace Eurest (cca 200 m), dětské hřiště, fotbalové hřiště a vodní dílo Rozkoš (cca 500 m). Sportovní hala je vhodná i pro letní sportovní soustředění, tábory, apod.

Na katastrálních územích Česká Skalice, Spyta, Zlích, Ratibořice, Velká Jesenice, Lhota u Nahořan, Doubravice, Šonov u Nového Města, Provodov, Domkov, Šeřeč a Kleny se rozkládá vodní dílo Rozkoš, které je ideálním místem k provozování vodních sportů a sportovního rybolovu. U silnice z České Skalice do Náchoda se nachází Autocamping Rozkoš s celoročním provozem. Jeho kapacita je 3 500 osob. K dispozici je 300 lůžek v chatkách, plocha pro 800 stanů a 90 karavanů. Návštěvníci v kempu naleznou také letní kino, hotel, restaurace, stánky s rychlým občerstvením, minigolf, půjčovnu kol a sportovních potřeb, vodní tobogán, dětský motokros, saunu a dětské hřiště.

9. Doprava

Silniční osobní a zejména nákladní doprava v současnosti zásadním způsobem negativně ovlivňuje kvalitu života, životní prostředí a zdravotní stav obyvatel většiny obcí a měst v České republice a v exponovaných místech významně poškozuje silniční infrastrukturu. V důsledku špatné dopravní politiky státu došlo od roku 1990 v celé České republice k extrémnímu nárůstu podílu silniční dopravy na celkových přepravních výkonech.

Tab. č. 23: Vývoj průměrných denních intenzit silniční dopravy na silnici I/33 ve sčítacích úsecích 5-0100 Velký Třebešov (zaústění II/307) – Česká Skalice (začátek zástavby); 5-0101 Česká Skalice (začátek zástavby) – Česká Skalice (zaústění II/304); 5-0102 Česká Skalice (zaústění II/304) – Česká Skalice (vyústění II/304); 5-0103 Česká Skalice (vyústění II/304) – Česká Skalice (konec zástavby) a 5-0106 Česká Skalice (konec zástavby) – Náchod (začátek zástavby)

Silnice I/33 Sčítací úsek 5-0100	T Těžká motorová vozidla	O Osobní a dodávková motorová vozidla	M Jednostopá motorová vozidla	S Součet motorových vozidel
Rok 2000	2 406	7 594	126	10 126
Rok 2005	4 362	7 771	83	12 216
Rok 2010	452	1 792	33	2 277
Silnice I/33 Sčítací úsek 5-0101	T	O	M	S
Rok 2000	2 406	7 594	126	10 126
Rok 2005	4 362	7 771	83	12 216
Rok 2010	452	1 792	33	2 277
Silnice I/33 Sčítací úsek 5-0102	T	O	M	S
Rok 2000	2 493	8 026	171	10 690
Rok 2005	4 269	8 353	90	12 712
Rok 2010	1 115	4 921	10	6 046
Silnice I/33 Sčítací úsek 5-0103	T	O	M	S
Rok 2000	2 618	10 746	195	13 559
Rok 2005	4 274	10 099	124	14 497
Rok 2010	866	5 467	99	6 432
Silnice I/33 Sčítací úsek 5-0106	T	O	M	S
Rok 2000	1 512	6 447	52	8 011
Rok 2005	3 243	5 779	34	9 056
Rok 2010	2 376	6 880	67	9 323

Poznámka: Údaje vyjadřují celoroční průměrnou intenzitu těžkých motorových vozidel, osobních a dodávkových motorových vozidel, jednostopých motorových vozidel a všech motorových vozidel jako počet vozidel/24 hod.

Zdroj: ŘSD ČR; MD ČR

Informace o dopravních intenzitách na silnici I. třídy č. 33 (Hradec Králové – Jaroměř – Náchod – Polsko) podávají výsledky sčítání dopravy v České republice, které v letech 2000,

2005 a 2010 realizovalo a koordinovalo Ředitelství silnic a dálnic ČR (viz Tab. č. 23 a Mapy č. 5, 6 a 7).

Počet motorových vozidel projíždějících v průměru každý den po silnici I/33 ve sčítacích úsecích 5-0100 Velký Třebešov (zaústění II/307) – Česká Skalice (začátek zástavby) a 5-0101 Česká Skalice (začátek zástavby) – Česká Skalice (zaústění II/304) vzrostl mezi roky 2000 a 2005 o 2 090, tj. o 20,6 %, z toho počet těžkých motorových vozidel, která nejvíce poškozují komunikace, se zvýšil o 1 956, tj. o 81,3 % a počet osobních a dodávkových motorových vozidel stoupl o 177, tj. o 2,3 %, zatímco počet jednostopých motorových vozidel klesl o 43, tj. o 34,1 %.

Počet motorových vozidel projíždějících v průměru každý den po silnici I/33 ve sčítacím úseku 5-0102 Česká Skalice (zaústění II/304) – Česká Skalice (vyústění II/304) vzrostl mezi roky 2000 a 2005 o 2 022, tj. o 18,9 %, z toho počet těžkých motorových vozidel se zvýšil o 1 776, tj. o 71,2 % a počet osobních a dodávkových motorových vozidel stoupl o 327, tj. o 4,1 %, zatímco počet jednostopých motorových vozidel klesl o 81, tj. o 47,4 %.

Počet motorových vozidel projíždějících v průměru každý den po silnici I/33 ve sčítacím úseku 5-0103 Česká Skalice (vyústění II/304) – Česká Skalice (konec zástavby) vzrostl mezi roky 2000 a 2005 o 938, tj. o 6,9 %, z toho počet těžkých motorových vozidel se zvýšil o 1 656, tj. o 63,3 %, zatímco počet osobních a dodávkových motorových vozidel klesl o 647, tj. o 6,0 % a počet jednostopých motorových vozidel klesl o 71, tj. o 36,4 %.

Počet motorových vozidel projíždějících v průměru každý den po silnici I/33 ve sčítacím úseku 5-0106 Česká Skalice (konec zástavby) – Náchod (začátek zástavby) vzrostl mezi roky 2000 a 2005 o 1 045, tj. o 13,0 %, z toho počet těžkých motorových vozidel se zvýšil o 1 731, tj. o 114,5 %, zatímco počet osobních a dodávkových motorových vozidel klesl o 668, tj. o 10,4 % a počet jednostopých motorových vozidel klesl o 18, tj. o 34,6 %.

Mezi roky 2005 a 2010 došlo naopak ve sčítacích úsecích 5-0100 Velký Třebešov (zaústění II/307) – Česká Skalice (začátek zástavby) a 5-0101 Česká Skalice (začátek zástavby) – Česká Skalice (zaústění II/304) k výraznému poklesu průměrného celkového množství motorových vozidel projíždějících denně po silnici I/33 o 9 939, tj. o 81,4 %, z toho počet těžkých motorových vozidel se snížil o 3 910, tj. o 89,6 %, počet osobních a dodávkových

motorových vozidel klesl o 5 979, tj. o 76,9 % a jednostopých motorových vozidel ubylo o 50, tj. o 60,2 %.

Ve stejném období se ve sčítacím úseku 5-0102 Česká Skalice (zaústění II/304) – Česká Skalice (vyústění II/304) snížil průměrný počet motorových vozidel o 6 666, tj. o 52,4 %, z toho počet těžkých motorových vozidel se snížil o 3 154, tj. o 73,9 %, počet osobních a dodávkových motorových vozidel klesl o 3 432, tj. o 41,1 % a jednostopých motorových vozidel ubylo o 80, tj. o 88,9 %.

Také ve sčítacím úseku 5-0103 Česká Skalice (vyústění II/304) – Česká Skalice (konec zástavby) se mezi roky 2005 a 2010 snížil průměrný počet motorových vozidel o 8 065, tj. o 55,6 %, z toho počet těžkých motorových vozidel se snížil o 3 408, tj. o 79,7 %, počet osobních a dodávkových motorových vozidel klesl o 4 632, tj. o 45,9 % a jednostopých motorových vozidel ubylo o 25, tj. o 20,2 %.

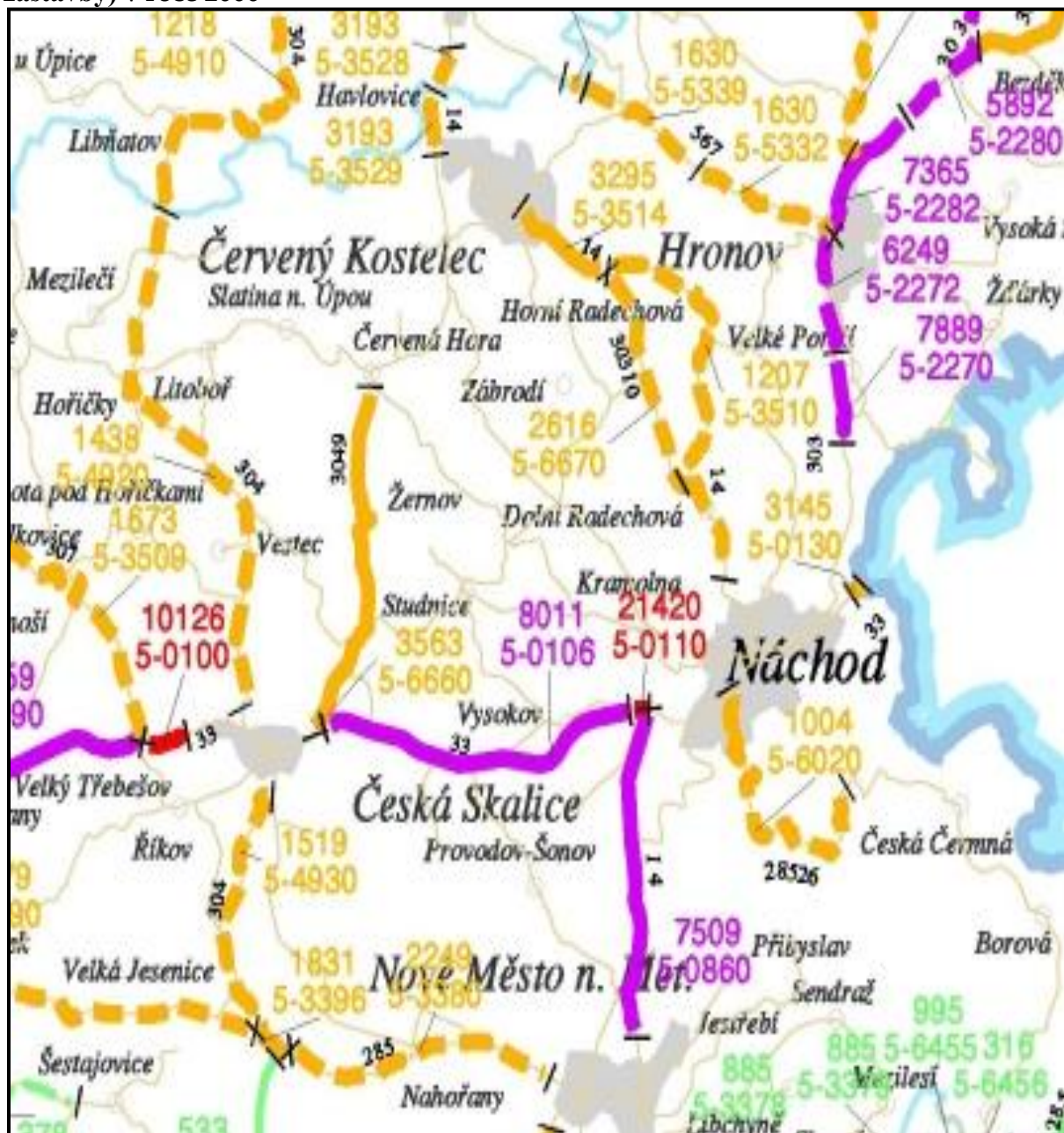
Tento příznivý vývoj na části sledovaných sčítacích úseků byl důsledkem výstavby silničního obchvatu České Skalice (plný provoz na obchvatu byl zahájen 20. 11. 2009), čímž došlo k rozdělení původně jednotného přepravního proudu a k odklonění velké části tranzitní osobní a hlavně nákladní automobilové dopravy mimo urbanizované území města. Pokles dopravních intenzit však byl rovněž důsledkem dopadů ekonomické krize na producenty i přepravce výrobků.

Ve sčítacím úseku 5-0106 Česká Skalice (konec zástavby) – Náchod (začátek zástavby) vzrostl mezi roky 2000 a 2005 počet motorových vozidel projíždějících v průměru každý den po silnici I/33 (po novém obchvatu města) o 267, tj. o 2,9 %, z toho počet těžkých motorových vozidel se snížil o 867, tj. o 26,7 %, zatímco počet osobních a dodávkových motorových vozidel vzrostl o 1 101, tj. o 19,1 % a počet jednostopých motorových vozidel stoupl o 33, tj. o 97,1 %.

Podíl těžkých motorových vozidel v přepravním proudu na silnici I. třídy č. 33 byl ve sčítacích úsecích 5-0100 Velký Třebešov (zaústění II/307) – Česká Skalice (začátek zástavby) a 5-0101 Česká Skalice (začátek zástavby) – Česká Skalice (zaústění II/304) značně velký v roce 2000, kdy činil 23,8 % a v roce 2005, kdy dosáhl hodnoty 35,7 %. Oproti tomu v roce 2010 klesl na 19,9 %. Ve sčítacím úseku 5-0106 Česká Skalice (konec zástavby) – Náchod

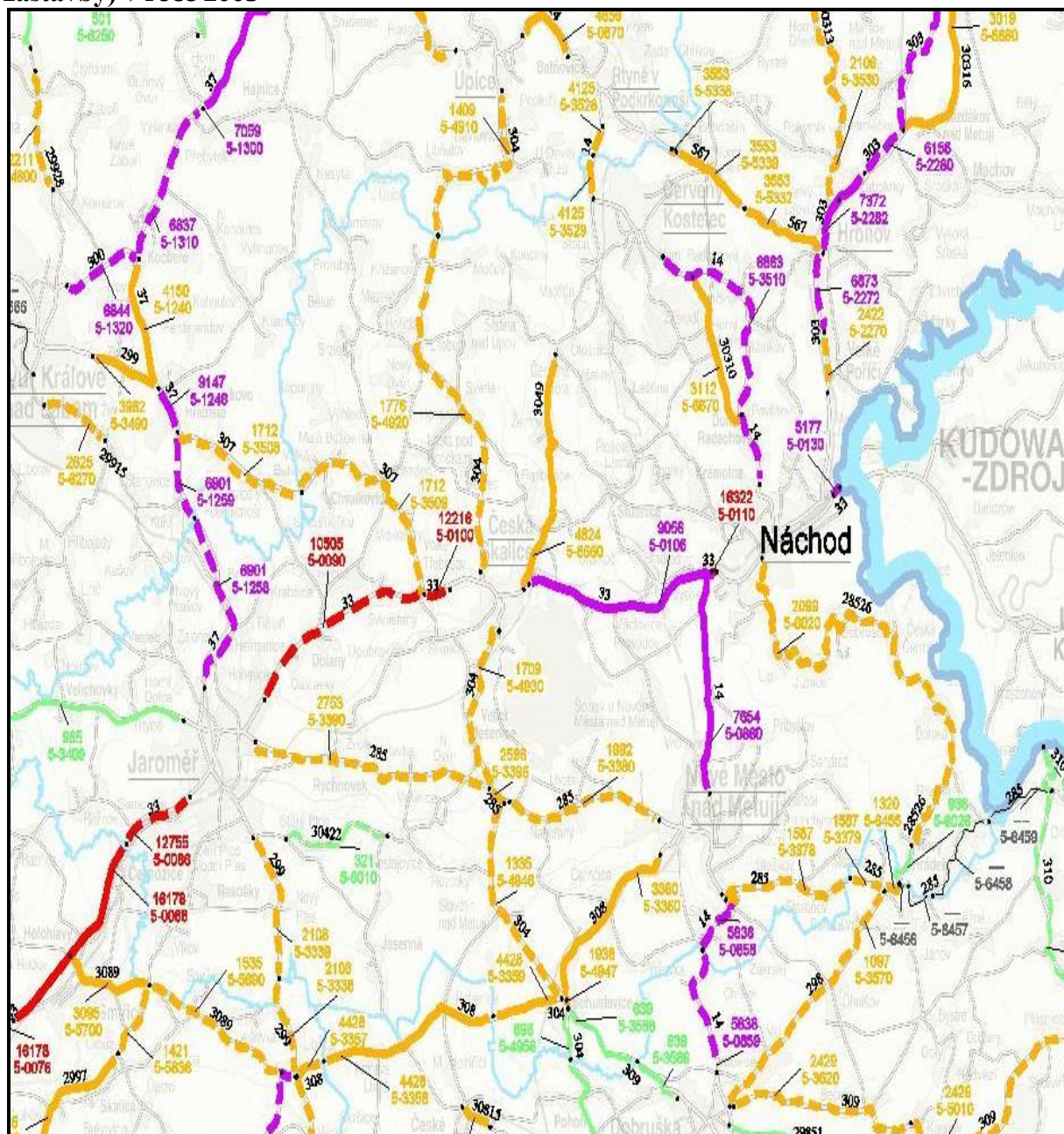
(začátek zástavby) i v roce 2010 dosahoval podíl těžkých motorových vozidel v přepravním proudu 25,5 %.

Mapa č. 5: Výsledky sčítání dopravy na silnici I/33 ve sčítacích úsecích 5-0100 Velký Třebešov (zaústění II/307) – Česká Skalice (začátek zástavby); 5-0101 Česká Skalice (začátek zástavby) – Česká Skalice (zaústění II/304); 5-0102 Česká Skalice (zaústění II/304) – Česká Skalice (vyústění II/304); 5-0103 Česká Skalice (vyústění II/304) – Česká Skalice (konec zástavby); a 5-0106 Česká Skalice (konec zástavby) – Náchod (začátek zástavby) v roce 2000

Zdroj: ŘSD ČR; MD ČR

Mapa č. 6: Výsledky sčítání dopravy na silnici I/33 ve sčítacích úsecích 5-0100 Velký Třebešov (zaústění II/307) – Česká Skalice (začátek zástavby); 5-0101 Česká Skalice (začátek zástavby) – Česká Skalice (zaústění II/304); 5-0102 Česká Skalice (zaústění II/304) – Česká Skalice (vyústění II/304); 5-0103 Česká Skalice (vyústění II/304) – Česká Skalice (konec zástavby); a 5-0106 Česká Skalice (konec zástavby) – Náchod (začátek zástavby) v roce 2005

Zdroj: ŘSD ČR; MD ČR

dopravou, kterou k zajištění svých přepravních nároků (potřeb mobility) přednostně využívá většina obyvatel města. Další podstatnou část zátěže způsobuje tranzitní osobní a především nákladní silniční doprava, zejména na osově silnici I. třídy č. 33, ale i na ostatních komunikacích nižšího řádu.

Dopravní obslužnost železniční osobní dopravou je zajišťována společností České dráhy, a. s. po železniční trati 032 Jaroměř – Česká Skalice – Červený Kostelec – Trutnov 6 páry rychlíkových a 12 páry osobních, resp. spěšných vlakových spojů denně. Osobní autobusovou dopravu přes Českou Skalici zajišťují společnosti:

- ARRIVA VÝCHODNÍ ČECHY, a. s. – linka 640017 (Jaroměř – Rychnovek – Česká Skalice); linka 640022 (Náchod – Nové Město nad Metují/Jaroměř – Hradec Králové – Praha); linka 640024 (Nové Město nad Metují – Šonov – Provodov – Česká Skalice); linka 640029 (Nové Město nad Metují – Nahořany – Velká Jesenice – Česká Skalice); linka 640064 (Náchod – Česká Skalice – Jaroměř – Hradec Králové); linka 640072 (Česká Skalice – Studnice – Červená Hora/Kramolná – Náchod); linka 640073 (Česká Skalice – Hoříčky); linka 640078 (Česká Skalice – Chvalkovice); linka 660055 (Deštné v Orlických horách, Šerlich – Nové Město nad Metují – Česká Skalice – Jaroměř); linka 660069 (Dobruška – Opočno/Pohoří – České Meziříčí – Velká Jesenice – Česká Skalice);
- CDS Náchod, s. r. o. – linka 640102 (Náchod – Jaroměř – Nové Město nad Metují – Hradec Králové); linka 640111 (Broumov – Police nad Metují – Náchod – Hradec Králové – Praha); linka 640118 (Červený Kostelec – Červená Hora – Slatina nad Úpou – Hoříčky – Česká Skalice); linka 640119 (Nové Město nad Metují – Nahořany – Velká Jesenice – Česká Skalice); linka 640120 (Broumov – Náchod – Nové Město nad Metují – Jaroměř – Hradec Králové – Pardubice); linka 640123 (Hradec Králové – Náchod – Adršpach – Trutnov – Pec pod Sněžkou – Pomezí Boudy); linka 640128 (Náchod – Kramolna – Studnice – Česká Skalice – Jaroměř); linka 640132 (Náchod – Česká Skalice – Jaroměř); linka 640142 (Česká Skalice – Chvalkovice);
- ČSAD Ústí nad Orlicí – linka 640324 (Nové Město nad Metují – Šonov – Provodov – Česká Skalice); linka 640329 (Nové Město nad Metují – Nahořany – Velká Jesenice – Česká Skalice); linka 640364 (Náchod – Česká Skalice – Jaroměř); linka 640367 (Náchod – Kramolna – Studnice – Česká Skalice – Jaroměř); linka 640374 (Červený Kostelec – Červená Hora – Česká Skalice); linka 640377 (Náchod – Kramolna – Česká Skalice – Studnice – Červená Hora – Česká Skalice); linka 640378 (Náchod –

Česká Skalice – Chvalkovice – Dvůr Králové nad Labem); linka 640379 (Červený Kostelec – Červená Hora – Hoříčky – Chvalkovice – Česká Skalice); linka 640381 (Broumov – Náchod – Hradec Králové – Praha); linka 690115 (Hoříčky – Česká Skalice);

- OSNADO, spol. s r. o. – linka 640081 (Červený Kostelec – Červená Hora – Česká Skalice); linka 690480 (Dvůr Králové nad Labem – Česká Skalice – Náchod);
- AUDIS BUS s. r. o. – linka 660251 (Úpice – Hoříčky – Česká Skalice); linka 660253 (Červená Hora – Žernov – Česká Skalice);
- P-transport, s. r. o. – linka 640202 (Broumov – Náchod – Hradec Králové – Praha).

V souladu s ustanoveními § 2 zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, se dopravní obslužností rozumí zabezpečení dopravy po všechny dny v týdnu především do škol a školských zařízení, k orgánům veřejné moci, do zaměstnání, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a k uspokojení kulturních, rekreačních a společenských potřeb, včetně dopravy zpět, přispívající k trvale udržitelnému rozvoji územního obvodu.

Z výše uvedených údajů o počtu železničních spojů i autobusových linek je možné konstatovat, že základní dopravní obslužnost města Česká Skalice je na velmi solidní úrovni. Problémem zůstávají neudržitelně vysoké intenzity osobní a především nákladní automobilové dopravy ve městě i v jeho okolí.

10. Životní prostředí

10.1 Ekologická stabilita krajiny

Ke zprostředkování srozumitelné základní informace o kvalitě prostředí a ekologické stabilitě krajiny slouží indikátor nazvaný koeficient ekologické stability (KES), který je vyjádřen poměrem mezi přírodními a přírodě blízkými prvky a člověkem přeměněnými, resp. uměle vytvořenými prvky, tedy mezi plochami relativně ekologicky stabilními (ESP) a plochami ekologicky méně stabilními či nestabilními (ESN).

$$\text{KES} = \frac{\text{LP (lesní pozemky)} + \text{VP (vodní plochy)} + \text{TTP (trvalé travní porosty)} + \text{VZP (zeleň a parky)} + \text{OS (ovocné sady)}}{\text{OP (orná půda)} + \text{OsP (ostatní plochy)} + \text{ZP (zastavěné plochy)} + \text{Z (zahrady)}}$$

Rozpětí hodnot KES nám dává základní informaci o typu krajiny:

- **KES 0 – 0,94 = krajinný typ A** – plně antropogenizovaná (člověkem zcela přeměněná) krajina tvořená převážně ekologicky nestabilními plochami.
- **KES 0,95 – 6,20 = krajinný typ B** – krajina harmonická s vyváženým poměrem ekologicky stabilních a nestabilních ploch.
- **KES nad 6,20 = krajinný typ C** – krajina relativně přírodní se značnou převahou ekologicky stabilních ploch.

KES se doplňuje intersubjektivně hodnocenými charakteristikami krajiny (její kulturní hodnota a přírodní hodnota), jež dosahují tří stupňů:

(+) = vysoká krajinářská hodnota;

(0) = základní (průměrná) krajinářská hodnota;

(–) = nízká krajinářská hodnota.

$$\text{KES}_{\text{České Skalice}} = \frac{278 \text{ ha (OS)} + 273 \text{ ha (VP)} + 186 \text{ ha (TTP)} + 173 \text{ ha (LP)}}{478 \text{ ha (OP)} + 195 \text{ ha (OsP)} + 77 \text{ ha (Z)} + 76 \text{ ha (ZP)}}$$

$$\text{KES}_{\text{České Skalice}} = \frac{910 \text{ ha (ESP)}}{826 \text{ ha (ENP)}} = 1,102$$

Hodnota koeficientu ekologické stability (KES) města Česká Skalice se rovná 1,102. Jedná se o krajinný typ B(0), což znamená, že krajina je zde člověkem značně pozměněná, nicméně stále ještě relativně harmonická s vyváženým poměrem ekologicky stabilních a nestabilních ploch, s průměrnou krajinářskou (kulturní i přírodní) hodnotou, s dominantním výskytem zemědělsky obhospodařovaných ploch, s výrazným podílem vodních ploch a s hustou zástavbou v urbanizovaném území. Zájmy ochrany krajiny jsou parciální a zájmy ochrany přírody kumulované do středně velkých celků. Ekologicky stabilnější plochy (ESP) s 910 ha tvoří 52,4 % z celkové rozlohy administrativního území města Česká Skalice. Tento stav je z hlediska ekologické stability krajiny solidním potenciálem dlouhodobé udržitelnosti.

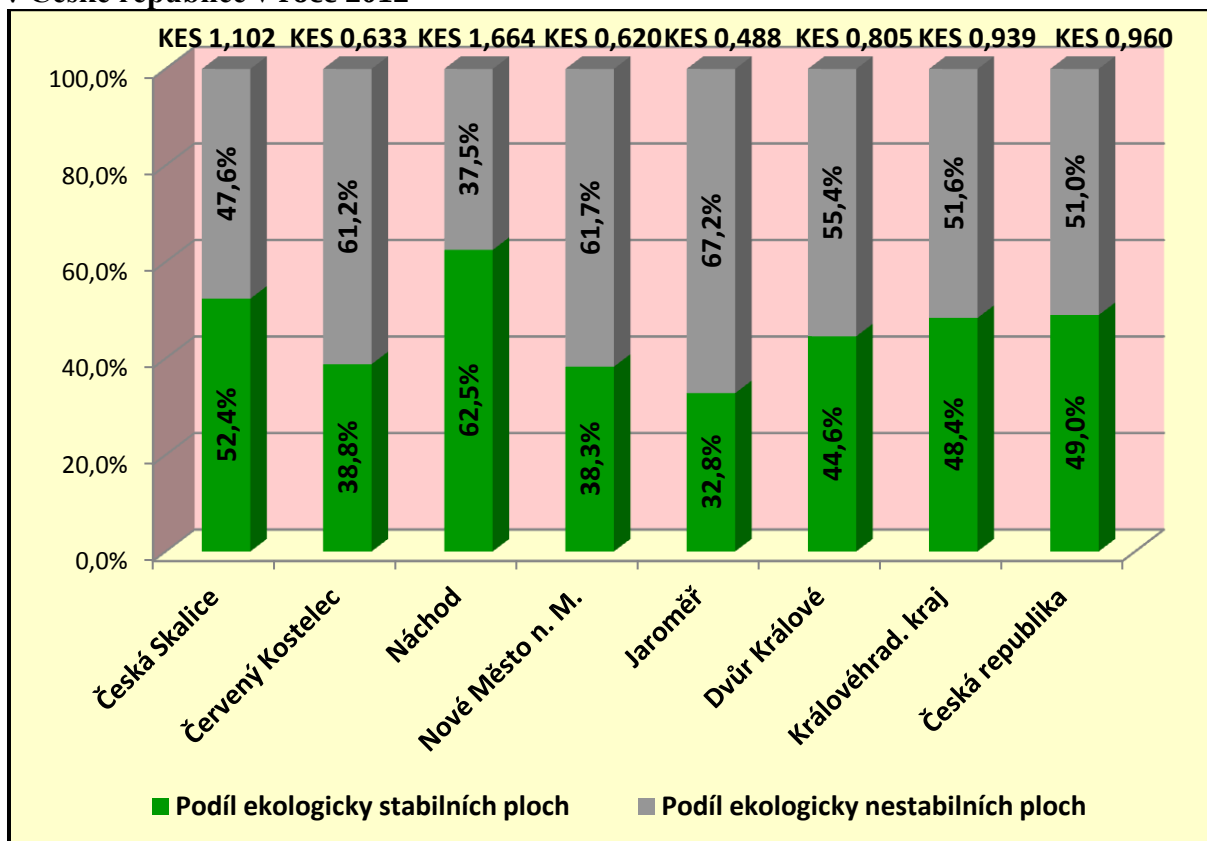
Tab. č. 24: Rozloha ekologicky stabilních a nestabilních ploch a hodnoty koeficientů ekologické stability krajiny ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice v roce 2012

Obec kraj, stát	Rozloha ekologicky stabilních ploch	Podíl ekologicky stabilních ploch	Rozloha ekologicky nestabilních ploch	Podíl ekologicky nestabilních ploch	Koeficient ekologické stability krajiny
Česká Skalice	910 ha	52,4 %	826 ha	47,6 %	1,102
Červený Kostelec	933 ha	38,8 %	1 473 ha	61,2 %	0,633
Náchod	2 083 ha	62,5 %	1 252 ha	37,5 %	1,664
Nové Město nad Metují	886 ha	38,3 %	1 428 ha	61,7 %	0,620
Jaroměř	785 ha	32,8 %	1 609 ha	67,2 %	0,488
Dvůr Králové	1 598 ha	44,6 %	1 986 ha	55,4 %	0,805
Královéhradecký kraj	230 441 ha	48,4 %	245 437 ha	51,6 %	0,939
Česká republika	3 863 770 ha	49,0 %	4 022 850 ha	51,0 %	0,960

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; ČÚZK; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Krajina a ekosystémy měst srovnávaného souboru jsou vzhledem k dlouhodobému osídlení a k intenzivnímu zemědělskému využívání území značně pozměněné antropogenními aktivitami a v současnosti jsou vystaveny poměrně silným civilizačním tlakům postagrární společnosti rozvíjející se v podmínkách globální ekonomiky a neustále narůstající potřeby mobility vyvolané neregulovaným transportem osob a především surovin a produktů. Negativní ovlivňování krajiny antropogenními aktivitami se s výjimkou České Skalice a Náchoda projevilo u všech ostatních měst výrazně vyššími podíly ekologicky nestabilních ploch a postupným snižováním hodnoty koeficientu ekologické stability. Nejvyšší podíl ekologicky nestabilních ploch má na svém administrativním území město Jaroměř. Česká Skalice má podíl ekologicky stabilních ploch vyšší o 19,6 procentního bodu než Jaroměř, o 14,1 procentního bodu než Nové Město nad Metují, o 13,6 procentního bodu než Červený Kostelec, o 7,8 procentního bodu než Dvůr Králové nad Labem, o 4 procentní body než v Královéhradeckém kraji a o 3,4 procentního bodu než v České republice. Ve srovnání s městem Náchod má však podíl ekologicky stabilních ploch o 10,1 procentního bodu nižší (viz Tab. č. 24 a Graf č. 12).

Graf č. 12: Srovnání rozlohy ekologicky stabilních a nestabilních ploch a hodnot koeficientů ekologické stability krajiny ve městech Česká Skalice, Červený Kostelec, Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Dvůr Králové, v Královéhradeckém kraji a v České republice v roce 2012

Zdroj: ČSÚ – MOS, 2013; ČÚZK; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Krajina na administrativních územích měst Náchod a Česká Skalice si dosud přes veškerý civilizační tlak a negativní důsledky antropogenních aktivit zachovává relativně vysokou ekologickou stabilitu, což je zcela zřejmě patrné ze srovnání podílů ekologicky stabilních a nestabilních ploch a hodnot koeficientů ekologické stability s okolními městy i s Královéhradeckým krajem a Českou republikou. Krajina je zde člověkem značně pozměněná, nicméně stále ještě relativně harmonická s vyváženým poměrem ekologicky stabilních a nestabilních ploch. Negativními faktory jsou plíživě a zdánlivě nenápadně, ale neustále rostoucí podíl zastavěných ploch a ostatních ploch, které významně ovlivňují vláhové i energetické poměry v krajině, špatná druhová skladba a věková i prostorová struktura lesních ekosystémů neodpovídající potenciální přirozené vegetaci a zemědělská půda intenzivně obhospodařovaná v nevhodně velkých celcích, které nejsou vzájemně odděleny funkčními ekostabilizačními prvky v podobě mezí, pásů křovin a stromů a ve kterých téměř zcela absentují solitérní stromy a skupiny dřevin rostoucích mimo les. Toto jsou další zcela zásadní důvody, proč odpovědní zástupci města musí

v příštích letech velmi pečlivě vážit každé rozhodnutí o umístění nových staveb v dosud nezastavěných lokalitách i o nových podnikatelských záměrech a aktivitách, které by ekologickou stabilitu krajiny mohly podstatně snížit či výrazně narušit. Dalším negativním faktorem je přítomnost nevyužívaných, zdevastovaných ploch a objektů („brownfields“) v zastavěném území i ve „volné“ krajině.

Oproti tomu krajiny administrativních území měst Jaroměř, Nové Město nad Metují, Červený Kostelec a Dvůr Králové nad Labem jsou plně antropogenizované (člověkem zcela přeměněné), tvořené převážně ekologicky nestabilními plochami. Zájmy ochrany krajiny jsou v těchto územích lokálně omezené až marginální a zájmy ochrany přírody rozptýlené do malých celků.

Územní systémy ekologické stability (ÚSES) jsou biologickou infrastrukturou zásadního významu. Tato účelně navržená soustava ekologicky stabilnějších částí krajiny by měla vytvářet základní podmínky pro dosažení trvalé ekologické rovnováhy kulturní krajiny, ve které plošně zcela převažují labilní ekosystémy. Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, definuje územní systém ekologické stability krajiny jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.

Základními skladebnými prvky ÚSES jsou biocentra, biokoridory a interakční prvky. Biocentrum je biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému. Biokoridor je území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry a tím vytváří z oddělených biocenter síť. Interakční prvky (meze, dřevinné lemy cest a vodních toků, extenzivní sady, louky a pastviny, atd.) mají ekotonální charakter a zprostředkovávají pozitivní působení ekologicky stabilních krajinných prvků na okolní labilnější (agrární, urbánní) krajinu.

Územní systém ekologické stability je členěn do tří hierarchických úrovní (lokální, regionální a nadregionální), přičemž poslední jmenované, doplněné o zóny zvýšené péče o krajinu, se dále stávají součástí ekologické sítě vyššího významu (European Ecological Network, EECNET). Z hlediska přímého vlivu na krajinu jsou nejvýznamnější úrovní lokální/místní

ÚSES, které jsou v optimálním případě tvořeny poměrně hustými sítěmi skladebných prvků (viz Tab. č. 25).

Tab. č. 25: Orientační hodnoty prostorových parametrů skladebných prvků ÚSES

Typy ekosystémů	Plocha (ha)	Typy ekosystémů	Délka (m)
Minimální velikost biocenter lokálního významu		Maximální délky lokálních biokoridorů	
Lesní společenstva	3	Lesní společenstva	2 000
Mokřady	1	Mokřady	2 000
Luční společenstva	3	Luční společenstva	1 500
Společenstva stepních lad	1	Společenstva stepních lad 1. vs	2 000
Společenstva skal	0,5	Společenstva stepních lad 2. a 3. vs	2 000
Společenstva kombinovaná	3	Společenstva kombinovaná	2 000
Typy ekosystémů	Plocha (ha)	Typy ekosystémů	Délka (m)
Minimální velikost biocenter regionálního významu		Maximální délky regionálních biokoridorů	
Lesní společenstva 1. a 2. vs	30	Lesní společenstva	700
Lesní společenstva 3. a 4. vs	20	Mokřady	1 000
Lesní společenstva 5. vs	25	Luční společenstva 1. až 4. vs	500
Lesní společenstva 6. a 7. vs	40	Luční společenstva 5. až 9. vs	700
Přírodní společenstva 8. a 9. vs	30	Společenstva stepních lad	500
Lesní společenstva tvrdého luhu	30	Složený biokoridor	8 000
		Typy ekosystémů	Šířka (m)
Lesní společenstva olšin a měkkého luhu	10	Minimální šířky lokálních biokoridorů	
Mokřady	10	Lesní společenstva	15
Luční společenstva	30	Mokřady	20
Společenstva stepních lad	10	Luční společenstva	20
Společenstva skal	5	Společenstva stepních lad	10
Typy ekosystémů	Plocha (ha)	Typy ekosystémů	Šířka (m)
Minimální velikost nadregionálních biocenter		Minimální šířky regionálních biokoridorů	
Kombinované – jádrové území	300	Lesní společenstva	40
Celkem včetně ochranné zóny	1 000	Mokřady	40
		Luční společenstva	50
		Společenstva stepních lad	20

Zdroj: SKLENIČKA, Petr. Základy krajinného plánování. Praha, 2003.

Nejvýznamnějšími skladebnými prvky ÚSES na administrativním území města Česká Skalice a v jeho nejbližším okolí jsou:

Regionální ÚSES

- **Regionální biokoridor RBK RK 769** – propojuje poměrně různorodým územím jižně od Červeného Kostelce RBC 525 Špinka a RBC 526 Babiččino údolí.
- **Regionální biokoridor RBK RK 771/1** – je součástí hydrofilní větve regionálního ÚSES. Propojuje RBC 526 Babiččino údolí a nové RBC H079 Zvolská Úpa (mapové listy 04-333, 14-111, 13-222). Jednoznačná trasa je dána vazbou na tok Úpy. Cílové ekosystémy – vodní, nivní. Funkčnost RBK je částečně negativně ovlivněna průchodem zastavěným územím České Skalice, bez nároků na zachování metodikou požadovaných prostorových funkčních parametrů.
- **Regionální biokoridor RBK RK 772** – velmi krátký biokoridor propojující severovýchodně od České Skalice RBC 526 Babiččino údolí a RBC 527 Dubno.
- **RBC 526 Babiččino údolí** – rozsáhlé regionální biocentrum vymezené v údolí Úpy mezi Slatinou nad Úpou a Českou Skalicí. Stanovená výměra je 436 ha.
- **Regionální biocentrum RBC 527 Dubno** – je vymezeno v prostoru PR Dubno, resp. EVL Dubno – Česká Skalice v ploché krajině severovýchodně od města Česká Skalice. Stanovená výměra je 86 ha.
- **Regionální biokoridor RBC Rozkoš** – je vymezeno v prostoru vodní nádrže Rozkoš u České Skalice.

10.2 Ekosystémy

Jako přírodě blízké je možné označit některé ekosystémy v NPP Babiččino údolí, resp. v EVL Babiččino údolí – Rýzmburk, v PR Dubno, resp. v EVL Dubno – Česká Skalice a na vrchu Rousín.

V souladu s Mapou potenciální přirozené vegetace České republiky (Neuhäuslová, Z. a kol., 1998) by měla přirozená rostlinná společenstva na většině rozlohy administrativního území města Česká Skalice tvořit **asociace 7 černýšová dubohabřina (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*)**. Ve stromovém patru je dominantním druhem dub zimní (*Quercus petraea*) a habr obecný (*Carpinus betulus*) s častou příměsí lípy malolisté (*Tilia cordata*), na vlhčích stanovištích lípy velkolisté (*Tilia platyphyllos*), dubu letního (*Quercus robur*) a stanovištně náročnějších listnáčů, jako např. jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mléč (*Acer platanoides*) a třešeň obecná (*Prunus avium*). Dobře vyvinuté keřové patro tvořené mezofilními druhy opadavých listnatých lesů nalezneme pouze

v prosvětlených porostech. Vyskytují se v něm semenáče, výmladky a nižší jedinci dřevin stromového patra doplněné svídou krvavou (*Cornus sanguinea*), lískou obecnou (*Corylus avellana*) a zimolezem obecným (*Lonicera xylosteum*). Charakter bylinného patra určují mezofilní druhy, především jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), černýš hajní (*Melampyrum nemorosum*), plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), řimbaba chocholičnatá (*Pyrethrum corymbosum*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*), méně často pak trávy, jako kostřava různolistá (*Festuca heterophylla*) a lipnice hajní (*Poa nemoralis*).

V nivě řeky Úpy by měla být potenciální přirozenou vegetací **asociace 1 střemchová jasenina (*Pruno-Fraxinetum*)**, místy v komplexu s mokřadními olšinami (***Alnion glutinosae***). Střemchovou jaseninu tvoří třípatrové až čtyřpatrové, druhově bohaté fytocenózy s dominantním jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*), řidčeji, ve vlhčích typech, s převažující olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) nebo, v sušších typech, s převažující lípou malolistou (*Tilia cordata*) a často s příměsí střemchy obecné (*Prunus padus*) nebo dubu letního (*Quercus robur*). Také keřové patro je velmi pestré a místy velmi husté. Nejhojněji se v něm vyskytuje brslen evropský (*Euonymus europaea*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) a střemcha obecná (*Prunus padus*). Dobře zapojené je také bylinné patro s převahou hygrofyt a mezohygrofyt, zejména bršlice kozí nohy (*Aegopodium podagraria*), pcháče zelinného (*Cirsium oleraceum*), škardy bahenní (*Crepis paludosa*), metlice trsnatá (*Deschampsia cespitosa*), popence obecného (*Glechoma hederacea*), netýkavky nedůtklivé (*Impatiens noli-tangere*), vrbiny obecné (*Lysimachia vulgaris*) a čistce lesního (*Stachys sylvatica*). Časté jsou rovněž mezofyty, jako válečka lesní (*Brachypodium sylvaticum*), strdivka nicí (*Melica nutans*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), violka Rivinova (*Viola riviniana*), aj. Nejčastějším druhem mechového patra, pokrývajících místy až třetinu plochy je měřík čeřitý (*Plagiomnium undulatum*).

Převážná část luk v nivě byla pozměněna dosevem jetelotravních směsek, silným hnojením a nadměrným kosením. Méně přístupné a zamokřené louky nejsou často obhospodařovány, což se projevuje degradací porostů (expanzí konkurenčně zdatnějších rostlin, zarůstáním náletovými dřevinami apod.). Břehové a kontaktní porosty včetně říčních náplavů jsou ohroženy invazními neofyty křídlatkou japonskou (*Reynoutria japonica*) a netýkavkou

žláznatou (*Impatiens glandulifera*), méně pak také štětcem laločnatým (*Echinocystis lobata*), které místy vytváří rozsáhlé porosty.

Pouze výše uvedené druhy dřevin by měly být na administrativních územích města Česká Skalice a okolních obcí používány při kompenzačních výsadbách, při výsadbách doprovodné zeleně (silniční vegetace) na silničních pomocných a jiných vhodných pozemcích podél komunikací, při výsadbách zelených clon kolem rezidenčních, komerčních a průmyslových zón, při novém zalesňování vhodných ploch a zejména při umělé obnově existujících lesních porostů. Používání druhů neodpovídajících příslušné nadmořské výšce a stanovištním podmínkám nebo dokonce druhů nepůvodních je v rozporu s principy ochrany přírody a krajiny. Nezbytným managementovým opatřením je důsledné odstraňování invazních neofytů z břehových a kontaktních porostů v nivě řeky Úpy.

10.3 Zvláště chráněná území

Na administrativním území města Česká Skalice se nacházejí následující zvláště chráněná území definovaná zákonem ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů:

- 2404 NPP Babiččino údolí – zřízena vyhláškou MŠVU č. 35.789/52-V-VII/5 ze dne 09. 06. 1952 o zřízení rezervace „Babiččino údolí“ v Ratibořicích; výnosem MK ČSR ze dne 28. 11. 1988 č. j. 14.200/88-SÚOP o prohlášení některých území České republiky za chráněná a vyhláškou MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Rozkládá se na katastrálních územích Červená Hora, Česká Skalice, Malá Skalice, Ratibořice u České Skalice, Slatina nad Úpou, Zlích, Žernov u České Skalice. Rozloha NPP je 334,23 ha. Předmětem ochrany je harmonická kulturní krajina se zbytky přirozených porostů, místo děje „Babičky“ Boženy Němcové.
- 2489 PR Dubno – vyhlášena výnosem MŠ č. j. 55761/55 Sb. ze dne 4. 7. 1956; výnosem MK ČSR ze dne 28. 11. 1988 č. j. 14.200/88-SÚOP a vyhláškou MŽP č. 395/1992 Sb. Rozkládá se na katastrálních územích Česká Skalice, Kleny, Zlích. Rozloha PR je 86,19 ha. Předmětem ochrany je starý dubový porost, slatinné louky a rybník. Výskytem cca 70 druhů měkkýšů (*Mollusca*) se jedná o nejvýznamnější východočeský biotop malakofauny.

Severně od přehradní nádrže Rozkoš a cca 2 km severovýchodně od České Skalice se nachází Evropsky významná lokalita CZ0523268 Dubno – Česká Skalice, která je součástí soustavy Natura 2000. EVL byla stanovena nařízením vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit (Příloha č. 402). Rozloha EVL je 81,59 ha. Rozkládá se na katastrálních územích Česká Skalice, Zlích a Kleny. Chráněnými biotopy jsou lesní porost, louka a rybník.

Severně od České Skalice se nachází Evropsky významná lokalita CZ0520028 Babiččino údolí – Rýzmburk, která je součástí soustavy Natura 2000. EVL byla stanovena nařízením vlády č. 318/2013 Sb. (Příloha č. 393). Rozloha EVL (úsek Babiččina údolí od zříceniny Rýzmburk po Staré Bělídlo) je 65,46 ha. Rozkládá se na katastrálním území Žernov u České Skalice. Chráněnými biotopy jsou suťové lesy vázané na strmé svahy s občasnými výchozy skal a pěnovecová prameniště s charakteristicky vyvinutým mechovým patrem a s vápencovými inkrustacemi.

10.4 Vodní hospodářství

Podle Rámcové směrnice 2000/60/ES o vodní politice Společenství má být do 22. 12. 2015 ve všech členských státech Evropské unie dosaženo dobrého stavu vodních útvarů povrchových vod. Ke splnění tohoto cíle byly v České republice mimo jiné zpracovány a schváleny zastupitelstvy dotčených krajů Plány oblasti povodí, včetně příslušných programů opatření. Ochrana povrchových vod před znečišťováním je v České republice upravena především zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a nařízením vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, ve znění pozdějších předpisů. Strategie na ochranu jakosti povrchových vod mimo jiné zahrnuje zavedení nejlepších dostupných technologií v oblasti zneškodňování odpadních vod, jejichž aplikací se předpokládá další zlepšování jakosti vody v tocích tak, aby ve všech koncových profilech vodních útvarů byly splněny normy environmentální kvality stanovené nařízením vlády č. 61/2003 Sb. Jakost vod v povrchových tocích je hodnocena podle ČSN 75 7221 „Jakost vod – Klasifikace jakosti povrchových vod“ (Český normalizační institut, říjen 1998).

Jakost vody v řece Úpě je sledována na 4 kontrolních profilech. Sledování se provádí i na 3 hlavních přítocích: Ličná, Rtyňka a Olešnice. Na základě výsledků hodnocení jakosti povrchových vod ve sledovaných profilech, které se zpracovává podle Metodického pokynu Ministerstva zemědělství ČR pro sestavení vodohospodářské bilance oblastí povodí ze dne 28. 8. 2002 je Úpa až po Jaroměř zařazena do II. třídy jakosti vod – mírně znečištěná voda (jedná se o stav povrchové vody, který byl do určité míry ovlivněn lidskou činností, avšak ukazatele jakosti vody i přesto dosahují hodnot, jež umožňují existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému). V Jaroměři se Úpa obsahem celkového fosforu a biochemickou spotřebou kyslíku nutnou k odstranění organického znečištění za dobu 5 dnů při 20 °C (BSK₅) dostává do III. třídy jakosti vod – znečištěná voda (podmínky pro existenci bohatého a vyváženého ekosystému nemusí být v důsledku vyšší míry ovlivnění lidskou činností vytvořeny). Z Úpy nad Českou Skalici odbočuje přivaděč vody do nádrže Rozkoš, takže na dolním toku ochuzeném o značnou část průtoku se výrazněji uplatňují zdroje znečištění, především města Česká Skalice, kde byla realizována dostavba kanalizace a rekonstrukce ČOV v roce 2010. Dalším velkým zdrojem v povodí je město Červený Kostelec ležící na přítoku Olešnice.

Ze tří sledovaných přítoků Úpy vykazuje nejhorší jakost vody Olešnice. Podle celkového fosforu náleží do IV. třídy jakosti vod – silně znečištěná voda (podmínky v důsledku vysoké míry ovlivnění lidskou činností umožňují existenci pouze nevyváženého ekosystému).

Mimo horního úseku Úpy po Trutnov jsou přípustné imisní standardy překračovány v ukazateli fekální koliformní bakterie na všech sledovaných profilech. Na Rtyňce a Olešnici jsou překročeny v ukazateli celkový fosfor ($P_{\text{celk.}}$), fekální koliformní bakterie, BSK₅ a nerozpuštěné látky (NL) na Olešnici je dále imisní standard překročen v ukazateli dusičnanový dusík ($N\text{-NO}_3$) a adsorbovatelné organicky vázané halogeny (AOX).

Vodní nádrž Rozkoš je plochou rozsáhlá nádrž nižších poloh, která patří mezi povrchové vody využívané ke koupání. Její přítok je především určen jakostí vody v řece Úpě, se kterou je vodní dílo propojeno plně manipulovatelným přivaděčem. Nádrž se skládá ze dvou základních ploch. Menší severní část má z hlediska vývoje jakosti vody funkci sedimentační předzdrže – z tohoto důvodu je zde obvykle voda velmi špatné kvality. Naopak ve větší jižní části za dělicí (tzv. Rovenskou hrází) bývá voda lepší kvality. V roce 2011 byla jakost vody v nádrži ovlivněna manipulací s vodní hladinou. Průhlednost byla v první části vegetačního

období příznivá (maximum 360 cm). Ve druhé polovině vegetačního období došlo ke zhoršení situace a průhlednost na jižní nádrži v srpnu poklesla až pod hodnotu 100 cm. Současně byla zjišťována maxima koncentrace chlorofylu-*a* překračující 20 µg/l. Na severní nádrži byla situace ještě horší (54 µg/l). V důsledku rozvoje vodního květu sinic (*Aphanizomenon flos-aquae*) zde krajský hygienik vydal zákaz koupání. Nádrž má vzhledem ke svému objemu a málo průtočnému režimu předpoklady pro udržení příznivé jakosti vody pouze v jižní části. Severní plocha vzhledem ke zvýšené sedimentaci nesených nutrientů a malým hloubkám nemá dobré podmínky pro vytváření vhodné jakosti vody. Pro další udržení jakosti vody a to zejména v jižní a střední části je nezbytné vyloučit odvod veškerých odpadních vod (byť i částečně vyčištěných) prostřednictvím Rozkošského potoka do prostoru vzduší. Také odpadní vody ze všech přiléhajících rekreačních objektů je nutné odvádět mimo povodí nádrže.

Katastrální území Česká Skalice, Spyta, Zlích se nachází v chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Východočeská křída vymezené v souladu s ustanoveními nařízení vlády ČSR č. 85/1981 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy, ze dne 24. června 1981. Obcemi dotčenými vyhlášením CHOPAV jsou Brzice, Česká Skalice, Říkov a Velká Jesenice. Česká Skalice patří rovněž do tzv. zranitelných oblastí, které byly stanoveny nařízením vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů. Ve zranitelných oblastech podléhá zemědělské hospodaření a nakládání s dusíkatými hnojivými látkami zvláštnímu zpřísněnému režimu.

Na administrativním území města Česká Skalice se nevyskytují žádné lokality, které by byly lázeňskými místy, ani zde nejsou žádné zdroje vod, které by mohly být, v souladu s ustanoveními zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon), ve znění pozdějších předpisů, prohlášeny přírodními léčivými zdroji nebo zdroji přírodních minerálních vod.

Celková roční spotřeba vody ve městě Česká Skalice v roce 2012 činila 428 000 000 litrů a oproti roku 2005 klesla o 70 000 000 litrů, tj. o 14,1 %. Ve stejném období se také snížila průměrná spotřeba vody vyjadřovaná v litrech na osobu a den. V roce 2012 byla její hodnota

60 l/os/den, což v porovnání s rokem 2005 představuje pokles o 2 litry, tj. o 3,2 % (viz Tabulka č. 26).

Tab. č. 26: Základní ukazatele vodního hospodářství ve městě Česká Skalice

Ukazatele vodního hospodářství	2005	2010	2011	2012
Spotřebovaná voda ve městě Česká Skalice	498 tis. m ³	446 tis. m ³	459 tis. m ³	428 tis. m ³
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů	95 %	100 %	100 %	100 %
Průměrná spotřeba vody *	62 l/os/den	71 l/os/den	62 l/os/den	60 l/os/den

Poznámka: * Uváděny jsou průměrné hodnoty spotřeby přepočtené na počet trvale bydlících obyvatel České Skalice

Zdroj: Město Česká Skalice

Stoprocentní podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů v České Skalici výrazně převyšuje hodnoty udávané za Královéhradecký kraj (92,3 %) i za Českou republiku (93,4 %).

Tab. č. 27: Základní ukazatele o produkci a odvádění odpadních vod ve městě Česká Skalice

Ukazatele vodního hospodářství	2005	2010	2011	2012
Produkce odpadních vod ve městě Česká Skalice	717 tis. m ³	838 tis. m ³	762 tis. m ³	791 tis. m ³
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	91 %*	93 %*	93 %*	95 %*
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV	75 %*	78 %*	79 %*	79 %*

Poznámka: * Jedná se o kvalifikovaný odhad

Zdroj: Město Česká Skalice

Celková roční produkce odpadních vod ve městě Česká Skalice v roce 2012 činila 791 000 000 litrů a oproti roku 2005 vzrostla o 74 000 000 litrů, tj. o 10,3 % (viz Tabulka č. 27). Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod (ČOV) podle odborného odhadu vzrostl mezi roky 2005 a 2012 o 4 procentní body na hodnotu 95 %. Tento ukazatel je tedy v současnosti o 19,7 procentního bodu vyšší než v Královéhradeckém kraji (75,3 %) a 12,4 procentního bodu vyšší než v České

republiky (82,6 %). Pravidelná údržba a obnova řadů veřejné kanalizace podstatně snižuje riziko potenciálního znečišťování půd a podzemních vod.

Vodné je úplata za vodu dodávanou z veřejného vodovodu, tj. za výrobu a distribuci pitné vody. **Stočné** je úplata za odpadní vodu odváděnou veřejnou kanalizací, tj. za odvedení (odkanalizování) odpadní vody a její čištění. Kalkulace ceny vodného a stočného vychází z ustanovení § 6 zákona č. 526/1990 Sb. o cenách, ve znění pozdějších předpisů. Je věcně usměrňovanou cenou, která spočívá ve stanovení podmínek cenovými orgány pro sjednání cen. Těmito podmínkami jsou:

- maximální rozsah možného zvýšení ceny zboží ve vymezeném období;
- maximální podíl, v němž je možné promítnout do ceny zvýšení cen určených vstupů ve vymezeném období;
- závazný postup při tvorbě ceny nebo při kalkulaci ceny, včetně zahrnování přiměřeného zisku do ceny.

Tabulka č. 28: Vývoj cen vodného a stočného ve městě Česká Skalice

Rok	Vodné (Kč/m ³ včetně DPH)	Stočné (Kč/m ³ včetně DPH)	Celkem (Kč/m ³ včetně DPH)
2000	14,69	18,65	33,34
2005	21,10	20,27	41,37
2009	26,16	25,07	51,23
2010	26,16	25,07	51,70
2011	27,72	26,62	54,34
2012	28,78	27,59	56,32

Zdroj: Město Česká Skalice

Cena vodného a stočného v České Skalici mezi roky 2000 a 2012 vzrostla o 22,98 Kč, tj. o 68,9 % na hodnotu 56,32 Kč/m³, včetně DPH. I tak je tato cena podstatně nižší než v okrese Náchod (65,36 Kč/m³, včetně DPH), v Královéhradeckém kraji (60,4 Kč/m³, včetně DPH) i než v České republice (62,3 Kč/m³, včetně DPH).

Zásadní výhodou z dlouhodobého hlediska je, že město Česká Skalice jako stoprocentní vlastník a jediný podílník ve společnosti Českoskalické vodárny, s. r. o. bude rozhodovat o rozumných cenách vodného a stočného pro své obyvatele.

10.5 Ochrana ovzduší

Vhledem k plynofikaci města a k absenci velkých průmyslových podniků je v současnosti nejvýznamnějším zdrojem znečišťování ovzduší osobní a nákladní doprava na silnici I. třídy č. 33 (Hradec Králové – Jaroměř – Náchod – Polsko), silnici II. třídy č. 304 (Úpice – Hořičky – Česká Skalice – Bohuslavice – Opočno – Týniště nad Orlicí), silnici II. třídy č. 633 (Česká Skalice – Zájezd – Velký Třebešov), silnici III. třídy č. 3049 (Česká Skalice – Žernov – Červený Kostelec) a na frekventovaných místních komunikacích. Silniční doprava na těchto komunikacích je rovněž nejvýznamnějším zdrojem hlukové zátěže. Účinným opatřením pro zlepšení stavu životního prostředí je výsadba dostatečně širokých patrových clon keřů a stromů vhodného druhového složení podél komunikací a v okolí rezidenčních zón.

10.6 Odpadové hospodářství

Podle § 3 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů je odpadem každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit, a která přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v Příloze č. 1 k uvedenému zákonu. V souladu s ustanovením § 4 zákona č. 185/2001 Sb. je komunálním odpadem veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob, který je uveden jako komunální odpad v Katalogu odpadů, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání. Odpadem podobným komunálnímu odpadu je veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti právnických osob nebo fyzických osob oprávněných k podnikání, který je uveden jako komunální odpad v Katalogu odpadů. Odpadovým hospodářstvím je pak systematická činnost zaměřená na předcházení vzniku odpadů, na nakládání s odpady a na následnou péči o místo, kde jsou odpady trvale uloženy, jakož i kontrola těchto činností.

Katalog odpadů je stanoven vyhláškou MŽP č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a

tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů), ve znění pozdějších předpisů.

Další aktivity, technické požadavky, požadavky na evidenci, administrativní a správní činnosti v oblasti odpadového hospodářství jsou definovány ve vyhlášce MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů.

Město Česká Skalice má zaveden systém tříděného (separovaného) sběru odpadu. Tříděný sběr je na jejím území zajišťován donáškovým způsobem do sběrných nádob (kontejnerů). Na administrativním území obce je rozmístěno celkem 85 ks kontejnerů na separovaný odpad.

Tab. č. 29: Vývoj produkce komunálního odpadu na administrativním území města Česká Skalice

Rok	Papír (t/rok)	Sklo (t/rok)	Plast (t/rok)	Tříděný odpad (t/rok)	Nebezpečný odpad (t/rok)	Směsný komunální odpad (t/rok)	Celkem (t/rok)
2005	12,950	56,990	21,020	90,960	5,230	1 228,966	1 325,156
2009	77,940	74,374	42,669	194,983	3,543	1 394,272	1 592,798
2010	64,260	73,171	56,346	193,777	2,085	1 333,546	1 529,408
2011	57,520	85,303	51,726	194,549	2,464	964,630	1 161,643
2012	51,580	85,003	54,178	190,761	3,482	1 356,427	1 550,670

Zdroj: Město Česká Skalice

Z údajů v Tab. č. 29 vyplývá, že roční produkce směsného komunálního odpadu ve městě Česká Skalice vzrostla mezi roky 2005 a 2012 o 127,461 t, tj. o 10,4 %. Roční množství vytríděného komunálního odpadu se ve stejném období zvýšilo o 99,801 t, tj. o 109,7 %. Podíl papírové složky narostl o 38,63 t, tj. o 298,3 %), produkce skla se zvýšila o 28,013 t, tj. o 49,2 % a produkce plastu vzrostla o 33,158 t, tj. o 157,7 %. Velmi výrazný nárůst podílu papíru a plastů souvisí s neustále se zvyšujícím množstvím obalových materiálů, které produkují výrobci spotřebního zboží. Tento trend má silně negativní vliv na životní prostředí zejména proto, že plastové obaly a mnoho dalších obdobných materiálů se vyrábí z ropy, tedy z neobnovitelného přírodního zdroje a zároveň mají velmi dlouhou dobu rozkladu, takže dochází k jejich nekontrolovanému hromadění v našem životním prostředí. Výroba papíru,

přestože se jedná o produkt z obnovitelného přírodního zdroje, také významně přispívá ke znečišťování životního prostředí.

Vytříděné složky komunálního odpadu jsou dále materiálově využívány jako cenný zdroj surovin. Směsný komunální odpad, který z obce odváží firma Marius Pedersen a. s. (IČ 42194920, se sídlem: Průběžná 1940/3, 500 09 Hradec Králové), je odstraňován skládkováním na skládce Marius Pedersen a. s., Skládka Křovice (Křovice u Dobrušky, 518 01 Dobruška, IČ: 42194920). Cena za uložení 1 tuny komunálního odpadu na této skládce včetně státního poplatku a rekultivační rezervy je 1.225,90 Kč, včetně DPH. Podíl komunálního odpadu produkovaného ve městě Česká Skalice a odstraňovaného skládkováním v roce 2012 činil 65 %, zatímco v České republice bylo na skládky ukládáno 68 % komunálního odpadu a zbytek byl recyklován, spalován nebo využíván k produkci tepla a elektrické energie.

Tab. č. 30: Vývoj produkce komunálního odpadu v přepočtu na jednoho trvale bydlícího obyvatele města Česká Skalice za rok

Rok	Papír (kg/obyv.)	Sklo (kg/obyv.)	Plast (kg/obyv.)	Tříděný odpad (kg/obyv.)	Nebezpečný odpad (kg/obyv.)	Směsný komunální odpad (kg/obyv.)	Celkem (kg/obyv.)
2005	2,39	10,50	3,87	16,75	0,96	226,37	244,09
2009	14,75	13,98	8,02	36,66	0,67	262,13	299,45
2010	12,16	13,85	10,67	36,68	0,39	252,42	289,50
2011	11,06	16,40	9,95	37,41	0,47	185,47	223,35
2012	9,96	16,42	10,46	36,84	0,67	261,96	299,47

Zdroj: Město Česká Skalice

Za rok 2012 vyprodukoval každý trvale bydlící obyvatel města Česká Skalice, včetně kojenců, v přepočtu 261,96 kg směsného komunálního odpadu. Oproti roku 2005 se toto množství zvýšilo o 35,59 kg, tj. o 15,7 %. Množství tříděného odpadu ve stejném období vzrostlo o 20,09 kg/obyv./rok, tj. o 119,9 %. Největší nárůst vytříděného odpadu byl evidován u papíru a plastů.

Tab. č. 31: Efektivita tříděného sběru komunálního odpadu ve městě Česká Skalice a vývoj nákladů na odstraňování komunálního odpadu za rok

Rok	Podíl tříděného sběru na celkové produkci komunálního odpadu (%)	Náklady na odstraňování komunálního odpadu (Kč/rok)
2005	6,9	2.997.716,-
2009	12,2	4.215.690,-
2010	12,8	3.320.557,-
2011	16,7	2.821.814,-
2012	12,3	3.460.350,-

Zdroj: Město Česká Skalice

Efektivita systému tříděného sběru komunálního odpadu ve městě Česká Skalice je dána podílem množství vytríděných (odděleně sebraných) druhů komunálního odpadu k celkové produkci komunálních odpadů ve městě (včetně nebezpečných) za rok. Výrazně negativní je skutečnost, že po postupném nárůstu účinnosti tříděného sběru komunálního odpadu ze 6,9 % v roce 2005 až na 16,7 % v roce 2011, tj. o 9,8 procentního bodu, se v roce 2012 účinnost opět snížila na 12,3 %, tj. o 4,4 procentního bodu v porovnání s rokem 2011. Efektivita systému tříděného sběru komunálního odpadu ve městě Česká Skalice je neudržitelně nízká v porovnání se stavem v Královéhradeckém kraji (26,8 %) i v České republice (30,8 %).

Město Česká Skalice by mělo indikátor efektivity systému tříděného sběru komunálního odpadu sledovat a pravidelně jednou za rok vyhodnocovat. Ve spolupráci s občany se musí pokusit realizací vhodných opatření zvýšit účinnost tříděného sběru a tím snížit celkové náklady na odstraňování komunálního odpadu.

Pro efektivní fungování města jsou důležité ekonomické ukazatele odpadového hospodářství. Systém odpadového hospodářství stanovuje obecně závazná vyhláška města Česká Skalice č. 6/2011 o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů na území města Česká Skalice včetně jejich biologicky rozložitelné složky a systému nakládání se stavebním odpadem. Za svoz komunálního odpadu platí poplatník (majitel sběrné nádoby) cenu odpovídající počtu svozů:

- Celoroční svoz (53 svozů) – popelnice označená zelenou nálepkou = 2.785,- Kč; kontejner označený zelenou nálepkou = 16.700,- Kč.
- Svoz kombinovaný (42 svozů) – popelnice označená červenou nálepkou = 2.205,- Kč.

- Svoz poloviční (26 svozů) – popelnice označená žlutou nálepkou = 1.405,- Kč; kontejner označený žlutou nálepkou = 8.390,- Kč.
- Svoz měsíční (14 svozů) – popelnice označená modrou nálepkou = 715,- Kč; kontejner označený modrou nálepkou = 4.240,- Kč.

V příštích letech lze v souvislosti s další plánovanou rezidenční a jinou zástavbou očekávat podstatný nárůst produkce komunálních odpadů se všemi s tím spojenými environmentálními a ekonomickými důsledky.

11. Veřejný pořádek a bezpečnost

Město Česká Skalice má v souladu s ustanoveními § 35a zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, i s ustanoveními zákona ČNR č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, zřízenou Obecní policii. Městská policie Česká Skalice (tel.: 491 490 081; mobil: 602 450 656; e-mail: policie@ceskaskalice.cz) je výkonným orgánem místní samosprávy přímo podřízeným starostovi města. Zřizuje a ruší ji Zastupitelstvo města Česká Skalice obecně závaznou vyhláškou.

Městská policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti města, řeší některé přestupky v dopravě, dohlíží na dodržování obecně závazných právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a na dodržování pravidel silničního provozu, přispívá k ochraně bezpečnosti osob a jejich majetku, dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití (odhazování odpadků, ničení veřejné zeleně, poškozování motorových vozidel, neoprávněné zábory veřejného prostranství, apod.), odhaluje přestupky a trestné činy, za přestupky ukládá v blokovém řízení pokuty nebo věc postupuje ke správnímu řízení, pachatele trestných činů po jejich zadržení předává Policii České republiky, činí oznámení o podezření spáchání trestného činu, upozorňuje fyzické a právnické osoby na zjištěné nedostatky a podle konkrétní situace činí opatření směřující k nápravě, zajišťuje pořádek a bezpečnost při mimořádných akcích, provádí odchyt zatoulaných psů a nelze-li zjistit majitele, předává je do útulku pro opuštěné psy.

V současnosti má Městská policie Česká Skalice 5 strážníků. Ti jsou při plnění svých úkolů oprávněni požadovat prokázání totožnosti, požadovat předložení řidičského oprávnění a

dokladu o registraci vozidla, nařídit dechovou zkoušku či lékařské vyšetření na přítomnost alkoholu či jiné návykové látky, předvést osobu, odebrat zbraň, zakázat vstup na určitá místa, otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor, odejmout věc, použít technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla, nařídit odtah vozidla, zastavovat vozidla, provádět kontrolní měření rychlosti vozidel, vstupovat do živnostenských provozoven, použít donucovacích prostředků, psa a služební zbraně. Na podporu své činnosti využívá Městská policie Česká Skalice kromě prostředků výpočetní a záznamové techniky také městský kamerový monitorovací systém, který slouží k dohledu v místních záležitostech veřejného pořádku a k předcházení pouliční trestné činnosti a přestupků v exponovaných lokalitách.

Za rok 2012 řešila Městská policie Česká Skalice celkem 400 přestupků, z toho bylo 300 přestupků v dopravě a 100 přestupků ostatních. Pomocí městského kamerového monitorovacího systému bylo zjištěno 50 přestupků, tj. 25 %. Blokové pokuty uložené městskou policií za přestupky dosáhly výše 19.800,- Kč.

Celkové náklady na činnost Městské policie Česká Skalice činí 2.172.454,- Kč za rok.

Policie ČR byla jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky zřízena zákonem ČNR č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Její postavení v současné době upravuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Policie slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku veřejného pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra ČR.

Tab. č. 32: Kriminalita – zjištěné trestné činy a jejich objasněnost v okrese Náchod

Rok	Kriminalita celkem	Obecná kriminalita	Hospodářská kriminalita	Loupeže	Vloupání do bytů a rodinných domů	Znásilnění	Vraždy
2005	2 459	1 647	637	32	55	3	1
Obj.	57,9 %	43,2 %	84,9 %	62,5 %	34,5 %	100,0 %	100,0 %
2006	2 322	1 666	347	22	87	2	3
Obj.	51,7 %	38,4 %	73,5 %	50,0 %	40,2 %	100,0 %	100,0 %
2007	2 706	1 815	386	22	65	6	2
Obj.	45,9 %	29,0 %	59,6 %	68,2 %	26,2 %	83,3 %	100,0 %
2008	2 715	1 795	398	30	70	3	1
Obj.	47,7 %	29,9 %	61,1 %	46,7 %	15,7 %	100,0 %	100,0 %
2009	2 522	1 762	305	29	72	–	1
Obj.	48,3 %	34,7 %	53,4 %	62,1 %	15,3 %	–	100,0 %
2010	2 280	1 723	274	26	71	3	2
Obj.	48,2 %	38,7 %	60,6 %	65,4 %	23,9 %	100,0 %	100,0 %
2011	2 280	1 709	279	20	59	9	2
Obj.	45,5 %	35,1 %	60,6 %	50,0 %	20,3 %	88,9 %	100,0 %

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze, 2013; Policie ČR; Ústav pro ekopolitiku, o. p. s.

Podle oficiálně publikovaných údajů o kriminalitě bylo v obcích okresu Náchod v roce 2011 zjištěno celkem 2 280 trestných činů (viz Tab. č. 29). Oproti roku 2005 se jejich počet snížil o 179, tj. o 7,3 %. Ve sledovaném období 2005 – 2011 byla nejvyšší kriminalita evidována v letech 2008 (2 715 zjištěných trestných činů) a 2007 (2 706 zjištěných trestných činů). Objasněnost celkové kriminality se pohybuje se od 45,5 % do 57,9 % a od roku 2007 se stále pohybuje pod hranicí 50 %. Nejvyšší objasněnost je evidována u znásilnění a vražd, relativně vysoká je rovněž objasněnost hospodářské kriminality. Naopak nízká je objasněnost u vloupání do bytů a rodinných domů.

12. Cestovní ruch, turismus, rekreace

Region poskytuje velké množství turisticky atraktivních cílů, které jsou při ubytování v České Skalici poměrně snadno dostupné. Jedná se např. o Babiččino údolí a zámek v Ratibořicích; o vodní dílo Rozkoš, o technickou památku – vodní dílo Les Království, postavené v pseudogotickém stylu u Bílé Třemešné; o Zoologickou zahradu ve Dvoře Králové nad

Labem; hrad Pecku; barokní lázně a hospital Kuks postavené v letech 1692 – 1724 hrabětem Františkem Antonínem Šporkem a vyzdobené velkým počtem soch od Matyáše Bernarda Brauna; Galerie antického umění v Hostinném; Lázně Velichovky; Krkonošské muzeum v Jilemnici; Pevnost Josefov založenou rakouským císařem Josefem II. v roce 1780 a dokončenou v roce 1787 (její návrh zpracoval a stavbu částečně řídil francouzský inženýr Claude Benoit Chevalier de St. Luis Duhamel de Querlonde); nejvyšší horu v České republice Sněžku (1602 m n. m.), aj.

Přímo na administrativním území města Česká Skalice se nacházejí následující nemovité kulturní památky, sakrální a architektonicky cenné stavby:

- Česká Skalice, Ratibořice č. p. 1 – zámek Ratibořice (Božena Němcová – Babička).
- Česká Skalice č. p. 9 – škola Boženy Němcové.
- Česká Skalice č. p. 199 – původní obytný dům.
- Česká Skalice č. p. 616 – kostel Církve československé husitské.
- Česká Skalice č. p. 153 – Základní škola ul. Zelená.
- Česká Skalice č. p. 44 – Základní škola Husovo náměstí.
- Česká Skalice č. p. 555 – Sokolovna.
- Česká Skalice č. p. 554 – Základní škola ul. Komenského.
- Česká Skalice č. p. 207 – bytový dům.
- Česká Skalice č. p. 52 – Stará radnice z roku 1586 po požáru přestavěná v roce 1864 v novogotickém slohu.
- Česká Skalice č. p. 80 – Nová radnice.
- Česká Skalice, Malá Skalice č. p. 47 – Steidlerova hospoda a kovárna stojící na zbytcích středověké tvrze přestavěné na klášter (B. Němcová, Jiřínkové slavnosti).
- Česká Skalice, Malá Skalice č. p. 78 – městská vila.
- Česká Skalice, Malá Skalice č. p. 1 – fara.
- Česká Skalice, Zlích – kaple Narození panny Marie.

V České Skalici a v širším okolí je velké množství cyklotras i terénů vhodných pro pěší turistiku.

Návštěvníkům z jiných obcí a měst v České republice a turistům ze zahraničí nabízelo v roce 2009 své služby 8 hromadných ubytovacích zařízení, která dohromady disponovala 218

pokoji se 746 lůžky. Tyto ubytovací kapacity doplňovalo 950 míst pro stany a karavany. V daném roce bylo evidováno 33 306 hostů, z nichž 28 915, tj. 86,8 % byli hosté z ČR. Počet přenocování činil 85 453, z toho 74 911, tj. 87,7 % přenocování připadalo na hosty z ČR.

Tab. č. 33: Vývoj počtu ubytovacích a lůžkových kapacit a počtu hostů i přenocování ve městě Česká Skalice

Rok	Počet ubytovacích zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Místa pro stany a karavany	Počet příjezdů hostů	Počet přenocování
2000	8	219	689	890	42 067	123 469
2005	7	204	614	890	35 585	89 842
2008	8	218	746	950	32 054	84 500
2009	8	218	746	950	33 306	85 453
2010	7	–	–	–	–	–
2011	6	–	–	–	–	–
2012	6	–	–	–	–	–

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze, 2013.

Od roku 2010 přestali provozovatelé ubytovacích zařízení v České Skalici poskytovat Českému statistickému úřadu pro Veřejnou databázi informace o počtu pokojů a lůžek, o počtu míst pro stany a karavany, o počtu příjezdů hostů i o počtu přenocování s odůvodněním, že se jedná o důvěrné údaje. Tento nevhodný přístup znemožňuje objektivní statistické vyhodnocování vývoje služeb a kapacit v oblasti turistického ruchu ve městě. V důsledku špatné spolupráce dané skupiny podnikatelských subjektů nemají odpovědní zástupci veřejné správy ve městě Česká Skalice aktuální a přesné podklady pro politická i správní o dalším rozvoji turismu.

13. Samospráva města Česká Skalice

- Tomáš Hubka – starosta města Česká Skalice;
- Ing. Josef Daňsa – místostarosta města Česká Skalice;
- Ing. arch. Jaroslav Andres – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Jana Bašová – členka Zastupitelstva města Česká Skalice;
- David Bořek – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Ing. Radim Doleček – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;

- Bc. Petr Fejfar – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Ing. Jan Fetter – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- MUDr. Petr Halada – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Mgr. Josef Hanek – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Ing. Josef Hladík – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Mgr. Věra Junková – členka Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Kateřina Kozáková – členka Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Mgr. Jiřina Polončková – členka Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Petr Škrdla – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Petr Smutný – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Jan Špelda – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Ing. Zbyněk Šrůtek – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Ing. Jan Švorčík – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Ing. Aleš Vodička – člen Zastupitelstva města Česká Skalice;
- Jiří Zvára – člen Zastupitelstva města Česká Skalice.

14. Vnější vztahy města Česká Skalice

Česká Skalice udržuje dlouhodobě dobré vztahy s následujícími partnerskými městy:

- Bardo (Polsko);
- Polanica Zdrój (Polsko);
- Liptovský Hrádok (Slovensko);
- Rüschlikon (Švýcarsko);
- Warrington (Velká Británie).

Město Česká Skalice je členem Mikroregionu Úpa (<http://www.mikroregionupa.cz>), založeného v souladu s ustanoveními § 49 a souvisejících zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, v roce 2004. Jedná se o dobrovolný svazek sdružující 19 obcí a 2 města ležící poblíž řeky Úpy. Předmětem činnosti svazku je ochrana společných zájmů a veškerých aktivit, které povedou k ekonomickému, kulturnímu a sociálnímu rozvoji mikroregionu, tvořenému katastrálními územími všech členů svazku. K hlavním předmětům činnosti svazku patří účast v národních a mezinárodních programech,

příprava a realizace integrovaných projektů a rozvojových strategií, přeshraniční spolupráce a aktivity vedoucí k postupnému vyrovnávání rozvojového potenciálu všech členů.

Město Česká Skalice je rovněž členem Místní akční skupiny (MAS) Mezi Úpou a Metují (<http://www.meziupouametuji.cz>) založené v roce 2005, která má v současnosti 33 členů. Obecným cílem MAS je podpora regionálního rozvoje. Cílem nově vytvářeného partnerství mezi veřejnou správou, podnikatelským a neziskovým sektorem je rozvoj daného území na základě komunitně zpracovaného strategického plánu. MAS propaguje myšlenku LEADER v regionu, snaží se iniciovat subjekty ke spolupráci a partnerství v konkrétních projektech. Pracuje na rozvojové strategii, která je zaměřena na zlepšení kvality života ve venkovských oblastech.

Město Česká Skalice je členem turistické oblasti Kladské pomezí (<http://www.kladskepomezi.cz>). Cílem aktivit tohoto sdružení je udržitelný rozvoj turismu v souladu se Strategií rozvoje cestovního ruchu turistické oblasti Kladské pomezí pro období 2011 – 2015.

15. Závěr

Město Česká Skalice má z hlediska dlouhodobě udržitelného rozvoje vyšší potenciál než ostatní města v nejbližším okolí, která tvořila srovnávací soubor. V rámci ekonomického a sociálního pilíře udržitelného rozvoje jsou negativními faktory extrémní nárůst ukazatele dluhové služby města Česká Skalice mezi roky 2011 a 2012 a snižování rozpočtových výdajů města na sociální věci a politiku zaměstnanosti a do oblastí zemědělství, lesního hospodářství a rybářství. Environmentální pilíř negativně ovlivňuje obhospodařování zemědělské půdy v nevhodně velkých celcích, které nejsou vzájemně odděleny funkčními ekostabilizačními prvky v podobě mezí, pásů křovin a stromů a ve kterých téměř zcela absentují solitérní stromy a skupiny dřevin rostoucích mimo les. Dalšími negativními faktory jsou nízký podíl lesů v krajině, jejich nevhodná druhová skladba i věková a prostorová struktura a velmi nízká účinnost systému tříděného sběru komunálního odpadu.